

# Bhanu Smarika 2072



## Patron

Mr. Bom Bahadur Moktan

## Chief - Editors

Mrs. Shama Rajbhandari Shrestha

Mr. Keshab Prasad Ghimire

## Editorial Team

Mrs. Ishwari Dhungana

Mr. Suraj Karki

Mrs. Anupama Manandhar

Mrs. Mahalaxmi Sangat

Mrs. Anuradha Paudel

Mrs. Geeta Bhatta

## Layout Design

Mr. Bhim Krishna Shrestha

Mr. Hari Ram Rana

## Advertisement

Mr. Anup B. Shrestha

## हार्दिक आभार

यस भानुभक्त मेमोरियल उच्च माध्यमिक विद्यालयले  
“स्वर्ण वर्ष महोत्सव २०७२”

मनाउँदै गर्दा विद्यालयको शैक्षिक स्तरोन्नति एवं विकासका लागि  
योगदान पुऱ्याउनु हुने भूतपूर्व प्रशासकहरु, अभिभावक वर्ग, शिक्षक वर्ग,  
विद्यार्थी वर्ग सबै सबैमा हार्दिक धन्यवाद तथा आभार व्यक्त गर्दछौं ।

भानुभक्त मेमोरियल उच्च माध्यामिक विद्यालय परिवार  
पानी पोखरी, काठमाडौं



प्रधानमन्त्री

काठमाडौं, नेपाल

## शुभकामना

भानुभक्त मेमोरियल हाइयर सेकेण्डरी स्कूलले स्थापनाको ५० वर्ष पार गरेकोमा हार्दिक शुभकामना दिन चाहन्छु। कुनैपनि संस्थाले आधा शताब्दी पार गर्नु आफैमा गौरवको कुरा हो। त्यसमा पनि आदिकवि भानुभक्त आचार्यको स्मृतिमा स्थापना भएको बिद्यालयले यतिका समय पार गर्नु सम्पूर्ण नेपालीका लागि गौरवको कुरा हो।

स्थापनाको ५१ औं वर्षमा 'भानु स्मारिका स्वर्ण वर्ष विशेषाङ्क' प्रकाशन गर्न लाग्नु भएको रहेछ। यस स्मारिकामा आदिकवि भानुभक्तको जीवन र उहाँले नेपाली साहित्यमा गरेको योगदानका बिबिध पाटामा चर्चा हुने नै छ भन्ने लागेको छ।

अन्त्यमा आगामी दिनमा बिद्यालयको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दछु।

के.पी. शर्मा ओली

प्रधानमन्त्री

मिति : २०७३ असार १



नेपाल सरकार  
शिक्षा मन्त्रालय  
शिक्षा विभाग  
जिल्ला शिक्षा कार्यालय  
चागल, ताहाचल, काठमाडौं

पत्र संख्या: ०७२/७३

चलानी नं.: ८८२७



मिति : २०७३/०३/०७

विषय : शुभकामना ।

श्री भानुभक्त मेमोरियल उच्च माध्यमिक विद्यालय पानीपोखरीको ५१ औं वर्ष प्रवेश गरेको सु-अवसरमा विद्यालयको मुखपत्र “भानु स्मारिका स्वर्ण वर्ष विशेषाङ्क” प्रकाशन गर्न लागेको थाहा पाउँदा मलाई ज्यादै खुशी लागेको छ ।

यस प्रकाशनले त्यस विद्यालयका विद्यार्थी तथा शिक्षकहरूमा अन्तरनिहित प्रतिभाको प्रस्फुटन गर्न र सरोकारवाला वर्गलाई शैक्षिक खुराक दिनमा सफल हुनेछ भन्ने पूर्ण विश्वासका साथ विद्यालयले शैक्षिक क्षेत्रमा गरेको योगदानको सराहना गर्दै विद्यालयको उत्तरोत्तर प्रगति र उन्नतिको कामना गर्दछ ।

  
जिल्ला शिक्षा अधिकारी  
(शंकर बहादुर गौतम)  
जिल्ला शिक्षा अधिकारी

## मानुमत्त मेमोरियल सार्वजनिक शैक्षिक गुठी

पानीपोखरी, काठमाडौं  
फोन: ९७७-१-४२३८, ४२३९, ४२४६



### मन्तव्य



कटक बहादुर श्रेष्ठ

वि.सं. २०२३ सालमा स्थापना भई मानुमत्त मेमोरियल सार्वजनिक शैक्षिक गुठी अन्तर्गत रहेर पूर्व प्राथमिक तहबाट अध्ययन अध्यापन सुरु गरेको यस विद्यालयले गुणस्तरीय शिक्षा सहित तहगत उन्नति, प्रगति गर्दै हाल नर्सरीदेखि स्नातकोत्तर तहसम्म कक्षा संचालन गरिरहेको छ । यस गुठी अन्तर्गत २०५४ सालबाट कक्षा ११, १२ एवम् कलेजतर्फ एम.वि.एस. सम्मको कक्षा पनि संचालनमा रहेको कुरा लेख्न पाउँदा गर्वको अनुभूति भएको छ । निरन्तर प्रगति एवम् स्तरोन्नति गर्दै रहेको यस संस्थाले ५० वर्ष पूरा गरेको अवसरमा यस संस्थालाई यहाँसम्म ल्याई पुऱ्याउन सहयोग पुऱ्याउने नेपाल सरकार विभिन्न संघ संस्थाहरू, अभिभावक वर्ग, शिक्षक एवम् कर्मचारी वर्ग साथै अन्य शुभेच्छुक महानुभावहरूमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

यस मानु स्मारिका विद्यालयको समग्र शैक्षिक क्रियाकलाप, अतिरिक्त क्रियाकलाप तथा अन्य गतिविधिको ऋलक भएकाले यसबाट विद्यार्थीको आन्तरिक, बाह्य प्रतिभा, शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको मिहिनेत, लगनशीलता बाहिर आएको छ । यसबाट विद्यालयलाई बुझ्न थप सजिलो भएको छ ।

देशको उत्कृष्ट विद्यालय बनाउन, सकारात्मक निर्णयहरू गर्न, विद्यालयको समग्र विकास गर्न यथासक्य सहयोग हुने नै छ । यस गुठीले विद्यालयको हित, उन्नति हुने कदमहरू चालेर त्यसलाई प्रभावकारी कार्यान्वयनमा लैजान विशेष ध्यान दिँदै आएको पनि छ । यस्ता कार्यहरूलाई यस गुठीले निरन्तरता दिने नै छ । साथै विद्यालय परिवारले पनि यस विद्यालयको विकासका लागि सबैले आफ्नो आफ्नो क्षेत्र, स्थानबाट इमान्दारितापूर्वक कार्यहरू सम्पादन गर्न आवश्यक छ ।

अन्तमा यस विद्यालयले आधुनिक समय अनुसारका पठन पाठनमा नवीन तौर तरिकाहरूलाई अपनाएर विद्यार्थीहरूको बाल मनोविज्ञानलाई ध्यान दिई शिक्षामा नयाँ गति दिने आशा गरेको छु । साथै विद्यार्थीका कला, प्रतिभा, क्षमतालाई उजागर गर्ने यस स्मारिका प्रकाशन गरेकोमा विद्यालय परिवारप्रति आभार व्यक्त गर्दै विद्यालयले आगामी दिनमा 'द्विरक वर्ष महोत्सव' मनाउन सफल होस् यही शुभ-कामना व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद ।

*Katak Bahadur Shrestha*  
२०७३/०३/२९

कटक बहादुर श्रेष्ठ  
(प्रमुख गुठीयार)

मानुमत्त मेमोरियल सार्वजनिक शैक्षिक गुठी

## मन्त्रालय



प्रेम बहादुर रन्जित श्रेष्ठ

यस भानुभक्त मेमोरियल उच्च माध्यमिक विद्यालयले ५० औं वर्ष गाँठ पूरा गर्दै गरेको अवसरमा म निकै हर्षित छु । स्वर्ण वर्ष महोत्सव मनाउँदै गर्दा विद्यालयले लिएको शैक्षिक तथा विकाशका योजना, कार्यक्रम र भावी कार्यहरूप्रति पनि म सचेत भई अगाडी बढी रहेको छु ।

विद्यालयले वार्षिक मुखपत्रको रूपमा 'भानुस्मारिका विशेषाङ्क २०७२' प्रकाशित गर्न लागेकोमा खुसी लागेको छ । मलाई लाग्दछ, वार्षिक मुखपत्रको रूपमा देखापर्ने तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप अन्तर्गत पर्ने विविध रचनात्मक कार्यक्रमहरू, खेलकुद, शैक्षिक भ्रमण लगायत कथा, कविता, नृत्य, गायन आदि प्रतियोगितात्मक क्रियाकलापहरूको भ्रमणको दिने यस पत्रिकाले पक्कै पनि छात्रछात्राहरू एवम् अन्य पाठक वर्गमा ज्ञानको प्रसार गर्ने नै छ । यस पत्रिकाबाट विद्यार्थी-विद्यार्थीबीच ज्ञानको आदान-प्रदान भई चेतनाको अन्तरघुलन एवम् ज्ञान मिश्रणबाट विद्यार्थी वर्ग थप लाभान्वित हुँदै जानेछन् भन्ने मलाई लागेको छ ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिको तर्फबाट भन्नुपर्दा विद्यार्थीको व्यक्तित्व विकासका लागि विद्यालयद्वारा गरिएको पठनपाठन तथा सो सम्बन्धीका कार्यक्रमहरू, भौतिक सुविधाको पहुँच, शिक्षक अभिभावकबीचका अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम, आर्थिक पारदर्शिताका निमित्त गर्न खोजिएका प्रयासहरू प्रशंसनीय नै छन् । विद्यालयको स्तरोन्नतिका लागि थप सुधारात्मक कार्यक्रमहरू तथा नयाँ योजनाका निमित्त हामी सबै हातेमालो गरी अघि बढौं भन्ने मेरो मनसाय रहेको छ । म स्वयं यस विद्यालयको भुतपूर्व विद्यार्थी पनि भएको नाताले विद्यालयको सम्पूर्ण आर्थिक, प्रशासनिक तथा शैक्षिक अङ्गहरूलाई कृयाशिल गरी भुतपूर्व विद्यार्थीहरूको संगठन भानुभक्त आलुम्नाई तथा विद्यालयको विचमा संयोजन गरी सम्पूर्ण आलुम्नाईका साथीहरूलाई भानुभक्तको एउटा प्रमुख अङ्गको रूपमा लैजाने पूर्ण जिम्मेवारी पनि म आफुमा भएको महशुस गरी सोही वमोजिम कार्य गरी आएको छु ।

उच्च गरिमा बोकेको यस विद्यालय र यसको मुखपत्र 'भानुस्मारिका विशेषाङ्क २०७२' प्रकाशन कार्यमा आ-आफ्नो तर्फबाट भूमिका निभाउनु हुने विद्यालय प्रशासनका पदाधिकारीहरू, सम्पादक मण्डल, शिक्षक तथा कर्मचारीहरू, अभिभावक एवम् विद्यार्थी वर्ग सबैलाई धन्यवाद दिँदै यस्ता रचनात्मक कार्यहरूले निरन्तरता पाइरहून् भन्ने कामना गर्दछु ।

अन्तमा, स्वर्ण वर्ष महोत्सव तथा विद्यालयका अन्य कार्यहरूमा सहयोग गर्नुहुने भानुभक्त विद्यालय परिवारप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद !

श्री प्रेम बहादुर रन्जित श्रेष्ठ  
अध्यक्ष

विद्यालय व्यवस्थापन समिति  
भानुभक्त मेमोरियल उच्च माध्यमिक विद्यालय

# Message from the Principal



**Bom Bahadur Moktan**

It is a matter of great jubilation for me to write a few words for this special edition of Bhanu Smarika. This is essentially a special edition because it marks a historic milestone in the journey of Bhanubhakta Memorial School – the Golden Jubilee year. We are heartily grateful to all who have been a part of and contributed to the amazing journey of 50 years.

All along our journey, we have never faltered in our commitment to quality education. A well-rounded education characterized by a combination of academic rigour and real-world relevance has been the hallmark of Bhanubhakta Memorial School. And we take great pride in the lofty standards we have established, the landmarks we have created and the reputation we have earned. Our journey of half a century is, truly, the story of hard work, diligence and success.

Due to our unwavering commitment to academic excellence, we have been able to leave a distinct mark in society. We work tirelessly to live up to the expectations of our valued parents/guardians. We make every effort to meet the changing needs of students as per the changing times, make a positive difference to their lives and enhance their future prospects.

As the joyous Golden Jubilee celebrations that began last year draw to a close, we are filled with new enthusiasm and vigour to continue and further elevate the school's proud legacy of academic excellence. And as we reflect with pride on our glorious history, we look ahead and stand prepared to rise to the challenges and make the most of the prospects that the future may have in store for us.

Finally, I would like to congratulate the editorial team and highly appreciate their strenuous efforts and dedication in bringing out the magazine in this form.

Bom Bahadur Moktan  
For Principal

# Editorial



**Shama Rajbhandari Shrestha**

We are very pleased to present to you the Golden Jubilee issue of 'Bhanu Smarika' 2072 the school magazine of Bhanubhakta Memorial Higher Secondary School. Our school has travelled 50 years and the issue in your hand offers a comprehensive portrait of the year that has passed. This medley of student creation, school facts, pictorial illustration and intellectual ponderings will cater to an enjoyable reading experience and at the same time offer you a panoramic view of the year that was.

A school magazine is truly a student's affair. Aristotle once said that, Educating the mind without educating the heart is no education at all. Even as we impart education to match the advancement in technology and globalization, we march our children a head with Bhanubhakta's ethos of moral values and principles. We endeavour constantly to instill these qualities in our children. We pride ourselves to help them grow and develop into the sensitive and responsible citizens of the future. It was Margaret Mead who said, children must be taught how to think, not what to think.

This is the time of great changes. In education too we see fast changes. The student today is an individual, a real person with feelings of self respect, sensitivity, responsibility and compassion. We need to recognize, appreciate, applaud and foster the fine blend of sensibilities in a child and thus this Bhanu Smarika is to be viewed as launch pad for the children's creative urges to blossom naturally. All the students, right from primary level to secondary level have articulated their knowledge, emotions and literary talent through poems, stories and memoirs.

It is a great matter of pride for myself as the editor of this magazine and as a member of Bhanubhakta family to present such varied talents of our students. This magazine also espouses the school spirit which is built up within the school through the collective actions, thoughts and aspiration. All these, I believe would spur higher growth and enterprise in children. Extracting, latent ideas, skills from different fields was a difficult task but we finally made it possible. This school plays a vital role in the life of young students learning to blend knowledge, wisdom, values and integrity at the very outset of the schooling years is indeed imperative. A school that empowers imports both knowledge and wisdom to its students can only empower them holistically for bright future.

Enjoy every moment you have because in life there aren't rewinds, only flash backs. For you, we have worked hard to bring up an exhilarating flash back of the inception of the school, events, activities and achievements that serve as a memory to all the glorious moments that the school experienced during the Golden Jubilee year.

This volume of Bhanu smarika has been possible through the contribution of students, teachers, school management and well wisher of Bhanubhakta school. I wish to extend my heartfelt thanks to the Principal Mr Bom Bahadur Moktan for his support and guidance. A special thanks goes to the experts Dr Suresh Raj Sharma, Dr Jai Raj Acharya and Dr Laxman Gyanwali who have been gracious enough to extend support by providing articles for this issue. Similarly we'd like to express our gratitude to our alumni Mr Thakur P. Sharma, Dr Dibya Singh, Mr. Daya Ram Agrawal for their inspiring interviews. My sincere thanks to editorial team for their willing, to co-operate in putting together the issue. A special thanks to Mr. Hari Ram Rana and Mr. Bhim shrestha for all the computer work and designing. Many thanks to Mr. Anup Bahadur Shrestha for the advertisement collection as well as to the Editorial Team Mrs. Iswari Dhungana, Mr. Suraj Karki, Mrs. Anupama Manandhar, Mrs. Anuradha Paudel and Mrs. Geeta Bhatta .

The editorial team had a pleasurable experience gathering laying out and publishing the materials for this Golden Jubilee issue of Bhanu Smarika and I hope you will have an equally pleasurable experience browsing or reading through its pages.

Happy reading !

## सम्पादकीय



- केशवप्रसाद घिमिरे

यस भानुभक्त मेमोरियल उच्च माध्यमिक विद्यालयले आफ्नो स्थापनाको ५० औं वर्ष पूरा गर्दै गरेको सुखद अवसरमा 'स्वर्ण वर्ष महोत्सव' मनाउँदै गर्दा विद्यालयको मुखपत्रको रूपमा रहेको यस 'भानुस्मारिका' प्रकाशनमा ल्याउन पाउँदा खुसी लागेको छ ।

५० औं वर्षसम्म निरन्तर समाजसेवामा समर्पित हुन पाउनु देशको कुनै पनि संस्थाका लागि कम्ति खुसीको कुरा होइन । यस विद्यालयले शिक्षाबाट व्यक्तित्व निर्माण र व्यक्तित्वबाट राष्ट्रनिर्माणको कार्यमा जुन योगदान दिँदै आएको छ, त्यो अतुलनीय छ । सामाजिक कार्यमा उत्कृष्ट योगदान गर्दै आजको प्रतिस्पर्धात्मक समयमा पनि सबल, सक्षम र प्रतिस्पर्धी विद्यालयको रूपमा आफूलाई चिनाउन सक्नु यस विद्यालयको विशेषता हो । यस विद्यालयबाट थुप्रै शिक्षक, कर्मचारी, विद्यार्थी, अभिभावकहरू लाभान्वित बनेका छन् । यस्तो गौरवपूर्ण ऐतिहासिक महत्व बोकेको विद्यालयको समग्र गतिविधिलाई चित्रण गर्ने यो भानुस्मारिकाले विद्यालयको गरिमा, महत्व एवं यावत् गतिविधिलाई बुझ्न थप सहयोग पुऱ्याउने आशा गरेको छ । भानुस्मारिका नै हातमा परिसकेपछि यसबारे बयान गर्नु त्यति उचित नहोला । जे होस् विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीका ज्ञान, कला र रचना आदिलाई ठाउँ दिएको छ यस स्मारिकाले । यो विगत कै निरन्तरता हो अपितु यसपालि अलि विशेष बनाउने प्रयास गरिएको छ । यस्तो प्रयास गर्दै गर्दा हामीलाई विद्यालयका शिक्षक, कर्मचारीहरूबाट उत्तिकै साथ सहयोग मिलेको छ ।

अन्तमा आफ्ना लेख रचनाहरू दिएर सहयोग गर्नुहुने व्यक्तित्वहरू, शिक्षक कर्मचारीहरू, विद्यार्थी भाइबहिनीहरू, फोटो सङ्कलक, आकार आकृति निर्माणकर्ता, विज्ञापन सङ्कलक, टड्कणमा सहयोग पुऱ्याउने सबै सबैमा विशेष धन्यवाद एवं आभार व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद

# Teachers and Staff Currently Working at Bhanubhakta Memorial Higher Secondary School

*Panipokhari, Maharajgunj, Kathmandu*

## PRINCIPAL

Mr. Bom Bahadur Moktan

## VICE PRINCIPAL

Mr. Gyan Dhoj Lama

## ENGLISH LANGUAGE DEPARTMENT

Mrs. Shama Shrestha (*Department Head*)  
Mrs. Nirmala Basnet (*Secondary Incharge*)  
Mr. Upendra Dhungel  
Mrs. Rita Rai (*Middle Wing Incharge*)  
Mr. Gyanendra Bhandari  
Mrs. Anupama Manandhar  
Mrs. Maha Laxmi Sangat  
Mr. Madan Dahal  
Mr. Anuradha Paudel

## NEPALI LANGUAGE DEPARTMENT

Mr. Chuda Mani Aryal (*Department Head*)  
Mr. Gunaraj Kafle  
Mr. Keshab Ghimire  
Mr. Purushottam Lamichhane  
Mr. Balaram Gyawali  
Mrs. Kalpana Khanal  
Mrs. Nirmala Acharya

## MATHEMATICS DEPARTMENT

Mr. Sunil C. Acharya (*Department Head*)  
Mr. Chhabi Lal Nepal  
Mr. Mahendra Lal Shrestha  
Mr. Chhitish Chandra Dhakal  
Mrs. Sunila Singh  
Mr. Prabhat Kumar Panthee  
Mr. Chandra Bahadur Thapa  
Ms. Anjana Neupane

## SCIENCE DEPARTMENT

Mrs. Ishwori Dhungana (*Department Head*)  
Mr. Ananda Dawadi  
Mr. Jyotish Tamang  
Mrs. Anita Shrestha

Mr. Suraj Karki  
Mr. Hari Ram Rana  
Mr. Raju Nepal  
Mrs. Sarita Shrestha  
Mr. Uttam Pandey  
Ms. Ruby Bhattarai

## SOCIAL STUDIES, ACCOUNT & COMPUTER DEPARTMENT

Mr. Ramesh Atreya  
Mrs. Meena Tamang  
Mr. Arun Aryal  
Mr. Navaraj Simkhada  
Mr. Surendra Pun  
Mrs. Sushma Nepal  
Mr. Shiva Raj Jaisi

## EVALUATION SECTION

Mr. Bhim Krishna Shrestha

## ACCOUNT DEPARTMENT

Mr. Parashuram Bhattarai (*Chief Accountant*)  
Mr. Bijaya Aryal  
Mr. Anjan Khanal

## ADMINISTRATIVE DEPARTMENT

Mr. Dhurba Bahadur Acharya (*Sr.Admin. Officer*)

## LIBRARY

Mr. Krishna Hari Baral

## RECEPTION

Mrs. Ramita K.C.  
Mrs. Sabitri Sapkota

**PRIMARY WING**

Ms. Aashma Shrestha  
 Mr. Anish Pradhan  
 Ms. Anju Mainali  
 Ms. Anupama Basnet  
 Ms. Archana Lamichhane  
 Ms. Bandana Shrestha  
 Ms. Binu Baba Napit  
 Ms. Deepa Pachhai  
 Ms. Geeta Bhatta  
 Mr. Gyan Dhoj Lama  
 Ms. Krishma Poudel  
 Ms. Laxmi Acharya  
 Ms. Manisha Shrestha  
 Ms. Nina Adhikari  
 Ms. Purnima Pathak  
 Ms. Rama Pathak  
 Ms. Ranjana Parajuli  
 Ms. Rashmi Bajracharya  
 Ms. Reeta Sharma  
 Ms. Rekha Sharma  
 Ms. Roji Rana  
 Ms. Roshni Khatri  
 Ms. Sabita Basnet  
 Ms. Sabitra Regmi  
 Ms. Sachi Guragain Bhattarai  
 Ms. Samjhana Rajbhandari  
 Ms. Sarala Joshi  
 Ms. Sarswati Sharma  
 Ms. Shanta Ojha (Teachers' Representative)  
 Ms. Shobha Poudyal Sharma  
 Ms. Sujata Shakya  
 Ms. Trishna Satyal  
 Ms. Usha Nepal  
 Mr. Anil Shrestha (Art)  
 Mr. Binod Rana (Game)  
 Mr. Deep Chandra Moktan (Music)  
 Ms. Manisha Thapa (Dance)

**HOSTEL**

Mr. Chhabi Lal Nepal (*Superintendent*)  
 Mr. Gunaraj Kafle (Prefect)  
 Mr. Raju Nepal (Prefect)

**ECA DEPARTMENT**

Mr. Anup Bahadur Shrestha  
 Mr. Deep Chandra Moktan (*Music*)

Mr. Gopal Das Shrestha (*Art Teacher*)  
 Mr. Binod Rana (*Games*)  
 Mr. Anil Shrestha (*Art/Craft*)  
 Mr. Ramesh Bahadur Shahi (*Games*)  
 Mr. Dawa Sherpa (*SCOUT*)  
 Ms. Manisha Thapa (*Dance*)

**CLINIC**

Mrs. Ramila Kasaju (*Health Assistant*)

**TRANSPORTATION**

Mr. Prem Krishna Shahi

**SUPPORTING STAFF**

Mr. Keshav Thapa  
 Mr. Purna Roka  
 Mr. Bijaya Rai  
 Mrs. Sabitri Khanal  
 Mr. Man Bahadur Shrestha  
 Mrs. Saraswoti Shrestha  
 Mr. Maila Lama  
 Mr. Shyam Budhathoki  
 Mr. Sameer Budhathoki  
 Mrs. Hem Kumari K.C.  
 Mrs. Goma Sapkota (*Chaulagain*)  
 Mr. Khagle Bahadur Shrestha  
 Mr. Ishwori Prasad Adhikari  
 Mr. Sundar Silpakar  
 Mr. Govinda Nagarkoti  
 Mrs. Urmila Sapkota  
 Mrs. Sita Basnet  
 Mr. Kumar Baruwat  
 Mr. Suraj Deula  
 Mrs. Urmila Deula  
 Mrs. Nirmala K.C.  
 Mrs. Sabitri Bhandari  
 Mr. Haribol K.C.  
 Mrs. Khikha Poudel

**PART TIME/CONTRACT**

Mr. Ganesh Pd. Neupane  
 Ms. Anisha Khadka  
 Mr. Madhav Sapkota

**VOLUNTEER**

Ms. Rebika

**The name of students who have set glorious records with their outstanding performance in the S.L.C. Examination from B.S. 2035 to 2072**

<i>Year</i>	<i>Name</i>	<i>Percentage</i>	<i>Position</i>
2034	Anil Adhikari	-	Board 7 <sup>th</sup>
2035	Arun Maskey	75.6	
2036	Manen Pd. Gorkhali	75.6	
2037	Sangita Adhikari	73	
2038	Ramesh Adhikari	74.7	
2039	Radha Krishna Dhungel	72.2	
2040	Kumudini Dixit	78.7	Board 4 <sup>th</sup>
	Manindra P. Acharya	78.2	Board 5 <sup>th</sup>
2041	Sajjan Kumar Aryal	77.5	
2042	Suresh Kumar Koirala	80.4	
2043	Sital Adhikari	75.4	
2044	Binod Raj Chalise	75.8	
2045	Rajan Sharma	84.7	Board 1 <sup>st</sup>
	Niroj Ratna Tuladhar	83.5	Board 3 <sup>rd</sup>
2046	Amina Singh	82.5	Board 9 <sup>th</sup>
2047	Mohan Thapa	81.5	
2048	Sanjay Gajurel	79.2	
2049	Rajee Dhital	83.7	Board 10 <sup>th</sup>
2050	Sagun Shrestha	83.1	
2051	Prabin Kayastha	80.7	
2052	Aradhana Basnet	80.1	
2053	Ashok Raj Devkota	85.7	Board 8 <sup>th</sup>
	Abhishek Parajuli	85.5	Board 9 <sup>th</sup>
2054	Manoj Regmi	86.2	Board 6 <sup>th</sup>
2055	Abhiskar Shrestha	86.2	
2056	Praswish Maharjan	91.1	Board 4 <sup>th</sup>
2057	Apurva Khatiwada	81.1	
2058	Som Nath Paneru	82.7	
2059	Ashish Maharjan	87.8	Board 5 <sup>th</sup>
	Suman Khakurel	87.3	Board 10 <sup>th</sup>
2060	Punj Pokharel	87.7	
2061	Manoj Adhikari	84.7	
2062	Utsab Regmi	85.35	
2063	Sanjiv Mainali	87.6	
2064	Nikita Sijapati	90	
2065	Sneha Khanal	87.75	
2066	Sundar Chiluwal	88.63	
2067	Sabin Bhandari	92.25	
2068	Ashok Bhandari	92.13	
2069	Asmita Pandey	90.38	
2070	Sachi Rauniyar	92.38	
	Sandesh Parajuli	92.38	
2071	Shristi Shrestha	91.75	
2072	Pratibha Panta	GPA 3.8	

# Institutional Arrangement for EFL Teacher Professional Development



Dr. Laxman Gnawali

When the discussions and deliberations are made on the EFL teacher professional development, main stress is put on the efforts teachers need to make for their own growth: what opportunities there are and what the teachers need to do to make the best out of them. Teacher educators make prescriptions on the strategies teachers need to follow so they can grow and develop enhancing their professional capability. While teachers' own efforts are crucial in accessing and utilizing the opportunities, the role of the institutions cannot be underestimated. It's the institutions, i.e. the schools and colleges, which have the power to facilitate or to bar the teachers from the available professional development opportunities. The institutions are even more instrumental for the EFL teachers as these teachers are a minority in terms of the language they work with. They work with a language which finds itself as foreign where it is taught. The institutions need to make a conducive environment so these teachers can grow professionally. For this, the following institutional arrangements can play an instrumental role for creating such an environment.

**Induction:** Once the newly recruited teachers enter the institution, they need to be inducted into the system that operates. The induction involves the process by which teachers are made familiar with the physical facilities, colleagues and staff, service givers, the givens of the institution etc. They are also shown the classroom processes and the way they are expected to deal with the students.

**Mentoring:** The induction helps the newly recruited teachers to settle but to support the teacher with the implicit nuances of the school culture, classroom culture, pedagogical processes and also to build the psychological confidence, a senior colleague need to be given the role of the mentor. The protégé gradually makes himself/herself comfortable in the institutional setting gaining the psychological well-being.

**In-house professional development events:** Unless the institution organizes in-house professional development events, teachers will not feel the need to and motivation for doing something to help themselves. The in-house training seminars, professional sharing between teachers, talks by 'experts', in-house publication, and other in-house collaborative efforts will promote professional dialogues

between the teachers.

**Inter-institution exchanges:** For the crossbreeding of the ideas and good practices, institutions can agree to organize short-term teacher exchanges. In this, a teacher from one institution goes to partner institution while the counterpart from the partner institution comes to his/her institution and teach the respective classes. These exchanges will be instrumental in sharing ideas and insights between the institutions.

**Membership of professional bodies:** There are EFL teacher associations and networks that support teachers in their professional endeavors. If the institution makes it mandatory for the teachers to be members of these associations and networks, the teachers will benefit in two ways: they will get opportunities for the professional development; more than that, they will get information for the opportunities that are not instantly available. With such information, they can help themselves.

**Subscribing to the professional journals:** The professional journals bring in fresh ideas from the professional communities. They help teachers to be updated with the latest development in ELT. From classroom tips to updates on news trends, the journals keep the teachers afresh with the contemporary ELT pedagogy.

While there can be many other institutional arrangements for supporting EFL teachers at work, the process of empowering them right from the beginning with the induction and mentoring and at a later stage with the professional exposure with seminars, exchanges, and journal subscriptions, the institutions can facilitate the professional development of the EFL teachers who ultimately pay back to the institutions.

*(Dr. Gnawali is an Associate Professor at School of Education, Kathmandu University. He also served as an Acting President of NELTA.)*

This article was first published on <https://neltaeltforum.wordpress.com/2015/09/02/741/>

# Memorable Days at Bhanubhakta Memorial H.S. School



Reeta Rai (Middle Wing In-Charge)

It is a matter of immense pleasure to know that the school publication committee has come up with Golden Jubilee Edition of "Bhanu Smarika". I would like to congratulate the publication committee for giving continuity to its culture.

Bhanubhakta Memorial Higher Secondary School has not only been a work place to me but a second home. I started working in this school as a primary English teacher from 2040 B.S. Now I am the in-charge of middle wing section.

The golden days spent at this school are my most treasured memories. When I was selected as the permanent primary teacher, my happiness knew no bounds because this was my first job. I still remember, Mr. Raj Kumar Thakuri, the Principal then, had offered me a job at higher level, but since I did not have any experience earlier, I declined it as I wanted to work from the lower level. I worked for nine years in the primary level.

Throughout the thirty-three years of my career, I have loved what I do and I have seen a lot changes within and around me. We had to work in difficult situations. Unlike today, there were no concrete buildings and we only had small huts. But the eagerness and energy of the students to learn more and motivating colleagues around me made it much easier to work.

It is just amazing how time flies. Ms. Nirmala Basnet, Ms. Anita Shrestha, Ms. Sunila Singh, Ms. Rama Pathak, Ms. Rosy Rana were my students. To see them grow into strong individuals with strong souls and now become a part of this institution as teachers makes me very happy and proud of our establishment.

I would like to thank Bhanubhakta Memorial Secondary School for believing in me and appreciating my work and for rewarding me throughout the years. Without the motivation, it would not have been possible

for me to keep doing my work. I also feel tremendously blissful to see that now the school is celebrating its golden jubilee. The opportunity to be a part of such an event is very honorable for me.

Finally, I would also like to say that, both parents and teachers have only one aim. It is to see our children get success in their life and this is only possible if we work together. So let us join hands and work for the betterment of the future of our children. My best wishes are always with the entire Bhanubhakta family for its prosperous years ahead.

I hope that this issue will create waves and will be a memorable one for the readers.

Happy Reading!!!

## Saying of Heart and Mind

*Sandhya Thapa X 'A'*

Book is on desk, teacher is teaching  
 But my mind, it isn't reaching  
 I say to my mind concentrate-concentrate  
 But my heart says you can't do that  
 Then my mind says exam is near  
 But my heart says I don't have any fear  
 Mind say's you'll fail  
 Heart says so what they won't put me in fail  
 Mind says imagine if you will fail how you will feel  
 Heart says, however I will deal  
 Mind says, you listen to him better  
 Heart says, I will do it but later  
 Like this the period is gone  
 And my stupid heart says once  
 Again you won!!

## My Past in Bhanubhakta Memorial H.S. School ....

Supriya Khadka -X 'D'

I wish if I can take myself to 4 years back and again start a new journey from there. The past memories are still alive and are fresh that compel me to bring a sweet smile in myself.

2069/01/05, it was my first day at Bhanubhakta School when I was in grade 6. It was the very time in which my eyes were pleased with this environment. I was put in section 'E' where I met with very good friends like Shraddha Karki, Sangita Lama, Prakriti Chataut and so many. One year long journey was shortened by the co-operation of my class mates and we passed class 6.

2070/01/06, school reopened. After one month long vacation all of us got the ample opportunities to reunite ourselves. This year gave me lot of good things. I was still proud to say that I was the very first head girl of lower secondary block, in which I made my position perfect. My study also took a lot of progress. Though we were in grade 7 all of us still were having a lot of childlike behavior. This year too was normal. Eleven months passed & on twelfth month we passed the final examination.

2071/01/12 this year was a bit different than that of all before because, we were on the main building block, we were students to appear in DLE so, every teacher from the beginning gave pressure to us as we were teenage students. In class 8, the real fun of student's life began. Our class was united. I still remember that some of us

were obviously quarrelsome but that also made fun. Incharge's room was at side of our class but still we had fun. The time when we used to play 'Bomb-blast' inside our classroom and playing 'paper-ball' were awesome. The feedback of every moment were perfect and yes the time moves and with the time, I was provided a golden opportunity to fly to Japan. It was great and the days of school were too fabulous. At last we were there to take DLE and it was quiet different than that of other exams.

2072/01/08, the school reopened. We were promoted to grade 9. It was new experience. It also shares the golden opportunity to interact with new teachers. But ..... There comes an obstacle. All of us experienced 'Earthquake'. It was Saturday, 11:56 am. It occurred and the school remained closed for more than a month. And after long interval of time we were all finally able to rejoin and the normal life started. There were many shocks felt. This year also brings another great threat to the country, the unannounced blockade. Though, we are facing so many troubles but are still not weak. Bhanubhakta School is still providing us quality education as of before.

So all the past memos can't be shared within these few pages because the memories are too long that can't be shortened. And finally I thank Bhanubhakta School which provides me platform to enjoy my student life so happily.

## The end of school life

Abhishree Pyakuryal X 'D'

So now this is it – the end of 12 blissful years of school life. I joined this school four years back however it seems that it was yesterday. Looking back at all these years I spent as a student, I can't help being overcome of nostalgia and emotions. With mixed emotions, I depart from this school. Joyous, that I am prepared to deal with so many life challenges yet also disappointed that I have to leave school in order to move on life. Excellent teachers and mentors moulded me into better person and their incessant and timely guidance help me to tackle the academic pressure.

I will miss each and every element of Bhanubhakta and these memories will always cherish. I conclude with heartfelt thank you tearful good bye to everyone who has been a part of this wonderful journey in Bhanubhakta.

# A final Note

Pranisha B.C - X 'A'

It's funny..... how in high school movies, the graduation speeches always sound so flawless, so heart-warming, so perfect even if the actor was to give the speech just for his/her movie. When in reality, it's a whole lot tougher. Words spark up in your brain and although you want them to burn into a warm flame, they burst and crackle and hiss to ashes before you make a good line out of it.

Summing up the past decade in a single article is like someone telling you to choose one out of many brilliant things. Unlike others, the first day of school isn't that much of a clear memory to me. But here's the irony: the very first day of school, in shirts, t-shirt and sandal with boys cut hair, walking in the corridors with the strange feeling. The unwillingness to leave the hands of our parents and all students' point of attraction to the new comer.

Time passes by too quickly. We opened a book ten years ago and started writing our stories, stories that passed on from classroom to classroom, ear to ear, notebook to notebook... stories that never died off. The time spent quarreling with each other playing the games of, " Truth or dare" irritating our friends, singing in leisure periods and lunch breaks and banging the desk to make the music to be the most missed and recalled part

of the stories. Like every interesting book, our stories started with a brilliant introductory paragraph followed by 100 numbers of climaxed events. We've all grown and shaped ourselves according to our stories. As people say, all good things come at an end, we've got nearer to the last months and are afraid of closing book. But, then we realize that an end of something marks the beginning of something else.

We can never thank you all enough. Teachers, staff members and everyone else who was there for us. To those who helped us through thick and thin, through miracles and downfalls and everything in between. We shall be forever in your heart without you all, we would have been unfinished products, a letter without an address.

Never have I been so proud to call myself a part of something big: THE BHANUBHAKTA FAMILY. I've tried and tried but this part can never come out from my heart and mind. Thank you for those glorious ten years guiding me and helping me explore new perspectives.

With this, the final article for the Bhanu Smarika is now complete. I want to thank all the Bhanubhaktian and the school. Thank you for everything. I am going to miss my school days very much!

## My first step in BMHSS

Ashmita Devkota X 'B'

This is one of the cherished memories of my childhood. I remember all the details yet I don't know when I started school, probably at the age of 3 or 4.

On my first day, my mom dressed me up and packed my bags (school bag & lunch bag) my dad did my shoes and so off we went. My parents and I drove to the school building and wow it was huge. I was just amazed by the sight. I remember the two beautiful gardens, playgrounds where elder brothers were playing. My mom takes me by my hand and we walk slowly towards the class. My dad stays behind. I even remember me, starting to cry telling her "I want to go back home" still mom didn't take my request and we walked. I was crying and shocked when I entered the building. The decoration in the buildings were wonderful. Mom did the registration, met my teacher and hugged me for the last time and off she went. I came late to class and I saw all the kids already there, man I was blushing. The teacher introduced me with other friends. Our teacher gave chocolates to all of to make us happy. I had a great day. Made lots of friends, played around etc. in nursery we used to read less and play more. We were even asked to sleep in the afternoon after the lunch for few minutes. My journey started in this school in Nursery. And today I am in grade 10 of this school. I loved my random memories of my childhood. I'm pretty sure my parents still remember this. Probably in much more details considering I was a baby back then.

## A True Hero

Anuj Dhakal 10 'B'

A doctor entered the hospital in hurry after being called in for an urgent surgery. He answered the call and, changed his clothes & went directly to the surgery block.

He found the boy's father pacing in the hall waiting for the doctor.

On seeing him, the dad yelled: "Why did you take all this time to come? Don't you know that my son's life is in danger? Don't you have any sense of responsibility?"

The doctor smiled & said: "I am sorry, I wasn't in the hospital & I came as fast as I could after receiving the call... and now, I wish you'd calm down so that I can do my work."

"Calm down? What if your son was in this room right now, would you calm down? If your own son dies now what will you do? Said the father angrily.

The doctor smiled again & replied: I will say what job said in the holy book "From dust we came & to dust we return, blessed be the name of God." Doctors cannot prolong lives. Go & intercede for your son, we will do our best by God's grace."

"Giving advices when we're not concerned is so easy," murmured the father.

The surgery took some hours after which the doctor went out happy, "Thank goodness! your son is saved." And without waiting for the father's reply he carried on his way running, "If you have any questions, ask the nurse!

"Why is he so arrogant? He couldn't wait some minute so that I ask about my son's state" commented the father when seeing the nurse minutes after the doctor left.

The nurse answered, tears coming down her face: "His son died yesterday in a road accident, he was at the burial when we called him for your son's surgery. And now that he saved your son's life he left running to finish his son's burial.

Moral: "Never judge anyone...because you never know how their life is & what they are going through."

## BBMHSS, Treasured forever in my heart

*Shristi Shrestha, S.L.C. 2072*

An eleven years old togetherness was bade goodbye, the last year. But the huge collection of cherishing memories are forever alive in my head. Every time I reminisce those, I completely get lost in your thoughts just like a Metaphor. You might be pondering about my selfish nature, my self-benefit to come across you to achieve my secondary level education. You might also be thinking that you don't matter to me anymore, right? Well, I am alright with that.

Let me tell you today! Being a part of your was something more than just gaining academic knowledge. I still remember, I was learnt that small family are the happiest. But no, I realized that the larger ones are even happier than the small ones. A joint family of BBMHSS, having thousands of members! You taught me what family be like and how happiness is shared among each other.

From abecedarian to this, you sculptured me. I fell so fortunate to have learnt from the guardian – like teachers and hilarious friends – like companion. The prefecture moments shared with you was enough to build up the leadership quality in me. Parents gifted me my name, Shristi Shrestha. But you gifted me my identity. Whatever I am today, is all cause of you. And I wholly dedicate my achievements in the upcoming future, to you.

Precious and infinite number of gifts, you have given me. My millions of gratitude would not be enough for this. So don't ever feel yourself worthless in the eyes of mine. Your place in my heart is above all. My dedication for you is like a star, you can't always see me but be rest assured, I am always there for you. I miss you, BBMHSS. I miss you a lot.

## The hidden chapter

Sunday, 2<sup>nd</sup> November 2014

Nisha Khadka X 'A'

### Dear diary

I haven't touched you for a whole month but honestly, nothing incredible happened that I had to inform you. It has just been three month since I started sharing my feelings with you. Let me tell you something today. I didn't make you friend because I don't have close friends. I do have very close friends but I am not an open hearted person. I chose you to bring our all kinds of things that lie buried deep in my heart keeping all this feeling aside let me tell you about the day and some special moment that I spend today. As the other day I got ready for the school in the morning. Me and my little sister always used to be on time at bus stop but today I don't know what happened. Everything was happening late. As we reached at the bus stop our bus was about to leave. Luckily driver saw us and we reached school. After that in second last period it was our 'symphony' class. Mostly many students didn't bring books on that day. Unfortunately mam checked everyone's book that day. I was not worried because I had brought my book. Suddenly, I got to know that Rashmila, my bench partner had forgotten to bring her book. We had no idea what to do. Mam told those who haven't brought the book to leave the class. Then me and Sadikshya decided to join Rashmila outside the class because we had no other choice. Mam was telling story inside the class and we three girls and some boys were standing outside the class waiting for the bell to ring. There is a saying that 'A friend in need is a friend in deed". I hope I applied this saying at that moment. Finally the period was over and we entered inside the class. Something more was remained to happen. In the last period sir entered in the class with stick in hand. Today was the day to submit our handwriting copy. In the morning it was too late so in hurry I forgot to bring my handwriting copy. My heart was beating fast, my legs were shivering. Then slowly I went to sir and told him that I had forgotten to bring copy. Surprisingly he told everyone that he will collect the copy the next day. I was so happy to hear that. This is how today ends with ups and downs. It began from the morning and lasted for the school's final bell. Now I must stop. I hope tomorrow will bring happy and joyful day for me. Bye.

## Why Bhanubhakta?

Shreya Shrestha VII 'C'

Hi! I am Shreya. I am a student of Bhanubhakta Memorial Higher Secondary School. I was encouraged by my sister 'Shristi Shrestha' to join this school. Today I am very thankful to her as I am enjoying my school life here.

BMHSS is heaven on Earth. This school has passed fifty years of excellence. It was established in the memory of Bhanubhakta Acharya. This school is very huge. This school has well experienced teachers. Not only this, in this school we are treated as teacher's own children by the teachers. I have visited different school but this kind of joyful environment is not found anywhere. BMHSS was established in 2023 B.S. this school has facility of transportation, CCTV camera, rest room, computer technology and so on. Its main destination is Character formation. The students of this school are self-disciplined and well mannered. In this school practical knowledge is given more than the theoretical knowledge. Time to time we are taken to field trip which teaches us our culture, norms, values, etc. we can say that our school provides education, learning by doing. Here education isn't pressure it is inspiration. In many school, I have observed that they respect teachers because they are scared of them and do back biting but in our school students truly respect them. The fifty years pillar is the example of it.

Our school connects us with Vedic age by teaching us moral values. It even connects us to modern age by using computer, CCTV camera and so on. Bhanubhakta bridges gap between Vedic's and scientific life. The students of this school will be able to face different problems. The students of this school are able to be a good doctor, engineer, and beautician and so on. Bhanubhakta is the ocean of knowledge.

This school teaches us to do social work, donate it to the orphan, poor people and so on. It gives us the feeling of us and ours so it is very famous. That's the reason why this school is the first choice for the parents in order to educate their children.

# School life

Sadikshya Adhikari X 'A'

*"Life is complicated don't try to find answers, because when you find answers life changes the question."*

Your real life begins from the first day of your school. School life is the most phenomenal time that the luckiest one can have. Utilize the every second of your school life appropriately but never misuse them as it won't be there to give you one more chance. These buildings, classes, desks and benches, friends could make your life also beautiful as the heaven whereas at the same things would make your life as worst as hell. So try to understand the correct meaning of the word 'School'

You must put attention in your studies rather than other unnecessary activities as education is a passport to the bright and luxurious future. But I don't mean to tell you to spend your school life just concentrating in studies only, you must enjoy this time too.

Sitting in class nodding your head, when all of a sudden you hear 'Make sure you know that, it will be on the exam' and you're like 'WAIT, WHAT?', bunking classes,

leaving the class when your teacher says 'you may leave if you want', giving non-sense reason for not doing the assignment in time are those memorial events that we can take from school. Because after leaving the school when we return back and remember, these marks won't make us laugh but the memories do.

You won't recognize how these thirteen year journey of your life will end. Therefore never make these thirteen years journey, a journey that ruined your life. The one who ruined this journey and the one who should pass through the obstacles because of this certain period of time is only you. Rather you should make these years the best memory of your life which is full of success, joy and entertainment.

There is no elevator to get success and to achieve your dream. The dreams won't work until and unless you work hard so never give up and always follow your dream.

## Each Day Memorable

Pratistha Nepali (Newa) IX 'C'

A school is very genuine place like a temple where we go daily to learn and study to go ahead in our life. A school is an institution designed to provide learning spaces and learning environments for teaching of students. Everyone loves his/her school very much so, as I do. I love my school from the bottom of my heart as it is giving me the bright future making each day special.

I had the day memorable from the beginning of my school. My parents chose such wonderful school for my education, I was very happy and proud. It became very memorable. Each day of my school was full of memorable events. I enjoyed each day of my school. Since, I joined my school from class five I have been honoured due to my hard work and talent by giving different prizes, medals and congratulations each year. It also became memorable. My school gave me best education, best opportunities, best friends and best teachers. Since our school became fifty years from establishment date. We all the members of school celebrated its 50<sup>th</sup> birthday year as Golden Jubilee Year. Never seen such a beautiful decoration of school that day. Golden Jubilee Day was full of enjoyment and happiness. Many famous people were invited along with marathon runner Baikuntha Manandhar. Most of us gave my school dance party too. Marathon competition was held. Golden Jubilee Year also became the sports festival of my school. In the days of celebration, I too danced for my school. That day was most memorable for me.

The past of my school days were very enjoyable, present is very memorable and I have the faith that future is surely going to be better than them. Thus, I love my school, praise my school, respect my school and increase its fame.

## THE DAYS SPENT IN BHANUBHAKTA

*Prakriti Pandey X 'A'*

I look at myself in front of the very reflecting mirror and I find myself becoming bigger and bigger day by day. I then suddenly realize that I am being dragged so or and fast in this beautiful trail of life. Bhanubhakta, a transformer, transformed me from an age of madhouse to the age of a clear stream. The contribution made by Bhanubhakta can neither be described by the heavy words nor by a beautiful literature. The affinity, attachment, I had with Bhanubhakta in my life has been an incredible journey I learnt to live, laugh and love from this platform. Now the time has changed. It's time to leave and I've been dragged at the gates and the only thing to do is to deluge the flood of tears and take heavy memories along with me. When I remember these years which have totally decorated my life with seven glittering gems they are love, friendship, struggle, warmth, knowledge and lastly a better life.

When I first came to this school with a water bottle hung around my neck, a running nose, a handkerchief in my pocket and a messy look I find my lips widened, my heart blazed and my face blossomed when I recall the unbreakable moments. I've spent with it. It had made me a better human uplifted from a know nothing and filled my spirit with those seven gems. I am going to leave this school. But I am sure that I would carry tonnes of memories along with me. I loved the idiotic moments; the moments when yawn busted out from the boring classes, laugh loomed up the atmosphere even in a small matter and our irritating half-witted behavior. I am definitely going to miss those moments.

My teachers my path maker, the one who led me to the

path to the success and fought with every nails with me. Their warmth, the love and their responsibility. I would take away all these things in my huge bag of memories. My friends my fun maker and tears, smile holder. Those stupid talks, idiomatic expressions and those silly shouts. They were really the ecstatic moment in my life. Bhanubhakta the important master piece of life, has catered me to the enriched world of reality darned my vacant mind with love, care and knowledge and taught to live the life. The platform, the stage where I performed my wonderful shows but now it's time to say good bye though it's the most difficult word to say.

I'll miss everything my friends, my teachers, my brothers and sisters and most importantly the phase of my life which was care free and always fun. I learnt to be a human to love my life, to love the people and to smile in this school. I grew up with it and I was made up with it. I'll never forget these flabbergasting moments spent in Bhanubhakta which cherished me towards my dream. I am surely going to wrap this uncountable and unpaid memories in my mind, heart and spirit.

Though I'm going, my love, attachments will never fade away from the mud of Bhanubhakta. Though I'm being left at the gates, my wonderful memories will be weaved in the core of Bhanubhakta. My life initiated with it and bloomed with it. All the memories in Bhanubhakta are inscripted in my mind and heart. The phase of transformation in Bhanubhakta has been a wonderful odyssey. Anyway, I must say..... good bye Bhanubhakta.

## My first and last love

*Astha Pyakurel*

May our friendship last forever?  
 May I sail upon your sea?  
 May we go through life together?  
 May there always be we  
 May I be yours endless shy  
 May you guys breathe my gentle air?  
 May you guys never wonder why?  
 Each time you look for me, I am there

For everyday we always smile  
 Yet when we are in pain a while  
 May we share our special days?  
 The happiness for one for five  
 And if we must go separate ways  
 Let my memories remain with you guys  
 Miss you always, love you always.

# My first day experience at Bhanubhakta School

Sushmita Karki – VII 'E'

The journey of my experience at Bhanubhakta started on Baishakh 9, 2073 B.S. as I put my first step in the school, my heart was filled with nervousness and excitement. The environment was very pleasant and peaceful. Then I entered with a little shyness, but there was also joy of making new friends and interacting with new teacher, I sat on the fourth bench and I slowly started to talk with my friends. Sitting on a bench, I found teachers very friendly and helpful. The teaching style of all the teachers were very effective. I felt that I made the best decision by choosing Bhanubhakta School for building my career in the future. So overall, I had great experience on my first day at Bhanubhakta School and it was a very special moment for me.

## Friendship

Aditi Koirala X 'A'

The best part of school is our friends who have helped us put together both sweet and bitter memories that we'll cherish for eternity. Likewise, two of my best friends Samikshya and Bandana with whom I share a bond greater than blood, have helped me to realize that life is not about riding BMW's and Mercedes. It's about two friends riding on a single motorbike around the city. Life is not about Rs. 75 coffee but about many friends sharing Rs. 10 dairy milk and still enjoying it. Life is not about eating at every expensive restaurants. It's about having 'Panipuri-Chatpate' together with laughs. Life is not about 1.5 ton AC at 450C. It's about a few friends lying on the roof top during summer nights, glancing at the stars & gossiping about their crushes.

It's these wonderful memories; the jokes & funny things that I recall when I'm alone and laugh like I'm out of my mind. In a nut shell, friends are the colourful flowers in our beautiful life.

"Create a true friend help each other in need

Just try to be a good friend indeed

Always be helpful & always be kind

Make your friendship a smooth and fine."

## A look at my school

Manav Maharjan-IV 'B'

My school is very important to me because I am ten years old and I have already completed six years as a student here. I stepped in this school when I was only three years old. I felt nervous at first but I started to enjoy in very short time. My friendly and caring teachers helped me to earn new things every day. I started to have fun with learning as our teachers taught us in an interesting ways.

My school provides good education and enough chances to develop our skills and confidence by organizing different programmes. My teachers always encourage us to participate in the programmes.

I have learnt to do many things myself. I have become confident. I feel very proud to be a part of this school. I wish my school become well and the best in the nearest future.



### World's Longest burning bulb was lit up in 1901

A bulb in a building in Livemore, California is the world's longest burning bulb recognised by the Guinness Book of World Records. Lit up in 1901, the 60-Watt bulb manufactured by Shelby Electric Company has dimmed with time but never gone out. Monitored and maintained by Livemore fire department, a webcam Livestreams the bulb on a dedicated website called 'Centennialbulb'.

## SWEET PAST

*Sabita Subedi X 'C'*

Someone said 'forget the past because it is already gone, don't worry about tomorrow, it is to come and live the life for today which is in your hand'. But the past is the life you have experienced, I mean it's the life you have already lived as you wanted and as you liked. You forget it or not it's upto you. One thing is for sure, you cannot forget the past which is memorable to you.

Here, I want to divide memory into two basic categories, one sweet memory and the other bitter memory. The past incident or event that makes you fly high, makes you feel proud and brings smile in your face is the sweet memory and on contrary that makes you feel low is bitter past. Now, let us forget bitter past and be a bit optimistic and talk about 'sweet past'. Can you recall or remember the sweet past that you had had in your life? It's countable, I guess!!! What may be the reason for it? The single question is sufficient to bring brain storm, isn't it? As far as I am concern, we teenagers have very less sweet past because we are not reasonable. We really think everything is just a joke and regret when it's too late. Another reason may be we think and plan a lot but do nothing. There is lack of commitment to our aims though we know what we ought to do. If we carry on like this, we can find a bit more reasons.

You have to live your life until death, no matter how hard and hellish it may be. But it depends upon you, whether to make your life easy one or make it more difficult and complicate yourself. You have got your own distinct potentially to do something brand new and really amazing. All you have to do is, realize your potentiality and have faith on yourself so, why late, gear up to make every single day you live a 'sweet past' for tomorrows remembering them very sweet so you would fly higher and higher.....

## My family Bhanubhakta

*Preran Poudel X 'A'*

My school, Bhanubhakta Memorial is celebrating its Golden Jubilee Year. Wow! What an amazing journey would it had been through. It seems like yesterday I entered this school and now I have to leave this school soon. Couple of years have passed in a blink of eyes. Bhanubhakta has been an inseparable family of mine. I bet school life is the best period of everyone's life. Some sweet, some bitter moments have made my journey more special. This journey of eight years have been a wonderful journey of my life.

Bhanubhakta family has a special bond with me. I won't forget any moment of this journey. This school has been for me to grow up from a small child to and enthusiastic teenager. I am thankful to every teachers, every staff and each and every member of this school for making me what I am here today. When I was smaller, I wondered when would I have to leave my school but now the fear of leaving this school leads me into tears. I wish my school life never ends. I wish I could never be apart from this family. Being in the last times of my school journey, I never regret any moment of my school life. I appreciate all the learnings that the school has given me. I hope my school progress and prosper well in coming years.

Lastly, I have a message for my juniors. I have seen many unhealthy relationships between the teachers and students. Whenever a teacher scolds you or gives you punishment, don't think them as your enemies. Take their words as suggestions and valuable advices. They have also been through what you are going through now. Their suggestions are really very important to make you a better person. They know the consequences of your deeds. So, they don't want you to be worse. They are the ones who guide you, who can make your future better. If you don't respect them today, you'll have nothing but regret for your whole life. So, love your teachers and learn to respect them. One day, you'll have to leave this school and on that day you will regret for disrespecting your teachers. You will miss this school, so make moment special and memorable when you are in this school.

'Never regret your past, work hard today for a better tomorrow.'

## Memorable days of my school life

*Purshotam Rauniyar X 'B'*

The time has come to say good bye, to everyone and to leave from the most lovable school, where I have spent my ten years. The time has been passed in the twinkling of the eyes. We guys don't know that when we grew a lot. There is a good saying in English that 'Nobody lives for nobody'. Yes, it really makes me feel that none of us are going to stay together; the time comes in everyone's life to be distracted from our close guys. The friends, the teachers with whom, we guys were so close in such a way that we were staying like a family member.

The days when we stupid guys were teasing, irritating, keeping the nickname of our friends as well as of our teachers. Sometimes, we friends used to be scolded and being punished by our teachers for our mistakes and we were also used to be called in the principal or in the incharge office. Now, when I remember these things then everything seems to be funny. I studied in Bhanubhakta school from grade one. From class one to five my study was fine but when I reached to standard six then I was being vulnerable in my study day by day. Then, gradually I improved my study in class nine. Shama Shrestha

mam became our class teacher who was very worried about S.L.C. examination. The way of her teaching was magnificent. She was very calm and merciful towards the students. We could share everything with her, without feeling any kind of hesitation as we share with our mother. Ranjan Adhikari sir who taught English II and had become the source of inspiration and motivation. I had become the favourite student in his vision. When we reached class ten then it was again our good luck that Sama Mam became the class teacher. In class ten every teachers were experienced and qualified especially Sunil sir, Chhabi sir, Mona mam, Ishwori mam who were very kind and friendly with everyone. No words are there to be said about them.

It is my greatest pleasure that I studied in Bhanubhakta school who had made me courageous and worthy to stand in any platform. I couldn't understand why this kind of situation comes in the student's life to be distracted from our friends and teachers. Where students are kept in dilemma that they should cry or they should be ecstatic. It really melts my heart with full of tears when the time comes to say bye.

---

## My best and the worst moments spend in Bhanubhakta.

*Anshu Gajurel IX 'B'*

Whenever anyone asks me what was the best and the worst moments in your life. The answer always zeroes down to the same place. Yes, the best moments in my life were the days I spent in my school. The worst moments in my life would be my college days. I know normally kids hate going to school and wait for holidays. But I am a bit abnormal. I just hate holidays and couldn't wait to go back to school.

School is like my first home my teacher and friends are like my family. How fast it has been six years I joined this school and entered into the competitive world. I still remember the first day at Bhanubhakta. Usually the kids cry a lot on going to school but I was very happy because I am going to my new school. I went to my class all the friends were screaming and shouting. There I met my best friend Bbsha and Rakshya. I was very happy having such a good friend on the first day. This was my best moment. Then my life took a big turn. Slowly the worst days of my life started. My two best friends Rakshya and Prina left me alone. I was feeling very lonely. Whenever I remember the moment spend with them brings tear on my face. They were the only who used to love me, teased me 'Zundi' with my lovely nickname. What a great friend they were. This is my life worst moments in BMHSS.

Bhanubhakta School is a place where I will success my dream one day. Now, I can proudly say that I studied in Bhanubhakta Memorial Higher Secondary School.

Missing those days a lot.

## A farewell note

*Mansu Acharya X 'D'*

Now I am writing the last note for my school magazine as a student, because my three years of schooling in BBMHSS is gasping for its last breath. From next year, I will be somewhere in one of the colleges with my mind filled with the fun-filled memories of BBMHSS. I will no more be under the umbrella of my beloved school, where my three gorgeous academic sessions passed. And most of all I will miss class 10 because it is my last year in BBMHSS.

It was not long back when I heard my seniors feeling sad about bidding a last good bye to their beloved school. I kept pondering, 'I still have few years to enjoy. I am still lucky.' In fact, I enjoyed so deeply that I could not reckon that time has passed and I was still unaware about that. Now, looking back, cheerful moments that I spent with my friends and teachers during classes have made my life like I always wanted. I really had a great time with my friends this academic session 2012. The wonderful visit to Nepal tour, with my lovely friends and teachers was like a visit to paradise for me.

Truly, there were many other times when we could enjoy our life without having to worry about bulky books and boards. On a funny note, I must mention, "How I wish science had invented a time machine. I would go back to class 8 and relive those moments again". Dear teachers, you will sadly be missed.

Lastly I want to advise my juniors 'do not forget to enjoy even the worst moments in your school life. These worst moments eventually, bring out the best in you and your memories.

## Life from my view

*Roshani Shrestha IX 'B'*

Life so simple word it is. Some people say life is from B to D that is birth to death. And the thing that comes between them is C that is the matter of choice. Everyday life of million people starts and at the same time life of many people ends. It is not that we live a single life after we are born. There are various forms of life between our birth and death which starts and ends in this interval.

But there arises various questions with it. "What is life?", "How long is life?", "Who is the creator of life?" and so on. Our life starts with our birth which leads us to our school life, an educational life. Actually no one remembers the starting of school life. Every memory of child hood seems like a faint dream to us School life begins with a blank sheet of paper which is later filled with beautiful colors, golden memories of success and a dream to come over the expectation of the family and society. School life is the formative period of life. S/he acquires some good qualities like obedience, dutifulness, respect on elders and love or fellows.

End of school life drives us to gate of college life and here comes the matter of choice. Though during the school life we had been waiting for its end; but we come to realize that it is not that what we wanted. Now, it's complicated to take a decision and walk for a particular destination. Here, we come to meet the real aspect of life. And our actual life starts from here.

As, life goes on things get more complicated. You are no longer a child, but an adult who faces reality problems aren't being easily solved and confusions are everywhere. Moments of sadness and misery are much more frequent than those of happiness, filling our head with indescribable madness. Despite the dark side, life can be full of excitement and surprises.

Hence, life is a challenge and we are the pilot of our life.

## GOLDEN MEMORIES OF SCHOOL DAYS

Surakshya Bhatta IX 'C'

It is always nostalgic to think of the past life especially our school days. My school days experiences are also one of the most memorable phases of my life. When I look back at those days, smile automatically comes on my face. The days spent in school are really the happiest and best days of our life. The very memory of school days fills our minds with nostalgic memories of happy days of past years.

Life is all about learning. School life is but a preparation to face the challenges that the bigger school called world will offer us once we are out of our schools. The school therefore has great influence upon us. School shapes our character mould our mental attitudes. School teaches us to be prepared for the battle of life. Since everyone's carrier gets started from the stage of school life and school contributes a lot for our welfare, everyone loves his/her school very much and for many of us, the school days are the dearest and best days of our life that we will remember forever.

Like everyone, I started my journey of life from this school, Bhanubhakta memorial Higher Secondary School. I entered this institution or joined this family when I was admitted to grade three. Everything seemed strange for me. In the beginning of session, going to school was just a burden for me but slowly I began to enjoy when I had many friends. I began to study learn, explore and also to experience and face many situations. I began to taste different flavors of life. We experience good days and bad days in our life. But the thing is school is for us to 'Learn, explore and interact with new friends'. So, I also enjoyed every minute of my learning periods along with studying and learning new things each day. My school days were really amazing and simple. Studying with friends and

teachers gossiping with buddies at leisure time, listening to their funny jokes and stories, listening to the teacher's fascinating experiences, dealing with problems, getting lots of homework, competing with friends for good marks in exams, were not only just usual events but also very enjoyable. Those wonderful times with friends and teachers were so enjoyable that I just didn't realize how soon I reached the 9<sup>th</sup> standard and how soon the time flew.

All the fun days of my past years have all gone. But I have collected the golden memories of my learning life. I have experienced, achieved and also lost many things. Once, we were punished because of our class noise. We were not allowed to have lunch. Losing the position in exams, losing in the sports competition are some of my bitter experiences, whereas being praised by teachers for good work and winning prizes used to be my good moments of school days.

For me, my school has been just like my first home and my friends and caring teachers, my family members and well-wishers. My friends are helpful, generous and gentle. They are there to pick me up when I'm down and when I'm up they're there to join me in my happiness. The teachers are kind, polite, friendly and cheerful. I have learnt to be self-propelled, self-controlled, honest, dutiful, helpful and confident. I have also learnt to be a good loser as everyone loses more than they win. Studying with such friends and teachers have made my school life a very enriching experience for me. My school is preparing me for a better and a fuller life ahead. It is strengthening my characters and leading me on the right path. I have given me so much, that it can't be expressed in words. I am proud that I belong to such a noble and worthy institution.

## My experience in Bhanubhakta

Sonam Pamu Lama IX 'D'

It's very pleasant to recollect those days in Bhanubhakta. It feels as if I've just been admitted in this school but time has flown so fast that in no time I'll be bidding bye-bye to Bhanubhakta. I remember that day when I opened the big gates of the school but after a few years I'll be closing it. After all it has given me so many things and they remain as the brightest stars in my sky. Bhanubhakta has given definition to my life. When I remember those lovely days, life moves in front of my eyes. When I think of those days, I wish to become a child again and I wonder if I could start the journey in Bhanubhakta once more. If I ever get three wishes from gin, one of my wish would obviously be to spend those joyful days again. When I look back at those days smile brightens my face. Bhanubhakta gifted me with bosom friends. It's a matter of pride for me to write that I've rarely been even scolded by my teachers. So for me sweet are the memories of my school days, deep are the impressions of my previous days in this school and unforgettable are the experiences in this school.

Well, I still have two years ahead and memories are to come. And I owe Bhanubhakta for everything. My respect, love and admiration are always for you.

## Friendship

*Ashmita Basnet IX 'D'*

February is the 'love and friendship' official month. So, let's start defining a little bit, what is friendship?

True friendship is perhaps the only relation that survives the trials and tribulations of time and remains unconditional. A unique blend of affection, loyalty, love, respect, trust and love. Similar interests, mutual respect and strong attachment with each other are what friends share between each other.

Friendship is a feeling of comfort and emotional safety with a person. It is when we do not have to weigh our thoughts and measure words before keeping it forth before our friends. It is when someone knows us better than ourself and assures to be our side in every emotional crisis. It is when we can sleep fighting and get another morning with a better understanding.

Friendship is much beyond roaming together and sharing good moments, it is when someone comes to rescue us from the worst phase of life. Friendship is eternal. Many people have different definitions of friendship. Some people say, it is the trust in an individual that s/he won't hurt him/her. Other people say, it is unconditional love.

In my point of view friendship is happiness. It is the like a priceless treasure. It is the dynamic, mutual relationship between two individuals. It is the part of our life.

'Friendship is a kind of love, more than true and more than endless.'

---

## I AM GLAD MY PARENTS DIDN'T LISTEN TO ME!

*Sneha Joshi VIII 'A'*

I still remember the day when I refused my parents to go and study living in the house of maternal uncle in Kathmandu to read in school named – Bhanubhakta Memorial Higher Secondary School. This school was recommended by my maternal aunt because my two sisters study in this school. I was unhappy and had no interest in going to the school.

Going to new school in the new environment was difficult for a person like me as I was scared of changes, it was terrifying. But in first day, I found the teachers very helpful and kind to me. And now after 7 years of studying here, I'm glad. This might be little too early to say but Bhanubhakta has literally been one of the best things that ever happened to me. I'm not lying but my experience of 7 years in this school tells that this school is the ocean of knowledge and the teachers of this school are wonderful. They just know everything.

The school without any, doubt, remained my second home, gave me chance to meet so many wonderful people who have become my best friends, with whom I have laughed and shared secrets, shed tears and what not! Not only friends, I am thankful to them who have been my guide for 7 years. Without their constant help and support, I wouldn't have been able to stand myself till class 8. I found this school not only providing us theoretical knowledge but also practical knowledge in subjects like science lab, computer lab, field trip, etc.

In this school we learn by doing. This school motivates each and every child by holding many competition and giving prizes to them. Not only that, the social service like Leo club, students club had motivated the students to do something for society in their life. Now, I feel so proud to tell others that I am the student of Bhanubhakta. I also like the facilities of buses and the requirement for the class provided by this school. There is the feeling of we and us rather than I. the main thing is this school has learning environment. The students respect the teachers from their heart. Now, I feel proud to read in this school.

# Unfading memories

*Preetika Kunwar, Purnima Chand, Swornima Magar, Narisha Gurung IX 'E'*

As the stand of time has fallen about 15 years of our life is over. Those 15 years filled with joy and sorrow. This journey will always be remembered by all of us forever. And in this journey of our life, there is a little member who will never be forgotten. Our ex-class VIII 'D'. In this journey of our class, we made a lot of memories, bitter-sweet, ugly-beautiful. But, whatever memories we made in our class, they are precious. The crying, showing, singing, dancing, punishments, playing cricket in class will always be missed. Now we have moved on to class IX 'E' and left most of our friends. We are always going to miss every one. VIII 'D' was never a perfect class for teachers. It was always noisy. Nobody paid attention and hardly we passed the exam. Now, meet the member of our crazy class VIII 'D'

Ayush: A guy with his crazy and talkative behaviours.

Sulav: 'MUSE', a boy with his mischievous ideas and fun loving.

Denish: 'PANDA' as we call him, a quiet sleepy head but caring and loving at the same time.

Ritu: A fair girl, we think she applied a lot of fairness cream when she was in her mother's womb.

Shyamarpa: A shy and handsome guy.

Simon: A caring friend who is always ready to help his friend but always a trouble makers for teachers.

Aastha: 'BIRALO' with her daring looks.

Hrishave: A boy who reaches every corner of our class in a second, that's the reason why we call him 'BADAL'.

Dipesh: A chubby boy who shows laziness in every field.

Mohini: A talkative girl but still very smart.

Purnima: 'Captain' of our class who never believes in classroom rules. And a huge music lover. 'FATTU'

Sangeet: Anime lover with his intelligence.

Jenisha: A skinny girl as everyone calls her 'MACHCHAD' but very kind and funny.

Sujit: 'CHATURE' a boy who takes part in every mischievous activities but still is a teacher's pet.

Sonisha: She is girl with her dancing moves and smart brain.

Swornmia: 'ALU' a quiet girl and a big fan of Harry styles.

Samana: A girl with her own kindness.

Savasta: A silent guy with his amazing drawing skills.

Bhabishya: 'Vice-captain' who is never attentive in class but still scores good marks on exam.

Pritika: Cute little girl with Zayn fever. She is a huge directional. 'MUSI'

Jheel: Tiny girl, vain at the same time.

Sulav B: A huge fan of Christiano Ronaldo and of course a 'Chatter-box' who is never tired of talking.

Kriti: A girl with lots of anger.

Narisha: A girl who looks like Chinese but isn't one. A caring girl and a huge fan of 10.

Mohammed Baseer Miya: A boy who is never fed up of books and home-works.

Aarya: A girl who had mathematical superpower.

Bradford: A guy who tries to solve everyone's problem but instead is a trouble maker himself.

Basanti: A rocking girl with junky attitudes.

Pushpa: 'TITAURO SELLER' of our class. She is a girl who earns a lot of money by selling titaura to the class.

Kopila: 'Candy-girl' cause she looks like hajmola candy.

Deepika: A quiet and nice girl.

Suman: 'TUPPI' with his funny accent.

Kshytia: 'THANGBALI' tall hunk of our class.

That ends the description of the 34 fellows of our section; 34 different people with 34 different faces, thoughts, minds and heart. But one thing is common in all of us and that's the love and respect we have for each other. Though we all are not in a single section now but we all have the sweetest memories where we survived each other's problems, borrowed friendship and love and of course tiffin and titaura as well. All the memories shared in our class can't be forgotten by anyone of us. We were us, we will always be that crazy class VIII 'D'. Love you VIII 'D'.

# My School

*Shushrusha Maharjan 10 'A'*

When I came to Bhanubhakta, I was only a small child of 2 years old. Now I am the tenth grader. I almost spent my 13 years in this school. Bhanubhakta has been my second home. I have grown with it. It only seems like yesterday when I was a Nursery kid. Every moment was wonderful and memorable with Bhanubhakta. This Bhanubhakta Memorial Higher Secondary School has also reached its 50<sup>th</sup> year of its establishment. So, it is very proud moment for all.

Well, time passes as fast. I really realize it right now. During this 13 years, I have made a lot of friends and I have learnt many valuable things. Every grade was a stepping stone towards a better future as we learn to become a better person. Teachers have worked so hard. They have always played an important role in every student's life. This is my last years in this school as a student but it will always be in my heart. How can one forget their own school that taught us to be a better person and led us towards a brighter future? This is a short poem for my lovely school.

School is not only an institution but a second home  
A student comes to gain knowledge and wisdom  
It helps to solve all the obstacles that will come  
And is greater than any kingdom  
It leads us towards the light  
And teaches us the most important lessons of life  
Makes the whole world beautiful and bright

## Bird are animals

*Sandhya Nepal 4 A*

Birds are animals they can fly  
They fly high up in the sky  
They have two wings, feathers and beak  
Don't touch them so they can be sick  
To lay eggs they make their nest  
Their babies get warm and they rest.

## Respect

*Ankit Bhattarai II B*

O papa, O mummy  
I bow to you  
You are my parents  
I respect you  
O teacher, O elders  
I bow you  
You are my dear guide  
I respect you  
O God almighty  
I bow to you  
You are the greatest  
I respect you

## You can't stop me to rise

*Anshu Magar IX*

Sometimes the feeling inside me, kills  
Sometimes the thoughts of mine, makes me fly  
Sometimes the enjoyment I feel, makes me alive  
Sometimes remembering my past, make me rise  
My past won't stop me to go forward  
My present won't let me step backward  
My bright future is attracting me and  
I am being attracted towards it  
My aim is a magnet  
And I am a metal in its area  
I will reach my aim someday  
And you will be the one to clap oneday  
You can't stop me to rise  
Because I know you are not wise  
Whatever you say I will be thinking twice  
Cause you can't stop me from your lies  
I believe in myself and  
That's the power of mine  
And one day you will be down  
Just watching me shine

## Lessons given by my school

*Simran Shrestha IX 'B'*

12 years... it's been long time in Bhanubhakta. I know this school since then. Now, I have only two years in this school. I sometimes feel amazed that I'm in the grade IX. I don't know how the years passed by.

Every second spent in my school is the most beautiful and memorable time. The memories are filled with happiness and some sadness. The time spent with my friends, the lessons given by teachers, the fun and laugh in classrooms can never be forgotten. Our school is very old as it has completed its 50 years of excellence. But till now the learning ways are always appreciated. I can never forget what my school has given to me.

It is said that there are three most important people in our life. They are mother, father and teacher. Throughout these years, many teachers have taught me and I have no complaints on any of them till now. They have always supported me. They have encouraged me to do better when I've failed. They have taught me that 'failure is the pillar of success. Teachers are like our parents. Bhanubhakta school's teachers have proved this by always treating their students as their own children.

Bhanubhakta has given me chance to show my talent through different extracurricular activities. I feel very joyful when my parents are proud of me whenever I do well in studies. This is only possible because of this school. I am really thankful to my school for providing me my identity. I am also grateful to the teachers for always encouraging me to be successful.

It is said that the school days are most jolly days in the life. My school days are also nearly to the end. I wish I could stop the time or make those two years make more longer so that I could spend more time in this school and learn more lessons. But time never waits as it is like flowing water and one day I have to tell good bye to this school. Lastly, I want to acknowledge all the people who have supported me in every step of my schooldays. I will study hard and secure nice marks in S.L.C. that will make my school feel proud me. Thank you BMHSS.

## Aim to be happy

*Prashant Basnet IX 'B'*

When I asked many children around my locality what's their aim in life? The answer I heard is-"I want to become a doctor, businessman, air hostess, nurse, computer engineer, pilot, etc." But I have never heard anyone say I want to be happy. Many say when they fulfil their desire or get what they wanted then only they will be happy. But according to me the profession that they want to hold doesn't make them happy. Let's look why these profession doesn't make individuals happy.

I am doctor but I have no time, so I am not happy. I am a successful lawyer but have to compromise with the law of the world. So I am not happy. I am a businessman but I don't have time for my family. So I am not happy.

Now let's think that one day when you are successful in your aim you will be happy, but life will not always be happy as you think. So, be happy. Live and let live. Be happy that there is sunshine today, be happy there is rain, be happy you are not handicapped, and be happy that you are made in the image of god.

When I will be asked what's my aim in my life? Then I will proudly answer I want to be happy. Each and every day I will help the people in need. I will speak good voice throughout the day, I will respect my elders and love junior. At the end of the day I will be happy days like these will make months, months like these will make years ended with a happy end. So, aim to be happy.

## Happy Mother's Day

*Neerzal Poudel IX 'E'*

Dear mom, today I want to thank you for your unconditional love and friendship. You have always been my best friend, a confident and my favourite advisor. You mean more than this world to me. Since the day I stepped into the world you have had my back no matter what. When I was searching for an extraordinary example of true love and friendship. I realized that what we have is an exquisite example. Mom, I can assure you today that no other human being was there who could complete you. Today I also want to thank you for always believing in me. You have always believed in my dream too. I am thankful to you for not letting me sleep hungry even when we were running tight on budget and I would demand a coke and macaroni. You have always been too insecure about me that it makes me feel secured. You have always given all of yourself without holding back a thing and expecting nothing in return. You have always enveloped me in your protective cover. I am thankful to you for medicating me, when even you were sick. Be it the first time I walked or the first day of my school, the first time. I learned to ride a bicycle or the first cup of tea. I made you stand by me to make sure that I was safe. You would shriek even when I fell and I would turn back and just smile at you. You have always given all of yourself without holding back a thing and expecting nothing in return. Remember when we were in the flight and the air hostess was giving us the safety directions; when it came to putting on the oxygen mask yourself first and

then others, I still remember how you passed on a smile to her and held my hand so tight. Mother I doubt if I will ever be capable enough to repay you for all that you have done for me. I am what you have made me. Whatever I know about life is because of you because of all the bedtime stories you would tell me to put me off to sleep. Because of the precautions and reminders you would give me before I would leave the front porch. Because of all the lessons of morals and ethics you would remind me of whenever we were visiting relatives. I am what I am today because of how strongly you have placed your trust and faith in me, in your teachings that you would turn a deaf ear to all those who would say that you were blinded by it. No matter how many times I ask you the same thing you answer. No matter how many times I make a mistake, you are there to correct it for me. Thanks for that mom. Mom, you are the bravest person. I have come a cross. Wearing a smile even during your hard times is yet another trait that I have learnt from you. The way you have adapted yourself to our changing times and our changing hands without much complaints is just amazing. Your happy façade has always succeeded in spoofing me off the mere existence of hard times, mom thanks for making me believe that I grew up a happy and smooth life. There have been times when you have had your dinner late at the night because I want to have a movie. At last happy mother's day. Love you mom.

## Two to Nine most memorable journey of my life

*Surangana Dhakal IX 'B'*

School life is the indispensable part of our life that takes us from darkness to brightness or even vice-versa. In the year 2066 B.S. my destiny landed me here, in this school. I still remember my first day in this school, those feelings, excitement, nervousness, and so on. In the beginning days, I felt as alone as I didn't have any friends slowly and gradually things changed. I made friends and now I've so many friends who are always ready to support me in times of need. As time passed my school became very important to me and now I don't want to go away from here.

That creepy caterpillar which entered the school with all those feelings of nervousness and loneliness will leave this place with full confidence as a grooming butterfly to fly away and reach the high limits of life. The platform provided by this school has let me to travel within myself and to know me better. A radical and unexpected change has come within myself, from a girl who couldn't talk with anyone well to the one who can speak in front of the mass from a wet clay to a perfect architecture and from me to myself.

The girl that entered this school is nowhere and the girl that will step out of this school would

## Teacher's in my view

*Nikita Karki VII 'B'*

It is said to be that teachers are the candle that burns itself to produce light for others. It seems to be right because teacher passes his/her significant youth years teaching students. Teachers are the person who are most talked about especially in the country side. They are also the most respected members in the society because they are thought to be a students' life makers.

I always think that teacher's life is wonderful. S/he is respected everywhere. Moreover, there are so many students and guardians who greet them saying "Good morning, sir/ma'am or Namaste, sir/ma'am." How wonderful life they have. Similarly every students loves, respects and obeys him/her.

On the other hand, a teacher's life is very responsible life. They have got a challenging responsibility to make our future bright. If they guide us in the right direction, we can achieve something in our life. On the contrary, if their guidance is wrong, we fail to achieve anything that a country needs. It is said that the most challenging job is teaching because if they make mistake whole generation fails.

Though they have a wonderful life, their life is hard. They have to treat each and every student psychologically. They have to give equal time and love to every student. They have to think about students not only at school at home also. Their life is public. They are unable to do anything that interests them. They have to follow social rules and regulations.

## Happiness

*Prina Chaudhary VIII 'B'*

To survive the life an individual needs happiness which is distinguishable part of our social life. It is abstract that we can't see and touch but only feel. When we are satisfied with our tasks/jobs we feel happy. Happiness is a main essential thing that we want in our lives. We can say if person can do better income/earning s/he succeeds to get happiness at a bit extent but of course not, satisfaction. Indeed, money is one of the main factors to bring happiness in one's life.

Happiness is self-pleasure and self-contentment that everyone wants to gain to live their lives. However, they are in troubles and miseries. It also has been basic needs of a person as food, clothes and shelter to live a well-deserved life. There are various activities from where people get happiness such as dancing, singing, visiting or going trip, having feasts with family and friends and enjoying festivals, etc. these are the activities that bring some amount of happiness that cheer up people. One who can't get happiness from his work/job satisfaction he starts to find other means or ways out to have happiness. Sometimes, we get happiness sharing our thoughts and feelings with our friends, colleagues and partners. Let's think just a moment about a person who doesn't have any friend and life partner. Without having any friend and partner the life of that individual really looks dull and charmless and away from feeling happiness.

### Some interesting facts

*Neerzal Poudel IX E*

Four is the only number that has the same amount of letters as its actual value.

If you touch your tongue while yawning it can stop the yawn.

Women speak about 7000 words a day.

Jellyfish evaporates in the Sun. they are 98% water.

Ring is kept in second last finger because they are only the one finger that joins the heart by veins.

## My experience in BMHSS

Ritu Tamang X 'B'

The direction in which education starts a man will determine his future. My journey in BMHSS started from year 2063 B.S. I was in UKG. It took time to bond in new environment but I slowly bonded with my teachers and friends. It had all the facilities to be. I've seen my teacher's very friendly and good. I've all the sweet and bitter memories in this school. It has carried my childhood with it. Whenever the point on my childhood comes my school's name will also come. I've all my attached memories with it. I use to take parts in many extra-curricular activities and my credit goes to my parents and school itself because it organizes such interesting and good programme in the school. I may have cried a lot and laughed a lot. I have many memories with my friends and teachers. I may have done mistakes and sometimes teachers may have misunderstood me. I always use to participate in dance. Junior learn from senior and it's our responsibility to teach junior good lessons. It's school responsibility to maintain good and friendly environment in the school. Teachers should try to know the problem and try to convince them and students should respect and consult the teachers.

I still remember in grade four our sections were changed and I was sent to section D. it was good to have such friendly teachers and friends. Again suddenly in grade 10 I was sent to my past section B which made me my memories fresh. In class 8 we went for not only in Chitwan but also in Manakamana temple. Nobody might have experienced such a terrible earthquake in 2072 V.S. But school had worked hard to broaden the children's mind. Now it has completed its 50 years and celebrated its golden jubilee. I feel so lucky to perform and still study in the golden jubilee year. I believe that not only have I collected the 10 years but my school collected these years from me. Some times when we were tired of reading my teachers used to organize quiz and other activities which made my learning so interesting. Ten years is not least of my memory and fifty years is not learnt of school so now school has to give quality education and improve the way of teaching. And it's doing it. In grade 10 we are going to have tour and I don't want to lose the final memory with my friends and teachers.

I will always love and miss you Bhanubhakta.

### English Proverbs

1. Silence is golden
2. Tit for tat.
3. To build castles in the air.
4. While there is life there is hope.
5. Cut your coat according to your cloth.
6. Diamond cuts diamond.
7. A little Knowledge is a dangerous thing.
8. A word to wise is enough.
9. A burnt child dreads a fire.
10. An empty vessels sounds much.
11. When the danger past, god is forgotten.
12. When god is kind all are favourable.
13. Too much is good for nothing.
14. Something is better than nothing.
15. Where there is a will, there is a way.
16. Haste makes waste and hurry makes a bad curry.

### At the top someday

Anshu Magar IX 'E'

I remember, everything what happened  
 Sometimes it makes me strong  
 But when I refresh some memories  
 It makes me weak  
 I know I can't be weak  
 So, I am losing my memories  
 How can I be strong? I think  
 And the best way could be, being me  
 I won't blame you, if you change  
 I know mistake happens  
 But, appolizing is the best way  
 To know what you did now and then  
 I know, I want to be myself  
 And there are those who want to bring me down  
 But I'll try my best  
 Without getting tired, without any rest  
 I'll be at the top, someday  
 I'll be happy, I won't be sad  
 That day will come soon  
 And I'll be dancing in the bright light of the moon.

## My hobby

Grishma Daha 4 A

Hobby is something that we do during our leisure time. In our leisure time, we do something for pleasure and relaxation. Life without recreations is monotonous. Different people have different hobbies. Some of the hobbies are reading, writing, singing, stamp-collecting, dancing, gardening, photography, carving, playing games, etc. my favourite hobby is writing stories and poem. I enjoy writing stories and poem. Whenever I get time, I practice writing stories and poems. I have taken part in many competitions. My parents encourage me to create many stories and poems when I am free. I have won many prizes in different competitions. I love writing essays too. I have an aim to be a novelist.

## True happiness

Sejal Shakya X 'B'

Happiness is to share not to care  
 It is to give not to keep  
 It is to make all one not for fun  
 It is to grow not to show  
 It is a feeling to feel not any question to understand  
 For those who search happiness in reasons  
 It comes like a season  
 One who smiles without being in confusion?  
 It is always like a heaven  
 So, be happy to be in heaven.

### Fun with mathematics

I have been addicted to mathematics  
 Seeing algebra, geometry and matrix  
 From morning to evening  
 Practicing it by adding, subtracting and multiplying  
 Mathematics is like pressing car's accelerator  
 More we practice more it will be easy by  
 Using abacus or a calculator  
 If you want to be a CA  
 And get grades like A+ or A  
 We need to practice mathematics day by day  
 So, east or west mathematics is the best.

## Mother

Agni Gurung IX 'C'

The happiest day you gave to me  
 Is the day when I came to this world?  
 You love me and cared for me  
 So much  
 That I couldn't tell you how  
 Much I love you  
 I'm sure that I'll make you  
 Proud someday mom  
 That can't pay you back  
 You make up whole night when I Was sick  
 And you cried make that me  
 When I had pain  
 You always supported me in my every day of my life  
 Whenever I make good decision  
 You all the one who appreciate me  
 You are the one who makes my event a memorable  
 Mom, you are my world when you gave me a birth  
 When you are in front of me with  
 Lots of supports and love  
 I feel that you give me a lots of  
 Encourage to go ahead of my life  
 And your love and care can't  
 Be paid back  
 But lots of love feel of sack  
 And at last I'd like  
 To tell you that I love you  
 Very much and I'm thanked to  
 You for holding my hands in difficult situation

## Bond of friendship in BMHSS

*Ritu Tamang, Zeel Paneru, Kopila Tamang, Sonisha Gurung X 'B'*

The journey of life is not simple, instead it is full of failure as well as success. In success there is failure, and in failure there hides a moral. And if we learn that moral as the source of inspiration than success will run towards us. And the journey we are facing right now is full of trouble and responsibilities. We are grade 10 students and this is the end of our school life. But some of the bitter and sweet memories are still fresh in our minds, the memories with our true friends. The one who takes your hand but touches your heart, is a true friend. True friends are like flawless diamonds, very valuable and hard to come by. Like a perfect diamonds, a true friend lasts forever, is irreplaceable and can endure the worst damage which only coming away with a scratch or two.

Life is a garden, good friends are the flowers and the time spend together is the happiest hour. Friends bind people in a bond of love, mutual trust, understanding and loyalty. And the bond of our strong friendship started at Bhanubhakta. It united our friendship, far back and it had continued till now, will be long lasting. We cried together,

laughed together shared moments together, hold hands together, solve the problems together and our friendship is warm in the winter weather. All of the rumours, all of the fights but we going to leave this behind. Our friendship is like a tree with blooming flowers and leaves which makes it look attractive and beautiful.

On this magical universe there exists one ship which can never be broken and never be lost, and that ship is our true friendship. This ship cannot be eradicated. Life would definitely be prettier if we could be the long lasting friends. So, life each day is the present, make it more beautiful. A friend, who supports him/her only when it is convenient is called a 'Fair-weather-friend', but the one who supports her friends, through emotional difficulties is a 'true friend'. S/he is ready to make sacrifices in order to help his/her friends. So, are we called a true friends?

We are the friends who encourage when one is sad, entertain when one is lone some, and listen when one has problems. Our friendship are bounded with a strong rope of faithfulness and loyalty which cannot be destroyed.

### My best friend

Aakriti Adhikari -X 'C'

It doesn't really matter if we're  
together or apart,  
You're never really far from me,  
You're always in my heart  
I love the way we both can laugh,  
until we almost cry.  
Get hug each other tenderly, when  
real tears fill our eyes  
You know my darkest secrets  
And you never judge my pain  
You validate my dreams and let  
Me know they've not in vain.

The face I often show to the world  
Is who 'they' need to see?  
But you accept me  
For myself, as I wanted to be  
If I could turn one 'wish' to  
Prayer it would be that you could see,  
How precious you are in my eyes  
And how you'll always be  
For no matter where life leads us  
From now until the end,  
I pray you'll feel my love  
For you 'my strength, my best friend'

## Growing up in Bhanubhakta

*Prasuna, Sabina and Smriti X 'B'*

Now that we are actually in class X, it feels like nothing but only that we've grown older and are able to be responsible for many things. How we used to discuss hours about how it would be in class 10 but now that we are in the most senior most class, there are many mixed feelings about it. Though the years passed are impossible to earn but the happy and sad moments will be always in our hearts as the remembrance of our school life.

The word 'true friends', it's very precious. It makes me smile when we see or hear this word. They say that true friends are hard to find but it seems that we are very lucky to get each other's as best friends or we can say 3 idiots. We have been friends for years and now we are like family. We fight, we argue, we smile, we cry and of course sometimes there is success as well as failure but the most important thing is we three have learned to pick ourselves up during hardship, side by side and miles apart, dearest ones are always close to our home Bhanubhakta. It is a kind of sad feeling. It's not just a school for us, it's something more than that because there are many golden memories we shared over to here. There were also times where we fought, were arrogant and were separated because of our ego. Though we fight a lot, in absence of one, it's like a garden without the beautiful flowers. Life is a garden, friends are flowers and the time we spent together is the most beautiful hours. Smriti's joke cracking habits, Sabina's doraemon looks and her Korean craziness and Prasuna's stupid and idiot behavior, it's just hilarious.

Though we may depart, though our roads may separate, we will always be bound together and that's what friends are about. Time has just flown away in a blinking of eyes. We will never forget the good memories. When the teacher would be absent, it would be so fun. Every student of our classroom are crazy. Everyone would be so happy. Someone banging the desk, someone singing a song, some of the friends gossiping and our Doraemon doing homework, don't know Korean language but fan of K-dramas. Simi (Smriti) making us laughs with her craziest stuffs and silly things. Sunne (Prasuna) laughing like Pagal (mad) and behavior like idiot. It was all like a sweet dream.

We couldn't believe it that we who used to cry before going to school are really in class X now. When we think about leaving school or about S.L.C, there is a kind of sad feeling because we are going to miss the sweet and bitter moments of Bhanubhakta School. We are going to miss our incharge Mrs. Nirmala Basnet ma'am. 'Tie up', 'two plaits with ribbons', rotten potato', we are going to miss all these moments and sweet moments of school life because after school days, there won't be anyone to scold us for these things.

Last but not the least, we wish that we could have made much many memories. Though sometimes, it may be annoying but we found that the class where we were from the beginning is unforgettable. We know that we all have a bond which keeps us together during hardships.

### Smile

*Bibisha Pokharel VIII B*

Smile is the expression of the face with the corners of the mouth turned up, showing amusement, happiness, etc. it's a priceless thing which everyone has. Some have the killer one and some has the adorable one. It's a thing which attracts every one. A face without a smile is like a body without soul it's like medicine for some people and I'm one of them. Smile is better when there is something to high light it. A smile with dimples are the killer one. A smile with dimples in girl, it makes them cute and adorable, and a smile with dimples on boys, it makes them handsome and adorable creature on earth. If you are reading this, this one's for you.

### Funny saying

*Saurabh Basnet IX D*

- Do not argue with an idiot. He will drag you down to his level and beat you with experience.
- I asked god for a bike, but I know god doesn't work that way. So I stole a bike and asked for forgiveness.
- We live in a society where pizza gets to your house before the police.
- War doesn't determine who is right only who is left.
- Politician and diapers have one thing common. They should be changed regularly for the some reason.
- The early bird might get the worm, but the second house gets the cheese.
- Evening news begins with 'Good evening', and then proceed to tell you why it isn't.
- Never get into fights with ugly people, they have nothing to lose.

## A journey from 5 to 10

*Jheel Paneru X 'B'*

As I first stepped on this school my excitement was uncontrollable, I only thought about how my friends would be and my teachers. Similarly, in another side I was very lonely, sad and felt awkward there I thought where I was, no friends, only a huge race between students themselves. But as the days passed I was familiar with the surrounding. Teachers became my second parents, friends like brother and sisters.

The time spend with my friends and teachers were the most memorable event. The journey from grade 5 to 10 was very much exciting. I faced many ups and downs. But in every ups and downs I got some morals. I learned many things from my success as well as my failure. I learned that failure and success is the pillar to success. In every success there is failure.

The time never stops it travels like a flowing river. Like once it is gone, it is gone forever. I realized how fast the time pared yesterday I was in class 5 and now I am in 10. The events between them is like an air. The passed days were gone in fun but now it's time to show. Because, this year decides our future. So, every students take this year seriously and stick goal to secure the highest marks.

The time I spend in grade 5, 6, 7, 8 and 9 were the sweetest, memorable and happiest moment till now. I know it was bitter and sweet but still I can't forget those memories. If this year passes then my student life goes forever. It will never return. I only learned one thing reading is not only necessary but fun with friends is also necessary.

In grade 8 we had tour, it was very memorable. Dancing in bus, having a brilliant hours with friends and teachers make fresh memories. When we were playing and dancing in the room. Our teacher Deepa ma'am and Nirmala ma'am knocked the door. We were very frightened. Everyone was hiding, I was only there left to open the door, so I did it, I had a good slap from my teacher. As well as my friends who were hiding got punishment this sweet memories I can never forget.

Today, I am in class X full of responsibilities and problems. This is the age which decides my future. I only know one thing I should try until I can. So, that I could make my future best. I will miss you Bhanubhakta, my teachers, my friends and my school surroundings.

### Measurement: Learn Them

1 km = 1000 m	km = kilometer
10 mm = 1 cm	m = meter
1 m = 100 cm	mm = millimeter
2.5 cm = 1 inch	cm = centimeter
12 inch = 1 feet	f= feet
1000 mg = 1 g	kg= kilogram
1000 g = 1 kg	g = gram
1 mile = 1760 yards	mg = milligram

### An expensive imagination

*Diwash Karki- X 'C'*

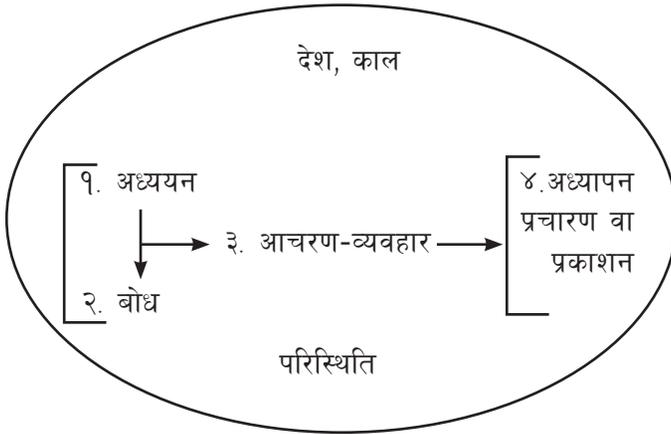
Tearing the actual reality  
 I railed away privacy  
 Through my fascinating fantasy  
 Like a river flowing soothingly  
 My extremely fabulous dream  
 It is illuminated by heavenly beams  
 I want it completely hidden  
 Up in the lovely heaven  
 I am pleased by such a glee  
 Because of the dreams I see  
 That stretches till the never inclining line  
 Like the grapes lengthy wine  
 I will lay my wrath down  
 And wear an excellent crown  
 For I shall ponder  
 About the dreams where I wander.

## ज्ञान-व्यवस्थापनको पूर्वीय अवधारणा



प्रा. डा. जयराज आचार्य

हाम्रा पुर्खाहरूले ज्ञान-व्यवस्थापनका चार पक्षबारे स्पष्ट चर्चा गरेको पाइन्छ। आजभन्दा २३-२४ सय वर्ष अघि पतञ्जलिले आफ्नो व्याकरण महाभाष्यमा विद्या वा ज्ञानको उपयोग बारे भनेका थिए - चतुर्भिश्च प्रकारैर्विद्योपयुक्ता भवति आगमकालेन, स्वाध्यायकालेन, प्रवचनकालेन, व्यवहारकालेनेति। त्यसै कुरालाई श्रीहर्षले नैषध महाकाव्य (१.४) मा अधीति-बोधा-चरण-प्रचारणैः भनेका थिए। ती चार पक्षलाई चित्रमा देखाउँदा यस्तो देखिन्छ



‘वेद’ शब्दको अर्थ ‘ज्ञान’ हो। ‘विद्या’ भनेको पनि ज्ञान नै हो। वेद र विद्या दुवै शब्दको मूल एउटै हो - ‘विद्’ या ‘वित्’। इङ्लिशको वित् भन्ने शब्दको अर्थ पनि ज्ञान नै हो र त्यसको मूल पनि विद् नै हो। ज्ञान प्राप्त गर्न अध्ययन गर्ने र बुझ्ने, त्यसको सदुपयोग गरी आफ्नो आचरण-व्यवहार परिमार्जन गर्ने अनि आफ्नो ज्ञान अरूलाई अध्यापन गरी बाँड्ने र लेखनद्वारा प्रकाशन गर्ने काम ज्ञान व्यवस्थापनका प्रमुख चार पक्ष हुन्। अध्ययन र बोध निवेश (इनपुट) हुन्। तिनै निवेशका आधारमा मानिसले आचरण र व्यवहार गर्नुपर्छ। आचरण र व्यवहार भनेको देश, काल र परिस्थिति अनुसार हुनुपर्छ। परिस्थिति भनेको वातावरण हो। वातावरण भन्नाले मानिसको उमेर, अवस्था, समाज र विज्ञान एवं प्रविधिले ल्याएको नयाँ परिस्थिति लगायत धेरै कुरालाई बुझ्नुपर्छ। पन्ध्र सय वर्ष अघिको संसार र आजको संसारमा एउटै सामाजिक नियम र रीतिथिति चल्छ, भन्नु मूर्खता हुन्छ। गणित र विज्ञान जस्ता विषयका कतिपय सूत्र मात्र अपरिवर्तित रहन्छन्। कतिपय सामाजिक कुरा भने परिवर्त्य हुन्छन्।

ज्ञान प्राप्त गर्न सर्वप्रथम अध्ययन गर्नुपर्छ अनि बुझ्नुपर्छ। बोध भनेको बुझ्नु हो। अध्ययन गर्नु र बुझ्नु फरक कुरा हुन्। अध्ययन गर्ने वित्तिकै सबैले बुझेकै हुन्छन् भन्ने छैन। “शास्त्राण्यधीत्यापि भवन्ति मूर्खाः” भनेको छ। त्यस भनाइले शास्त्र पढेर पनि धेरै मानिस मूर्ख नै हुन्छन् भनेको हो। हुनपनि कतिपयले राजनीतिशास्त्र, अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र, शिक्षाशास्त्र, भाषाशास्त्र आदिमा स्नातक, स्नातकोत्तर र अभि विद्यावारिधि सम्मका उपाधि हासिल गरेका हुन्छन् तर आफ्नो विषय राम्ररी बुझेकै हुँदैनन्। अचेल नेपालमा नेपाली या इङ्लिशमा शुद्ध वाक्य लेख्न नजान्नेहरूले ठूला शैक्षिक डिग्री -पीएच. डी. सम्मका उपाधि) बोकेर हिँडेको छ्यासछ्यास्ती भेटिन्छ। तिनका विषयमा यस्तो भनेको छ

यथा खरश्चन्दनभारवाही

भारस्य वेत्ता न तु चन्दनस्य।

तथा हि शास्त्राणि बहून्यधीत्य

चार्येषु मूढाः खरवद् भवन्ति।

अर्थ: श्रीखण्ड चन्दनको भार बोक्ने गधालाई काठको भार मात्र बोकेको ज्ञान हुन्छ तर चन्दन जस्तो बहुमूल्य वस्तु बोकेको छु भन्ने ज्ञान हुँदैन -त्यसको सुगन्धसित पनि उसलाई मतलब हुँदैन। त्यसै गरी धेरै शास्त्र पढेका तर वास्तविक अर्थको बोध नभएकाहरू गधाजस्तै हुन्छन्। अध्ययन र बोध पछि जसले ज्ञानलाई व्यवहार र काममा ल्याउँछ, त्यही विद्वान् हो भनिन्छ - “यस्तु क्रियावान् पुरुषः स विद्वान्”।

अध्ययन र बोधका आधारमा ज्ञानलाई व्यवहारमा ल्याउँदा जुन अनुभव हुन्छ त्यस अनुभवका आधारमा नयाँ ज्ञान थपिँदै जान्छ। अनि त्यस थप ज्ञानलाई समेत समेटेर अध्यापन गर्नुपर्छ। साथै त्यो ज्ञान नयाँ ग्रन्थ या लेखका रूपमा प्रकाशन गर्नुपर्छ। त्यसलाई संस्कृतमा प्रचार वा प्रचारण भनिन्छ। त्यो काम ज्ञान व्यवस्थापनको चौथो आयाम हो। अध्ययनको फल (आउटपुट) अध्यापन र प्रचारण -प्रकाशन) हो। अध्यापन र प्रकाशनबाट आफ्नो ज्ञान अभै थपिन सक्छ। किनकि अध्यापन गर्दै जाँदा गुरुलाई शिष्यले नयाँ-नयाँ प्रश्नद्वारा थप विचार गर्न प्रेरित

गर्छ। आफ्नो ज्ञानको प्रकाशन पछि, लेखकले चारैतिरबाट आएका टिप्पणी, सुझाव, समालोचना मार्फत पनि अझ थप ज्ञान प्राप्त गर्न सक्छ। यसरी थपिँदै जाने ज्ञानलाई परम्परा भनिन्छ। यस्तो ज्ञानको परम्परा तर्फ संकेत गर्दै भनिएको छ - एवं परम्पराप्राप्तमिमं राजर्षयो विदुस् - भगवद्गीता -४.२॥

प्राचीन ग्रीसमा पनि यस्तो परम्परा भएको देखिन्छ। सोक्रेटिसका चेला प्लेटोले गुरुबाट प्राप्त ज्ञानमा नयाँ आयामहरू थपे। प्लेटोका चेला एरिस्टोटलले पनि त्यसरी नै ज्ञानका नयाँ आयामहरू थपे। ज्ञान व्यवस्थापनको क्षेत्रमा दक्षिण एसियामा दुई विश्वविद्यालयको नाम आउँछ - तक्षशिला र नालन्दा विश्वविद्यालय। तिनमा कुनै समय ज्ञान-व्यवस्थापनको जीवन्त परम्परा थियो। तक्षशिला नै हो जहाँ पाणिनिले अष्टाध्यायी र कौटिल्यले अर्थशास्त्र लेखे। विभिन्न समयमा विभिन्न ऋषिहरूले बनाएका वेदका ऋचाहरूलाई कसैले सम्पादन गरी चार वेद बनाएजस्तै ती दुवै विश्वविख्यात कृतिहरू ती दुई व्यक्तिले मात्र लेखेका नभई त्यहाँ चलेको अध्ययन-परम्पराको उपज हुन सक्छन् जसलाई उनीहरूले संग्रह गरेका होलान्।

प्राचीन नेपालमा खासगरी लिच्छविकालको नेपाल उपत्यकामा पनि कला, साहित्य, संगीतको उच्च तहको ज्ञान रहेको पाइन्छ, यद्यपि त्यस समयमा कुनै सार्वजनिक शिक्षण संस्था रहेको प्रमाण पाइन्छ। तर त्यस कालका मूर्तिहरू, मन्दिरहरू र शिलालेखहरू बाट शिक्षा कुनै न कुनै रूपमा संरक्षित रहेको बुझिन्छ। मल्ल कालको नेपाल उपत्यकामा पनि कला, साहित्य, संगीतको जीवन्त परम्परा रहेको बुझिन्छ। त्यस कालदेखि आजसम्म जीवित रहेका मूर्ति, मन्दिर र हस्तलिखित ग्रन्थहरूले त्यही जीवन्त परम्परा देखाउँछन्। तर हाम्रो यस भूभागमा ज्ञानको त्यस परम्परालाई स्कूल, कलेज वा विश्वविद्यालय जस्तो सार्वजनिक संस्थाको अङ्कुर रूपमा विकास गर्ने काम भएको कुरा धेरै कालसम्म देखिएन। यति सम्म कि आर्यावर्तमा रहेका तक्षशिला र नालन्दा जस्ता विश्वविद्यालयहरू पनि नष्ट भए। नेपालमा त कला, साहित्य, संगीत या विज्ञानको परम्परा पारिवारिक या अति सीमित घरामा मात्रै रह्यो। नेपालको प्रथम सार्वजनिक विद्यालय भनेको दरबार हाइ स्कूल हो जुन जङ्गबहादुर राणाले सन् १८५० मा बेलायतको भ्रमण गरी स्वदेश फर्केपछि सन् १८५४ मा स्थापना गरेका थिए - त्यो पनि आफ्नै छोरा-भतिजाहरूलाई मात्र पढाउनका लागि मात्र। त्यसलाई नेपालमा पाश्चात्य शिक्षाको प्रथम प्रवेशद्वारका रूपमा लिन सकिन्छ।

तर यो पनि कदापि बिर्सन हुँदैन कि नेपाल उपत्यका र केही बाइसी-चौबिसे राज्यका शासकहरूसित सम्बन्धित परिवारहरूमा पनि ज्ञान वा अध्ययनको विशिष्ट परम्परा थियो। ती मध्ये कतिपयमा संस्कृत व्याकरण, साहित्य, संगीत, कला, ज्योतिष, गणित आदि विषयहरू पढ्ने परिवारहरू थिए भन्ने कुरा अद्यापि त्यतातिर प्राप्त हुने पुराना लेखोट र अन्य प्रमाणहरूबाट सिद्ध हुन्छ। ती बाहेक यहाँको समाजले स्वास्थ्य, कृषि र मानव-जीविकाका क्षेत्रमा हासिल गरेको अनुभव र ज्ञान पनि हामीसित थियो र अझै पनि केही होला।

ज्ञान व्यवस्थापनको क्षेत्रमा हामी नेपालीहरू हाल आएर चुकेको कहाँनिर हो भने हाम्रो समाजले हासिल गरेको परम्परागत कला, संस्कृति, कृषि, स्वास्थ्य र केही प्रविधिको क्षेत्रमा गरेका कुनै पनि उपलब्धिलाई हामीले विगत केही दशक यता स्थापना गरेका विद्यालयहरूमा संस्थागत अध्ययन, अनुसन्धानको विषय बनाएनौं। हाम्रा विद्यालय र विश्वविद्यालयहरू पाश्चात्य ज्ञानको पैठारी गर्ने संस्थाहरू भए। चाँगु नारायणको मन्दिर हिमालय क्षेत्रको सबैभन्दा पुरानो मन्दिर मानिन्छ र त्यसलाई युनेस्कोले विश्वसम्पदा सूचीमा राखेको छ। त्यस मन्दिर परिसरमा रहेका मूर्तिहरू उत्तिकै सुन्दर र महत्त्वपूर्ण छन्। भक्तपुर सहर एउटा खुला म्युजियम -संग्रहालय) जस्तो छ। तर त्यहाँको स्थापत्य कला र मूर्तिकला हाम्रा ललितकला विद्यालयको पाठ्यक्रम वा विश्वविद्यालयको अनुसन्धानको विषय भएनन्। तिनको अध्ययन पहिला ड्यानियल राइट, पर्सिभल ल्यान्डन, सिल्भा लेवी आदि विदेशीहरूले गरे उनीहरूको आफ्नो दृष्टिकोणबाट। तर हाम्रो दृष्टिकोण के? हामीले तिनलाई अध्ययनको विषय किन बनाएनौं? तिनमा अन्तर्निहित ज्ञानको व्यवस्थापनमा हामी किन लागेनौं?

सुनिन्छ, आज त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा इतिहास, संस्कृति विभागहरू विद्यार्थीविना सुनसान छन्। राजनीतिशास्त्र विभाग समेत शून्यप्राय छ। आज नेपाली समाज वा यहाँका जात-जातिहरू पश्चिमी समाजशास्त्रीहरूका लागि ठूलो अध्ययन अनुसन्धानका लागि प्रयोगशालाजस्ता भएका छन्। तर हामीहरू आफै तिनको अध्ययन गरिरहेका छैनौं। विदेशीहरूले जे अध्ययन गरेर जे भने त्यसैलाई दोहोर्याकउने घोक्ने काम हामीहरू गर्दैछौं। वास्तवमा अहिले हामी नेपालीहरूमा ज्ञान व्यवस्थापनको संस्थागत व्यवस्था ज्यादै कमजोर देखिन्छ। त्यो कति पनि थिएन र अझै पनि छैन भन्न त मिल्दैन होला तर ज्यादै कमजोर चाँहि अवश्य हो। हाम्रो राष्ट्रिय अभिलेखालयमा केही हाम्रा प्राचीन ज्ञानका कागजातहरू संरक्षित छन् भने केही त्यसै सडेर नष्ट पनि हुँदैछन्। तिनलाई

माइक्रोफिल्म गर्ने र अब डिजिटाइज गर्ने काम जर्मनहरूले गरे र अझै गर्दैछन् । त्यो ज्ञान-व्यवस्थापनको एक उदाहरण हो । हामीले के गरिरहेछौं ?

तर हामी प्रचलित परम्परा र ज्ञानको व्यवस्थित अध्ययन गर्न पनि जान्दैनौं । विदेशीहरू त्यस विषयमा पोख्त छन् । उदाहरणको लागि हामीले भक्तपुरको नवजात शिशु-स्याहारको तरीका र काभ्रेको परम्परागत कृषि प्रणालीको अध्ययन किन नगरेको ? विदेशीहरूले अध्ययन गरेका छन् । शायद यही सत्यलाई उजागर गर्दै स्व. नयराज पन्तले लेखेका थिए -

आयुर्वेद खगोल, शिल्पगणित प्राचीन विद्याकन  
पढ्दै गै उपपत्तिसाथ तिनमा गर्दै नयाँ शोधन  
केही मानिसले उतातिर गरे विज्ञानको उन्नति  
जले ती अहिले भए भुवनमा सामर्थ्यशाली अति ।  
हामीले निज-देशका प्रतन ती विद्या सप्त्यार्नाकन  
जानेनौं त्यसले क्रमैसित गल्यो हामीहरूको मन ।

नेपालमा ज्ञान व्यवस्थापनको विषयमा एउटा सांस्कृतिक या प्रवृत्तिगत दोष पनि छ । त्यो हो ज्ञान लुकाउने प्रवृत्ति । “अस्ति गुप्त्यतममं विप्र ...”, “इदं नेपालमाहात्म्यं गुप्त्यम् ...” आदि वचनले ज्ञान गुप्त्य मानिएको देखाउँछन् । तर गुप्त्य र गोप्य शब्दको अर्थ गलत बुझिएको छ । ‘गुप्त्य’ भनेको ‘छोप्नुपर्ने’ वा ‘लुकाउनुपर्ने’ भन्ने हो । ‘गोप्य’को अर्थ ‘रक्षा गर्नुपर्ने’ हो । गुपू रक्षणे भनेर अर्थ गरिएको छ । तर लुकाउनुपर्ने भनी बुझिएको छ । गुप्त्यको अर्थ पनि ढाकछोप गरेर संरक्षण गर्नु नै हो । किन कि ‘गुप्त्य’ शब्दको मूल ‘गूह’ धातुको अर्थ दिदै भनिएको छ - “गूह संवरणेस इह संवरणं गोपनम्, आच्छादनम्, अपन्हवयम्” । खानामा भिङ्गाहरू लाग्लान् भनेर कपडा वा कुनै बिकोले संवरण, आच्छादन गरेर -छोपेर, ढाकेर) राखिन्छ । त्यो गुप्त्य हुनाले हो । तर हामीहरू प्रचार-प्रसार गरेर फैलाउनुपर्ने र त्यसरी नै रक्षित हुन सक्ने ज्ञान वा पुस्तक-पत्रहरूलाई लुकाउँछौं सडाउँछौं र ती नष्ट भएर जान्छन् । ज्ञान नष्ट हुन्छ । हाम्रो ज्ञान व्यवस्थापनको शैली त्यस्तो छ ।

युरोप अमेरिकातिर भने ज्ञान व्यवस्थापन वा संरक्षणको पद्धति, प्रविधि र परम्परा जीवन्त र सशक्त छ । विश्वको सबैभन्दा ठूलो पुस्तकालय संयुक्त राज्य अमेरिकाको राजधानी वाशिंगटन डी. सी. स्थित लाइब्रेरी अफ कांग्रेस हो । एक पल्ट त्यसको परिचय दिदै त्यसका कर्मचारीले भनेका थिए - यहाँ करिब दुई

करोड किताब र अन्य सामग्रीहरू वाटर-प्रूफ, फायर-प्रूफ र बम-प्रूफ अवस्थामा राखिएको छ । अचेल अमेरिकाका कतिपय विश्वविद्यालयले आफ्ना पुस्तकालयका किताब सबै स्क्यान गरेर डिजिटल रूपमा कम्प्युटर मार्फत पढ्न सक्ने गरी राखिदिएका छन् त्यो ज्ञान व्यवस्थापनको एक उदाहरण हो ।

हाम्रो जीवन शैलीको एक पक्ष शायद राम्रो पनि छ, किनकि यो दिगो जीवनशैली हो । यसले प्रकृतिको असीमित दोहन गर्दैन, सीमित स्रोतको उपयोगबाट काम चलाउँछ । त्यसो हुनुमा हाम्रो ज्ञान वा दर्शन (सिद्धान्त) कारण छ । हामी मानवजीवनलाई समस्त सृष्टि र जीवनप्रणालीको एक अंश मात्र मान्छौं । तर पश्चिमीहरू सारा सृष्टि जगतलाई आफ्नो सम्पत्ति र प्रकृतिलाई आफ्नो दास र दोहन-शोषणयोग्य वस्तु मान्छन् ।

पश्चिमी जीवन शैली प्रकृति-ध्वंसक छ । विज्ञान र प्रविधिको विकास मार्फत मानिसले असीमित शक्ति प्राप्त गरेको छ र समस्त पृथ्वी र यसमा भएका चराचरलाई नै ध्वस्त गर्न सक्ने भएको छ । ऊसँग परमाणु बम छ । त्यसैले स्टीफन हकिन्स यही एक शताब्दीमा नै मानवजातिले आफ्नो विनाश आफैँ गर्दैछ भन्छन् । उनको कुरातिर किन ध्यान नदिएको ? हाम्रा कवि तथा नाटककार बालकृष्ण समले पनि भनेका थिए - “ज्ञान मर्दछ हाँसेर रोई विज्ञान मर्दछ” । हामी भन्न त त्यसो भन्छौं । तर अहिले ज्ञानको व्यवस्थापन वारे चुस्त छैनौं । यही विचारणीय कुरा छ ।

## विद्यालयमा मेरो पहिलो दिन

मनिष पाठक ४ ‘घ’

मेरो विद्यालयमा मलाई पहिलो दिन धेरै डर लागेको थियो । मैले मेरो साथी, शिक्षक कसैलाई चिनेको थिइनँ । तर मलाई केही दिनपछि धेरै रमाइलो लाग्यो । मैले धेरै साथीहरूलाई चिनें । म उनीहरूसँग खेले र मलाई धेरै रमाइलो लाग्यो । मैले धेरै शिक्षक र शिक्षिकालाई चिनें । उनीहरूले पनि मलाई धेरै माया गर्नुभयो । मैले धेरै पढे र लेखे । मेरो साथीहरूले पनि मलाई चिने । मलाई धेरै खुसी लाग्यो । मलाई मेरो विद्यालय पनि राम्रो लाग्यो । त्यहाँ राम्रा-राम्रा चौर, धेरै बसहरू, राम्रा रुख र ठूला भवनहरू रहेछन् । मेरो साथीले मलाई विद्यालयको वारेमा धेरै कुरा भनिदिए । मेरो विद्यालयमा पहिलो दिन धेरै खुसीले बिताएँ ।

## मेरो विद्यालय

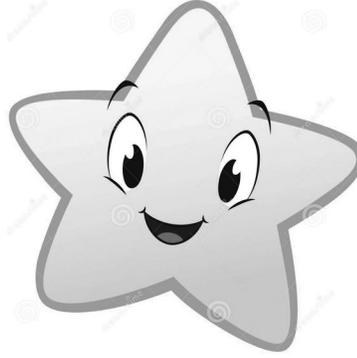
सुप्रिया अधिकारी ७

मेरो ठूलो विद्यालय भानुभक्त यसको नाउँ  
पढ्न लेख्न पाइने आहा ! कति रमाइलो ठाउँ ।  
विद्यालयमा आएर साथीहरूसँग खेल पाइने  
गुरुमा र गुरुबाको आदर गर्न पाइने ।  
विद्यालय भनेको ज्ञानको मन्दिर हो  
जति अरुलाई सिकायो त्यति नै आफूलाई ज्ञान बढ्ने हो ।  
विद्यालयमा हामी पढ्न लेख्न आउछौं  
भविष्यमा ठूलो मान्छे कर्णधार बन्छौं ।

## तारा जस्तै हामी

रूपसोना मानन्धर ४

थोटा सानो बगैँचामा फूल थरीथरी  
मिठोमिठो बासनाले ढाक्यो भनैभरि ।  
प्रकृतिका रमाइला सिर्जनाका खानी  
आकाशमा तारा जस्तै धरतीका हामी  
घामपानीसँग कहिले लुकामारी खेल्छौं  
यसै गरी नयाँ नयाँ साथी बनाउँछौं ।



## इच्छा

रितिशा महर्जन ७ 'क'

माटो चिरी आउँछ रुख के गरी ?  
लाखौं थरी फूल फूले के गरी ?  
रङ्गविरङ्गी पुतली भए किन ?  
यो जान्ने इच्छा छ मभित्र दिनदिन ॥  
धुवाँ उडेको छ उँभोउँभो किन ?  
पानी बगेको छ उँधोउँधो किन ?  
जम्यो नि पानी कसरी हिमालमा ?  
यो जान्ने इच्छा छ म भित्र दिनदिन ॥  
हावा चलेको कसरी आकाशमा ?  
आगो बलेको कसरी छरी धुवाँ ?  
बाली फलेको कसरी हिमालमा ?  
यो जान्ने इच्छा छ मभित्र दिनदिन ॥  
उत्रन्छ डुङ्गा जलमाथि के गरी ?  
उत्रन्न डुङ्गा किन क्यै गरे पनि ?  
निस्कन्छ पानी कसरी जमिनमा ?  
यो जान्ने इच्छा छ म भित्र दिनदिन ॥

## आमा

शेषद्रीशिखर बन्धोपाध्याय ६ 'घ'

आमा अनमोल छ तिम्रो माया  
जुनी जुनी रहोस् मेरो साथमा छायाँ ।  
रोकिएला खोला रुक्ने छैन तिम्रो ममता  
मेरी आमा तिम्री नै हौ मेरी देवी देवता ।  
आमाको मुहारमा सधैं हाँसो होस्  
आमाको आयु सधैं लामो होस् ।  
म सक्दिनँ आमालाई कसैसँग दाज्ज  
पवित्र यो बन्धनलाई कसले सक्र नान् ।  
सूर्यको ताप छेकिदिन्छ आमा तिम्रो छायाँले  
सर्वश्रेष्ठ रहनेछौं आमा तिम्री जहिले ।  
भाग्यमानी भएछु म आमालाई पाइ साथमा  
तिमीले सिकायौ आमा कलम कापी च्याप्न ।  
मेरो प्यारो सन्तान भन्दै अङ्गालोमा बाध्छ्यौ  
मेरा निमित्त मछौं तिम्री, मेरै लागि बाँच्छौ ।  
सेवा गर्न चाहन्छु म तिम्रो सधैंभरि  
यसरी नै माया मात्रै पाइराखौं मनैभरि ॥

दुई जना केटाहरू एक आपसमा लडाइ गरिरहेका थिए । अर्को एकजनाले तिनीहरूलाई भन लड्नको लागि भन्दै थियो । उसले भन्दै थियो, 'दाँतमा हान न दाँतमा हान' । यस्तैमा बाटोमा हिडिरहेको चौथो व्यक्तिले उक्त मानिसलाई भन्यो—'तिमी उनीहरूलाई छुटाउनको सट्टा किन लड्नको लागि सहयोग गर्दैछौ ?'  
चौथो व्यक्तिले भन्यो — 'पछाडि हेर त । त्यो दाँतको क्लिनिक छ नि मेरो हो क्या ।'

सपिड मलको लिफ्टमा एउटा जड्याँहा जाँदै थियो । एकछिनपछि एकजना लेडिज लिफ्टभित्र जाँदै गर्दा परफ्यूमको मिठो बास्ना आयो । जड्याँहाले सोध्यो, 'कुन चाहिँ परफ्यूम हो ?'  
लेडिज: जस्मिन हो । चार हजार रुपिया पर्छ ।  
लिफ्ट अर्को तल्लामा पुग्दा अर्को लेडिज भित्र पसिन् । फेरि परफ्यूमको मिठो बास्ना आयो ।  
जड्याँहा: कुन चाहिँ परफ्यूम हो ।  
लेडिज: कोब्रा हो । पाँच हजार रुपिया पर्छ ।  
तिनै जना माथि जाँदै गर्दा दुईटै लेडिजले नाक बन्द गरे ।  
जड्याँहा: हि हि.. मूलाको हो । बीस रुपिया पर्छ ।

चुटकिला

## भानुभक्त मेमोरियल स्कूल

प्रो. डा. सुरेश राज शर्मा

यो स्कूलमा मेरो सालोलाई पढाउन करिब ४० वर्ष पहिले पसेको थिएँ। उसको पढाइ दार्जिलिङ, कालिङपोडतिरको हो। र अंग्रेजीमा फरर बोल्न सक्छ भन्ने ससुरालीलाई भएछ र उसलाई राम्रो स्कूलमा राख्ने जिम्मा मलाई दिइयो। दार्जिलिङतिर पढेर आएका पूर्वाहुरुले स्थापना गरेको पानीपोखरी छेउको भाडाको घरमा स्कूल थियो। यो बोडिङ्ग स्कूला थियो। ९ वर्ष जतिको बालकलाई भर्ना गर्ने निर्णय गरेँ। हामी भाटभटेनीमा बस्थ्यौँ। हाम्रो पनि निगरानी राम्रो थियो। उसले त्यहाँ ४ वर्ष पढेको हुनुपर्दछ। पढाइमा हामी सन्तुष्ट थियौँ। महँगो पनि थिएन। पछि २०३४ सालतिर म राष्ट्रिय शिक्षा समितिमा आएँ। निजी आवासीय विद्यालयबाट अंग्रेजी भाषामा गणित, विज्ञान, भुगोल आदि विषयमा र अंग्रेजी बढी पढाउन छुट देऊ, एस.एल.सी. परीक्षामा प्रश्न अंग्रेजीमा दिइयोस्, उत्तर पनि अंग्रेजीमा लेख्न र पाठ्यपुस्तक पनि सरकारकै स्वीकृति लिएर अंग्रेजी मै पढाउन दिइयोस्, नत्र नेपालका बाल बच्चा दार्जिलिङ, देहरादुनतिर नै ओरिन्छन् भन्ने कुरा आयो। मलाई पनि कुरा ठिकै लाग्यो राष्ट्रिय शिक्षा समिटीमा कुरा राखेँ। कुरा त ठिकै हो। नयाँ शिक्षा समितिमा २०४० सम्म अंग्रेजी १ पत्र बाहेक सबै विषय नेपालीमा पढाए पनि हुन्छ। अझ बढी विचार गरौँ भन्ने कुरा आयो। १०, १२ वटा त्यस बेला राम्रा विद्यालय भनेर गणिएका स्कूलका प्राधानाध्यापकहरूलाई छलफल गर्न केशर महल मै बोलाएँ। बुढानिलकण्ठ, आनन्द कुटी, आदर्श विद्यामन्दिर, लेबोरेटरी, सिद्धार्थ वनस्थली, सेन्ट जेर्भियर्स, सेन्ट मेरिज, भानुभक्त मेमोरियल, जस्ता स्कूलका प्राधानाध्यापकहरूसित कुरा भयो। उनीहरूसँग शिक्षा योजनाको पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, व्यवस्थापन समिति आदिसँग खुशी रहेनछन्। तर ती स्कूलहरू अभिभावकका चाहनामा अगाडि रहेछन्। हामीलाई अंग्रेजीमा पढाउने सन्दर्भ सामग्री (supplementary books) प्रयोग गर्न छुट पनि होस, शिक्षक भर्ना गर्न पनि हाम्रै तजवीजमा गर्न दिइयोस्, वरु सरकारले आर्थिक सहायता नदिए हुन्छ भन्ने कुरा आयो। उनीहरूको रायलाई पनि समावेश गरेर हामीले निजी आवासीय विद्यालय चालउन छुट दिने तर ती संस्था भने सार्वजनिक संस्थाको हैशियतमा रहनु पर्दछ भन्यौँ। कुरा मिल्यो।

भानुभक्त मेमोरियल स्कूलमा त्यसताका वासुदेव गजुरेल प्राचार्य हुनुहुन्थ्यो। उहाँको व्यक्तित्व, योग्यता, नेतृत्वको शलरता मलाई पनि मन पर्‍यो। स्कूलले केही जग्गा किनी आफैँ घर

बनाएको र राम्रा शिक्षकको जमात तयार पारेको देखियो व्यवस्थापन सक्रिय रहेको लाग्यो। स्कूल सही बाटोमा थियो र मैले पनि यो मिसिनरी स्कूल होइन। बढि विदेशीको हैकममा पनि छैन। यो एउटा नमुना नै हुन सक्छ जस्तो लाग्यो। वासुदेवजीलाई प्रोत्साहन नै गर्थेँ। दुर्भाग्य उहाँको चाँडो असामयिक निधन भयो। त्यहि पनि स्कूल राम्रो हुँदै गयो। मैले मेरा दुइटा छोरीलाई त्यहीँ पढ्न पठाएँ। आफ्ना भाञ्जा भाञ्जी र नातेदारलाई पढाउन प्रोत्साहित पनि गर्थेँ।

पछि पनि बराबर जान्थेँ। यस स्कूलले थपका कार्यक्रम, त्यसको भौतिक सुविधा, गुणस्तरप्रतिको प्रतिवद्धता, तह वृद्धि सबै नै राम्रा हुँदै गए। यहाँका संचालक समितिका सदस्य, अध्यक्षज्यू सित भेटघाट भइ रहन्थे।

गर्दा गर्दै स्कूल त पचास वर्षको भै सकेछ। स्वर्ण जयन्ती समारोहमा म पनि आमन्त्रित हुन पुगेछु। मेरा नजिकका नातेदार ठाकुर शर्माजी, पूर्व विद्यार्थी संघका अध्यक्ष पनि हुन भएछ। समारोहको प्रमुख अतिथि प्रधानमन्त्री सुशील कोइरालाजी आउने, एउटा नयाँ भवन बनाउन शिलान्यास गर्ने, वृक्षारोपण गर्ने, विमोचन गर्ने आदि थुप्रै काम रहेछन्। पूर्व अभिभावकहरू पनि आमन्त्रित हुन भएछ। तर प्रधानमंत्रीज्यू अर्कै काम परेकोले आउन नसक्ने खबर आएछ। मन्त्रीज्यूहरू पनि आउन सक्नु भएनछ। कार्यक्रमको विविध पक्षमा खल्लोपन आएछ। त्यसपछि त प्रमुख अतिथिको पगरी लगाउन त म पो पुगेछु। त्यो दिन सम्भन्धु म त छक्कै पर्छु। एउटा राम्रो गुणस्तरको संस्था जसले ५० वर्षमा कति संघर्ष गर्नु पर्‍यो, कति संचालकज्यूहरू, अध्यापकज्यूहरू, अन्य सहयोगी प्रशासक र अभिभावकहरू, पूर्व विद्यार्थीका विच पूर्व अभिभावक हुँदै, मित्र हुँदै, शुभेच्छुक हुँदै त्यस दिनको स्वर्ण जयन्तीमा प्रमुख अतिथि बन्न पाएँ। हर्षित हुन पुग्छु, यसको अहिलेको रूप देखा, भविष्यका कार्यक्रम र कार्य दिशा सुन्दा, मेरो बधाई छ, शुभकामना छ तपाईंहरूको तपस्या सफल भएकोमा।

कहिल्यै तपाईं अरुका लागि मागि हेर्नुस्

कहिल्यै आफ्ना लागि माग्नु पर्ने आवश्यकता हुँदैन।

## आमा र एटा अनिष्ट सपना

खुशबू मगर

प्रत्येक बिहान उठ्नासाथ  
बिछ्यौनाको छेउ समातेर  
आँखाभरि आँसु पाउँ  
रुन्चे स्वरमा मलाई  
मेरी आमा भन्छिन्  
बाबु आज पनि मैले  
म मरेको सपना देखें  
अरु कोही होइन आफैँ  
मरेको अनिष्ट सपना देखें  
पाखाभरी फूलेका  
लालीगुराँसका रुखहरू  
विस्तारै ढलेको सपना देखें  
मेरो छातीमा पहिरो गएको सपना देखें  
तिम्रो हातमा आगो देखें  
मैले मेरो आत्मा डढेको सपना देखें  
आफैँ मरेको अनिष्ट सपना देखें  
तिम्रो शिरबाट टोपी खसेको सपना देखें ॥

## खेलकुद महोत्सव

गृष्मा दाहाल ४ 'क'

हाम्रो विद्यालयले ५० वर्षको उत्सव मनाइरहेको छ। यो अवसरमा हामीले खेलकुद सप्ताह मनायौं। माघको २ गतेदेखि ९ गतेसम्म मनाएका थियौं। अरु विद्यालयका विद्यार्थीहरूले पनि भाग लिएका थिए। मैले पनि रिले रेसमा भाग लिएको थिएँ। म दोस्रो भएँ। यस कार्यक्रमको उद्घाटन गर्दा अन्तर्राष्ट्रिय धावक श्री वैकुण्ठ मानन्धर हुनुहुन्थ्यो। यसमा सहभागी भएर तक्मा पाउँदा धेरै नै खुसी लाग्यो। विद्यालयको स्वर्ण जयन्तीको समयमा आफैँले पनि भाग लिन पाएकोमा म आफूलाई भाग्यमानी भएको ठान्दछु।

## भानुभक्त विद्यालय

सम्बृद्धि पण्डित ७ 'ड'

महाराजगन्ज र लाजिम्पाटबीचमा मेरो प्यारो स्कूल।  
अति राम्रा गुरुहरू भएको पढ्न योग्य स्कूल।  
हाँसिला छन् साथीहरू प्यारा गुरुहरू भएको मेरो प्यारो स्कूल।  
विद्यार्थीको भविष्य चम्काउने उद्देश्य बोकेको मेरो स्कूल।  
हामी सबै विद्यार्थी मिली चम्काउनुपर्छ स्कूलको नाउँ।  
यसले नै चम्काउँछ भविष्यमा हाम्रो नाउँ।  
विद्यालयको नाउँ चम्केपछि बढ्छ विद्यार्थीको सान।  
विद्यालयले दिएको मायाको फल हुन्छ विद्यालयको सान।

## मेरो प्यारो गाउँ आँप पीपल

रिजन आले मगर ३ 'ख'

मेरो प्यारो गाउँ गोरखा जिल्लामा पर्छ। मेरो गाउँ साह्रै सुन्दर छ। मेरो गाउँमा वन जंगल छ। वन जंगल भएकाले सफा हावा र सफा पानी पाइन्छ। मेरो गाउँमा पर्यटकीय स्थल पनि छ। त्यसलाई लिंगलिगकोट भनिन्छ। जहाँबाट मनोरम दृश्य देख्न सकिन्छ। गोरखा जिल्लामा केही राम्रा ठाउँहरू देखिनुको साथै लमजुङ्ग जिल्ला र तनहुँ जिल्लाका केही मनोरम ठाउँहरू देख्न सकिन्छ। मेरो गाउँमा २०० धुरी घरहरू छन्। यहाँ मानिसहरू धेरै राम्रा र सिधा सादा साथै मिलनसार छन्। मेरो गाउँमा उच्च मा.वि.का साथै मिशनरीहरूले खोलेको ठूलो मिशनरी अस्पताल छ। जहाँ उच्च शिक्षा हाँसिल गर्न र राम्रो सुलभ स्वास्थ्य जाँच गर्नका लागि नेपालको विभिन्न ठाउँहरूबाट मानिसहरू आउने गर्दछन्। त्यसैले मेरो प्यारो गाउँ आँपपीपल सुन्दर छ।

## जाँदैछु टाढा भानुभक्तबाट

आस्था प्याकुरेल

करिव ६ वर्षसम्म अध्ययन गरिसकेछु मैले यस ज्ञानभूमि, गुरु र गुरुआमाको स्नेहकेन्द्र भानुभक्तमा। मैले भानुभक्तमा पढेर असल गुरुको ज्ञान पाएँ, अनुशासनको महत्व बुझें र मेरो लक्ष्यमा पुग्ने आधार पाएँ। आज जब यस भानुभक्तसँग यो अटुट नाता जोडिएको छ तर किन भौतिकताले मलाई यहाँबाट टाढा लाउँछ। यस विद्यालयका हरेक चिजसँग मेरो साइनो गाँसिएको रहेछ। यहाँका मैदानमा मेरो पैतालाको छाप छ। यहाँका हावामा मेरो आफ्नो भन्ने भाव छ।

यो कठिन छ तर विवशता हो, म भानुभक्तबाट टाढा हुँदैछु। मैले यहाँ आएर साथीहरू पाएँ। मेरो गुरु र गुरुमा जससँग म मेरो दुःखको कुराहरू सुल्झाउने गर्छु। म निकै भाग्यमानी छु, जो यस्ता गुरु गुरुआमाको दर्शन गर्ने मौका पाएँ। यस विद्यालयमा अध्ययनरत हरेक छात्रछात्रासँग मेरो अत्यन्त गहिरो र निश्चल सम्बन्ध छ। तर एउटा कुरामा म दुक्क छु कि भौतिकताले हामीलाई टाढा बनाइदिए पनि हृदयमा हामी छुटिनेछैनौं। म जीवनका हरेक उकाली ओरालीमा भानुभक्तलाई सम्झिनेछु।

भानुभक्तको प्यारो काख मलाई अन्य कुनै पाठशालाले दिन सक्दैन। म आज जे छु र यी कुराहरू लेख्न समर्थ छु, यसको श्रेय पनि भानुभक्तलाई नै जान्छ। म केही बन्न चाहन्थेँ। म जीवनमा हरकोही जस्तै सफलताको शिखरमा पुग्न चाहन्थेँ। मेरो सपनालाई सही बनाउन कसरत गरिदियो यस विद्यालयले। मीठा स्वप्नको बाटोसम्म ल्याइदिएको छ मलाई मेरो विद्यालयले। म मेरो भानुभक्त स्कूललाई कुनै दिन सगरमा हिमतारा भइ फँलाउनेछु। मेरो पाठशालामा मैले शिक्षकशिक्षिकाको तीन रूप देखेँ। पहिलो रूप अभिभावकको आफ्नै आमाबाबु भैं उहाँहरूले मलाई माया गरी पढाउनुभयो। दोस्रो रूप साथीको, मेरो दुखको समयमा त्यस्ता समस्यालाई सुल्झाइदिनुभयो। तेस्रो रूप भगवानको, कहिले क्रुद्ध वाणीले त कहिले सही मार्गदर्शक भएर। म मेरो यिनै त्रिरूपका गुरुवर्गलाई सम्झिरहनेछु।

अन्त्यमा म मेरो पाठशाला र गुरु, गुरुआमालाई मेरो मिठो अभिवादन छोडी म पृथ्वीको जुन कुनामा रहे पनि भानुभक्तलाई सम्झिरहनेछु भन्न चाहन्छु।

### गुरुको माया

स्वस्तिका आचार्य ४ 'ग'

भानुभक्त मेमोरियल मेरो स्कूलको नाउँ  
महाराजगंज पानीपोखरीमा पर्छ, त्यो ठाउँ।  
राम्रा मेरा गुरुवर्ग असल शिक्षा दिने  
नराम्रोमा गाली गरी राम्रै भनि दिने।  
सफा सुगधर स्कूल साँढे हुन्छ राम्रो  
मैले मात्रै हैन सफा गर्ने सबैले भने राम्रो।  
गुरुवर्ग फकाई फकाई हामीलाई पढाउने  
नपिटेर माया गरी लेख्न लगाउने।  
बाबापनि आमा पनि सबै हाम्रो गुरु  
त्यै भएर खुसी भई आउँछौं लुरलुरु।  
भाविष्यकै बाटो कोर्ने स्कूलकै ज्ञान  
अन्त कतै पढ्ने हैन साथी भानुभक्त छान ॥

### गुराँस फूल्यो

कृतिका अधिकारी ३ 'ग'

गुराँस फूल्यो पाखामा  
हिमाल भुल्यो आँखामा  
खर्कमा चौरी चर्दैछ  
चरीले बेग हानेर सुरिलो भाका छर्दै छ  
हिमालैमाथि हिउँ राम्रो  
फेदीमा हेर्दा गाउँ राम्रो  
जीवनमा घाम लागेरै  
चम्कदै जान्छ नाउँ हाम्रो  
किन यो घाम भुल्कन्छ  
किन यो तारा टल्कन्छ  
जान्न र बुझ्न भनेर  
मन यो हाम्रो कल्पन्छ ॥

## चितवन भ्रमण

निशान कार्की ५ 'ग'

चितवन भ्रमणको उत्साहले अधिल्लो रातदेखि मेरो मन चुलबुल-चुलबुल भइरहेको थियो । साथै यसै सन्दर्भमा मनभरी अनेक तरङ्गहरू उठिरहेको थिए । भोलिपल्ट बिहानै सात बजेको बस समाती बाबा आमासँग चितवनको भ्रमणका निम्ति काठमाडौंको कलङ्कीबाट यात्रा सुरु गरें । यो पहिलो भ्रमण भएकोले मेरो मन अत्यन्तै रमाइलो बनिरहेको थियो । करिब दुई तीन घण्टापछि मुग्लिङ्ग भन्ने ठाउँमा बसले खाना खान रोक्यो । हामी खाना खान एउटा थकाली भान्छा घरमा छिऱ्यौं । त्यहाँ खाना निकै मिठो र स्वादिलो थियो । भण्डै आधा घण्टाको समयपछि हाम्रो बस चितवनतिर लाग्यो । बसबाट विभिन्न ठाउँको अवलोकन गर्दै अघि बढियो । यतिकैमा दुई घण्टापछि चितवन जिल्लाको अत्यन्तरमाइलो बजार नारायणगढ पुगियो र एकछिन् त्यहाँको

जानकारी लिइयो । त्यहाँको नारायणीको पुल हेर्न गर्यौं । पुल निकै लामो र ठूलो रहेछ । हाम्रो मुख्य गन्तव्य सौराहा भएकोले त्यहाँबाट सौराहातर्फ लाग्यौं । सौराहा पर्यटकीय स्थल भएकाले त्यो ठाउँ छोड्न मन भएन र मलाईएकदमै रमाइलो लाग्यो । हामीले बिहान सात बजेतिर घुम्न निस्क्यौं । मलाई हात्तीमा सौराहाको दृष्य हेर्दा साँढे मजा आइरहेको थियो । करिब दुई घण्टापछि हामी होटल फर्केर खाना खायौं । केहीबेरपछि हामी सौराहाको बजार घुम्न गर्यौं । हामीले त्यहाँ केही सामान किन्यौं । यति बेलासम्म दिनको १ बजि सकेको थियो र त्यही दिन काठमाडौं पुग्न हामी बस समाती त्यहाँबाट काठमाडौं आयौं ।

अन्त्यमा भन्नुपर्दा चितवन भ्रमणले ज्ञान र मनोरञ्जन एकसाथ दियो ।

## आदिकविको योगदान

शिशिर थापा ६ 'ड'

धनञ्जयका छोरा तिमि श्रीकृष्णका नाति  
घाँसीबाट अर्ती पाइ पुग्यौं माथि माथि ।  
तिमीजस्तो सुपुत्र पाउँदा हाँस्छिन् आमा धर्ती  
प्राणभन्दा प्यारो लाग्छ तिमिले दिएको अर्ती ।  
तिम्रो सबै कवितामा छ एक प्रकारको नवीनता  
परिचय तिम्रो हो कि तिम्रो आफ्नै निपूर्णता ।  
तिमी हो कविताका सबैभन्दा महाज्ञानी  
तिमी नै हो हाम्रो देशको एक अमूल्य निधि ।  
धन्य छिन् नेपाल आमा तिम्रो कृतिदेखि  
नेपालालाई चिनाइ दियो तिमिले संसारभरि ।  
महान कार्य देखेर आज पूजा तिम्रो गर्दै छु  
भानु तिम्रो सम्झनाले यो कविता लेख्दै छु ।  
असार महिना २९ गते नौलो रवि उदायो

रविको उज्यालो प्रकाशले यो धर्ती जगमगायो ।  
रामायणले दुनियाँलाई रामकथा पढायौं  
तनहुँमा जन्मी तिमिले पाइला सर्वत्र बढायौं ।  
तिम्रो जन्मदिनमा मनाउँछौं भानुजयन्ती  
तिमी नै बन्यौं हाम्रो वीचमा आदिकवि ।  
पढ्नेछु तिम्रो सबै एक एक रचना  
नियालेर हेर्नेछु तिम्रो सबै सृजना ।  
तिमीले लेखेको कविता महभन्दा मिठो लाग्छ ।  
तिमीले दिएको अर्ति प्राणभन्दा प्यारो लाग्छ  
के चढाऔं तिमिलाई शब्द मात्र देख्दै छु ।  
भानु तिम्रो सम्झनाले यो कविता लेख्दै छु ।  
कस्तो रहेछ जिन्दगीमा नियतिको विधि  
मनै पर्छ बुझि गर्यौं हामीभन्दा टाढा तिमि ।

## भोको देश

दिपेश खतिवडा ८ 'क'

भोकाइरहेछ मेरो देश  
मोटाइरहेछन् जुकाहरू  
सहिदको रगत चुसेर  
खोक्रो पारिरहेछन् देशलाई  
सहने नि हद हुन्छ नि  
अब बस्दिनँ म चुप लागि  
प्रत्येक दिन आउँछन् एक हुल मानिस  
चिल्ला गाडीमा सुकिलो लुगा लगाएर  
अनि बाँड्छन् सिङ्गापुर बनाउने सपना  
फुक्छन् विकासको भूटा आश्वासन  
के चलाउँछन् खै प्रशासन ?  
साउदीबाट फर्कियो रामे काठको बाकसमा  
अपूरो भयो जस्ताले घर छाउने सपना  
विचरा उसको नवविवाहित श्रीमती  
बस्छिन् दोबाटोमा ऊ आउने प्रतीक्षामा  
अहँ आउँदैन रामे फर्किदैन अब  
अब अति भयो  
लाग्दिनँ म त्यो नसाको पछाडि  
बोक्दिन भण्डा अहँ म बोक्दै बोक्दिनँ  
कुनै पार्टीका रङ्गिन भण्डाहरू  
म भोको छु  
भोकाइरहेछ मेरो देश ।  
खाना लाउनको म भोको छु  
नेपालीलाई सच्चा नेपाली बनाउने  
मेरो क्रान्ति गर्ने धोको पूरा गर्नु छ  
नेपाली आमालाई खुसीको एउटा पोको दिनु छ ।

## वातावरण

सुम्निमा देवकोटा ८ 'घ'

खोलानाला, रुख, विरुवा, जमिन, हावा र पानी  
वातावरण यही नै हो बुझी राखौं हामी  
फोहोर, मैला, कागजहरू ठाउँमा फाल्नुपर्छ  
नभए दूषित वातावरणमा हामी बस्नुपर्छ ।  
मठमन्दिर खोलानाला सधैं सफा राख्नु पर्छ  
वातावरण फोहोर नगर्ने वाचा गाँस्नुपर्छ  
वातावरण सफा भए हामी स्वच्छ सधैं  
निरोगी भई जिउन सक्छौं खुसी भई सबै ॥  
कहिले पनि फोहोर मैला फाल्नु हुन्न जथाभावी  
नत्र भए हुन सक्छौं भविष्यमा रोगी  
वातावरण सफा राख्ने हाम्रो जिम्मेवारी  
सफा गरौं वातावरण सबै मिलिजुली ॥  
माया गरौं प्रकृतिलाई नगरौं कहिले हेला  
सफा गर्न सुरु गरौं भई सबै भेला  
वातावरण सफा भएमा हामीले नै फाइदा पाउँछौं  
आनन्दले वातावरणमा सधैं जिउन सक्छौं ।

## भुटो

आश्रया न्यौपाने ६ 'घ'

आमाले भन्नुहुन्थ्यो छोरी नबोल्नु है भुटो  
त्यही भुटोले गर्दा नै सारा सम्बन्ध नै टुट्यो ॥  
के रहेछ यो भुटो भनेको थाहा भयो आज  
शुक्रबारको दिन थियो, भएको थियो साँझ ॥  
त्यस साँझमा ठूलो गल्ती मैले गरें  
थाहा पनि भएन म त भुटो जालमा परें ।  
एक भुटलाई लुकाउन सयौं भुटो बोलें मैले  
बल्ल चेत खुल्यो मेरो, अब भुटो बोल्दिनँ कहिले ॥  
त्यसैले साथीहरू, भुटो नबोल्नु कहिल्यै  
सत्यको नै साथ दिनु जीवनमा जहिल्यै ॥

## सवाल जवाफ

दिपेन मगर ६

सवाल: चरा किन ठुङ्छौ तिमी पिँजडाको डण्डी ?  
 जवाफ: मन पर्देन कति मलाई यस्तो घेराबन्दी ।  
 सवाल: यो त घर बुट्टेदार हेर, कति भयाल ?  
 जवाफ: यहाँ देख्छु म त ज्यूँदै आफ्नो काल ।  
 सवाल: खानालाई दाना छ नि प्युनलाई पानी ।  
 जवाफ: जिन्दगानी दानापानी मात्र होइन नानी ।  
 सवाल: कसो गरे हुन्छ तिम्रो जिन्दगानी राम्रो ?  
 जवाफ: सिङ्गो आकाश अँगालेर उड्ने बानी हाम्रो ।

## सुन्दर भरना

स्मृति बस्नेत ८ 'ख'

प्रकृतिले जन्म दिइन् सुन्दर रुपमा तिम्रीलाई  
 सुन्दर वातावरण हेर्ने मौका मिल्यो हामीलाई ।  
 हिमालको फेदीदेखि तिम्री लड्दै बग्छौं  
 खोलानाला साथी बनाई अघि बढ्न सक्छौं  
 सक्दिनँ म बखान गर्न तिम्रो सबै कुरा  
 बरु सक्छौं तिम्री हाम्रो इच्छा गर्न पूरा ।  
 तिम्रै काखमा खेल्दा बरु हामी खुसी हुन्छौं  
 मनोरम त्यो दृश्य हेर्दा हामी आकाश छुन्छौं ।  
 उजाड मरुभूमि पनि तिम्रो साथ पाउँदा  
 दङ्ग पर्छन् जीवनमा बसन्तले छाउँदा ।  
 शक्तिशाली छौं भरना तिम्रै गुण गाउँछु  
 वनपाखामा तिम्रीसँगै खेलन म नि आउँछु ।  
 मित्रता होस् हाम्रो अनि अजर अमर रहोस्  
 प्राकृतिक यी सम्पदालाई जोगाई राख्न सकोस् ।  
 सम्पदालाई जोगाई राखौं विश्व कृतिमान  
 नेपाली हौं नेपाल आमाको नि बढ्छ सान ।

## मेरो विद्यालय

सुजाता के.सी. ८ 'ख'

मेरो विद्यालय हाम्रो शिक्षालय  
 प्यारो विद्यालय हाम्रो देवालय  
 प्यारी गुरुआमा, प्यारा गुरुहरू  
 शिक्षाको ज्योति बाँड्ने देवरुपहरू ।  
 फूलबारी छ कति राम्रो यहीं बसौं जस्तो  
 सफा सुगंध वातावरण अभि चाहियो कस्तो ?  
 पढ्न लेख्न ज्ञानी बन्न सिकाउने ठाउँ  
 हेर साथी सबै मिली हामी पढ्न जाऔं ।  
 एक हातमा अनुशासन अर्को हातमा किताब लिऔं  
 असल बाटोमा हिंड्न सिकाउनु भयो गुरुले  
 अन्धकारलाई हटाई ज्ञानको ज्योति छर्न हामीले  
 अपाङ्ग र असहायलाई सम्मान गर्दै अघि बढौं सबैले ।

## मेरो जीवनको लक्ष्य

गरिमा पाण्डे ५ 'ग'

जीवनमा जन्मनु र मर्नु एउटा चक्र हो । जीवन कसरी जिउने  
 भन्ने कुरा मानिस आफैले तय गर्ने कुरा हो । मानव जीवन पाउनु  
 नै महत्वपूर्ण कुरा हो । जीवनलाई कसरी सदुपयोग गर्ने भन्ने कुरा  
 मान्छेको कर्मले निर्धारण गर्दछ । कर्म अनुसारको फल मानिसले  
 अवश्य पाउँछ । राम्रो कर्मले राम्रै फल दिन्छ । नराम्रोले नराम्रै ।  
 योजना र लक्ष्य बिनाको जीवन छरपष्ट फूल भै हुन्छ । तर तिनै  
 फूलका थुङ्गाहरूलाई योजनाबद्ध बनाउँदा सिङ्गो माला बन्छ  
 र कसैको गलाको शोभा बन्न सक्छ । बाल्यकालमा आफूलाई  
 मनपर्ने जे देख्यो त्यही बन्न मन लाग्थ्यो । कहिले डाक्टर, कहिले  
 शिक्षक, कहिले बन्दुक बोकेर आर्मी बन्न, कहिले नेता भएर भाषण  
 गर्न मन लाग्थ्यो । तर ती सबै ख्याल ख्यालका खेलहरू थिए ।  
 समयले, अनुभवले, परिस्थितिले तथा बाध्यताले आज मैले धेरै  
 कुराहरू बुझिसकेको छु । जीवनको महत्व मैले निर्वाह गर्नुपर्ने  
 कर्तव्यका आधारमा नै मैले जीवनको लक्ष्य निर्धारण गरेको छु ।  
 लक्ष्यबिनाको मानिसको जीवन धागो बिनाको चड्गाजस्तै हुन्छ ।

## भानुभक्तमा बितेका पलहरू-एक संगालो

विद्या सागर

नदी सलल बगेको आँखाले देखिन्छ, तर समय बितेको पत्तै नहुने रहेछ । भानुभक्त मेमोरियल स्कुलले पनि ५० वसन्त पार गरेको खबरले मनमा खुसीको तरङ्ग नै दौडियो । आफूले बिताएका तीतामिठा क्षणहरू एक पटक पुनः मस्तिष्कमा एक-एक गर्दै तैरिदै आए । आफूहरूले पढ्दा एक तल्लाको जस्ता छानाको घर थियो । तर अहिले अग्लो, सुविधा सम्पन्न भव्य घर देख्दा कसको मन प्रफुल्लित नहोला र ? सुरुको अनुपातमा स्कुलको क्षेत्रफल पनि गुणात्मक रूपले बढेको देखेर देखेर गर्वको महसुस हुन्छ ।

प्रेम रञ्जित भाइले भाइबरमा स्वर्ण जयन्तिको उपलक्ष्यमा श्रीमती समा म्याडमको संयोजकत्वमा 'भानुस्मारिका' प्रकाशन हुने खबरले केही लेखन उत्साहित बनायो । त्यसबेला गरेका गल्तीहरू, विताएका रमाइला पलहरूलाई समेट्ने प्रयास गरेको छु ।

२०२८ सालतिरको काठमाडौंको शैक्षिक क्षेत्रमा भानुभक्तको राम्रो प्रतिष्ठा थियो । त्यतिबेला एस.डि.प्रधान सर प्रधानाध्यापक हुनुहुन्थ्यो । उहाँको कुशल नेतृत्वमा स्कुलले नयाँ उचाइ हासिल गर्दै गयो । स्तरीय पढाइ, अनुशासन, कुशल गुरुहरूका साथै अतिरिक्त क्रियाकलापहरू पनि धेरै हुन्थ्यो । विहान सबै उठेर नित्यकर्मपछि स्कुल ड्रेसमा प्रार्थना गर्नुपर्दथ्यो । लाइनमा अनुशासित भएर सबैको मुखबाट एक साथ गुञ्जन्थ्यो-'त्वमेव माता, पिता च त्वमेव, त्वमेव बन्धु सखा त्वमेव ।' त्यसपछि शारीरिक व्यायाम, सन्तुलित भोजन, स्कुल सुरु हुनु अगाडिको एक घण्टा अध्ययन, त्यसपछि स्कुलको नियमित कार्यक्रम, दिनभरिको अध्ययनपछि एक घण्टाको विभिन्न अतिरिक्त क्रियाकलापले मगजको थकाइलाई पुरै मेटाइदिन्थ्यो । त्यसपछि फेरि अध्ययनको क्रम शुरु हुन्थ्यो र रातिको खानापछि बेलुका ८ बजे सबै जना आरामका निम्ति बेडमा पुगीसकेको हुथे । एक प्रकारले साह्रै वैज्ञानिक, व्यवस्थित, घडीको सुईले डोन्याउने कार्यतालिका बनाइएको थियो ।

मलाई सानो हुँदा अण्डा एकदमै मन पर्ने । त्यसबेला होस्टेलमा मासु नखाने शाकाहारीलाई मासु खाने दिनमा एउटा अण्डा दिइन्थ्यो । घरमा खसीको मासु खाने चलन थिएन, त्यसैले त्यति नरुच्ने अनि शाकाहारी भएँ । एक शनिबार ममीले घरबाट बफ मःम बनाएर ल्याउनु भएको थियो । आफू शाकाहारी बनेको पटककै याद भएन, त्यो परिकार आफ्नो सामुन्ने देखेर एकदमै मनपर्ने, मनलाई रोक्न सकिएन । मःमको बास्नाले त्यसदिन मेरो

पोल खुल्यो म नक्कली शाकाहारी भएको भनेर । एकजनाले मासु नखाने तर नदेखिने गरी छोपेर दिएमा बाँकी नराख्ने भनि जिस्काउन बाँकी राखेन ।

त्यतिबेला अहिलेको जस्तो नाना प्रकारका विस्कट उपलब्ध थिएनन् साथै खाने चलन पनि थिएन । त्यसैले बच्चा बेला विस्कटप्रति आशक्ति हुनु स्वभाविकै थियो । विद्यालय भवनको माथिल्लो तल्लामा बिरामी भएका विद्यार्थीहरूलाई राख्ने कक्ष बनाइएको थियो र बिरामीलाई दालभातको सट्टामा एक पाकेट विस्कट दिइन्थ्यो । बिरामी हुन त कसलाई मन पर्छ र तर विस्कट खाने लोभले एक चोटी ज्वरो आए पनि हुन्थ्यो जस्तो लाग्दथ्यो । ज्वरो आओस् भनेर पानी पर्दा रुम्हने जस्ता क्रियाकलाप पनि गरियो । तर बिरामी भएर कक्षमा जान नपाएपछि आफ्नो पढाइ छुट्ने, परीक्षाको परिणाम आउँदा अरु सहपाठीहरूले आफूलाई उछिन्लान भन्ने विचार आउँदा बिरामी होला भन्ने पीर पनि पर्थ्यो । विस्कट कि कक्षा भन्ने विषयमा मनमा सधैं द्वन्द्व चल्दथ्यो । अहिले त्यो प्रसङ्ग सम्भदा अनौठो लाग्दछ अनि हाँसो पनि उठ्छ ।

मीन पचासको जाडोको विदामा दैनिक २० पेजसम्म अक्षर लेखन गर्नुपर्दथ्यो । गुरुहरूले तिम्रो अक्षर राम्रो छ भनेर भनिदिदाँ राम्रो लेखन ठूलो प्रोत्साहन हुन्थ्यो । दिनदिनै नेपाली पत्रिका पढ्दै अभ्यास पुस्तिकामा सानै भएकोले छिटो लेखन तथा व्याकरण शुद्धीकरणमा पनि धेरै मद्दत पुग्न गयो । अहिलेको पुस्तामा नेपाली धेरैको कपाल दुखाइको विषय भएको देखेको छु । त्यो हस्तलेखन गर्ने बानी कम भएकोले हो कि जस्तो लाग्छ । राष्ट्रभाषाप्रति अहिलेका विद्यार्थीहरूको कम लगाव देखेर दुःख लाग्दछ । त्यतिबेला दैनिक लेखे बापत पुरस्कारको रूपमा ६० पैसामा पाइने नेबिको खाजा विस्कट खान पाइन्थ्यो । घटौंको मिहेनतपछि पाएको फलको मिठासको वर्णन यहाँ शब्दमा उतार्न सम्भव छैन । अहिलेका बच्चाहरू एक पाकेट विस्कटको लोभले त के आकर्षित हुन्थे होलान र ? बरु एक घण्टा इन्टरनेट चलाउन दिने भए लेख्ने कि ?

एकपल्ट नक्सालस्थित बालमन्दिरमा जिम्न्यास्टिकको प्रशिक्षण शिविर राखिएको थियो । हामी पानीपोखरीदेखि नक्सालसम्म हिडेरै जान्थौं । त्यहाँ पुगेपछि डाइटको रूपमा एक गिलास दुध र जेरीस्वारी दिइन्थ्यो । डाइट त खुब स्वाद

लिई लिईकन खाइयो तर प्रशिक्षणको बेला भाग नलिइकन घुम्न गइन्थ्यो । जीवनमा शारीरिक तन्दुरुस्तिको महत्व बुझेर पनि हेलचक्रयाई गरेकोमा अहिले पछुतो लागिरहेको छ । भनिन्छ, 'हेल्थ इज वेल्थ' तर मौका पाएर पनि सदुपयोग गरिएन ।

हाल भानु अल्युमुनाइका अध्यक्ष ठाकुर प्रसाद शर्मा रुख चढ्न एकदम सिपालु । स्कूल कम्पाउण्डबाट केही टाढा नासपातीका रुखहरू थिए । एक-एक जना गरेर पर्खाल फुत्त चढेर निस्कन्थ्यौं । ठाकुरले रुख चढेर नासपाती भाथ्यौं हामी कमिजमा त्यसलाई टिप्यौं । दुर्भाग्यवस एकचोटी बारुलाले ठाकुरलाई टोक्यो, गाला नराम्रोसित सुनिए आयो । डिनरको बेलामा योजन सरले के भएको भनेर सोध्नु भयो । उहाँको अगाडि भुठो बोले कसको आँट ? नासपातीमा सहभागी चारै जनालाई 'लेट नाइट क्लास' को सजाय पायौं । पछि राती पेट एकदम दुखेर आयो । सायद नासपातीले मात्रै पेट भरेको कारणले होला । चकमन्न रातमा डराइ डराइ शौचालयमा गएको त अरु तीन जनालाई त्यही भेटियो सबैका हातहरू पेटमा थिए ।

एकचोटी दुईजना साथीहरूको लहलहैमा होस्टेलबाट भागेर गएर असन घरमा पुगें । त्यहाँ उनीहरूले मलाई बुबासित पैसा माग्न उक्साए । मैले बुबासित ज्यामित बाकस किन्न भनेर ५ रुपैया मागें । बुबाले अर्को शनिबार मै किनेर ल्याइदिन्छु भन्नु भयो । मैले रुन्चे मुख लगाएर भोलिलाई नै चाहिने भनेपछि, खुरुक्क निकालेर दिनुभयो । म कहिले पनि पैसा माग्दिनँ थिए, त्यसैले विश्वास गरेर दिनुभयो । दौडेर गयो विश्वज्योति सिनेमा हलमा जहाँ 'मुनिमजी' फिल्म चलिरहेको थियो । टिकट कालोबजारीयासित किन्नुपर्ने, हेर्ने थियौं तीन जना, साथमा जम्मा ५ रुपैया । बल्लबल्ल त्यति पैसामा ३ वटा टिकट 'थर्ड क्लास' को भेटायौं । सिनेमाघरको सबैभन्दा अघिल्लो सिट पो परेछ, टाउको पुरै तन्काएर हेर्नुपर्ने । स्कूल फर्किदा ममिले भेट्न आउनुभएको रहेछ, धुइँधुइँती खोजी भएछ, सरहरूलाई कम्प्लेन गर्नुभएछ । बेलुका सजाय नपाउने कुरै भएन फिल्म हेरेको मज्जा सबै बिलाएर गयो । मनमनै कसम खाएँ, आइन्दा साथीहरूसित भागेर नजाने । बुबासित भुठो बोलेको सजाय पनि तुरुन्तै अलि बढी नै पाए जस्तो लाग्छ ।

एकजना साथीले पुष्टकारी खाएपछि, खानेबानी प्यो । स्कूलको गेट अगाडि सानो पसलमा पुष्टकारी पाइन्थ्यो तर हामीलाई गेटबाट निस्कनु सम्भव थिएन । आफूसँग पैसा हुँदैनथ्यो । छुट्टीमा घर जाँदा बुबाको खल्ली छाम्थे । खल्लीमा धेरै पैसा भए पनि एक दुई रुपैयाभन्दा बढी निकाल्ने आँट थिएन, बुबालाई थाहा होला भनेर । गेटमा बस्नु हुने पाले दाईलाई एउटा चुरोटको लोभ

दिएर पुष्टकारी किन्न पठाउँथे । खान पाएको दिन आफूलाई ठूलो ठान्थे । पछि अलि ठूलो भएपछि पो बुझें, हामीले पाप गरेको फल अवश्य भोग्नुपर्ने रहेछ । त्यसबाट भागेर जाने ठाउँ कही छैन भनेर । बच्चा बेलाको अल्पबुद्धि, लोभमा परेर दुईचार चोटी चोर्ने काम जस्तो नराम्रो काम पनि गर्न पुगिएछ ।

एकपटक स्कूलमा एउटा नौलो सजाय दिने चलन सुरु भयो । विद्यालय हाताभित्र नेपाली बोल्न पाइन्थ्यो, केवल अंग्रेजीमा कुरा गर्नुपर्ने । यदि नेपालीमा कुरा गरेको भेटाएमा सिस्नु पानी खानुपर्ने । जीवनमा पहिलो र सायद अन्तिम पटक सिस्नुपानीको स्वाद पनि चाखें । साह्रै पोल्ने रहेछ । त्यसैले होला बारम्बार सजाय पाउनेले पाले दाईलाई बूढो सिस्नु ल्याउन अनुरोध गरेको सुनेको ताकि पोलाई अलि कम हुन्छ भनेर । पछि पोलेको ठाउँमा सिँगान दल्ने पनि गरियो । त्यसले कत्तिको काम गर्छ, त्यो चाहिँ थाहा भएन । त्यो अमानवीय चलन एकजना पावरवाला अभिभावकले गुनासो गरेपछि बन्द भयो । अहिले कसैसँग अंग्रेजीमा कुरा गर्न गाह्रो लाग्दैन त्यसो हुनुमा सिस्नु पानी खानु पर्ला भन्ने डरको निक्कै ठूलो हात छ । धन्यवाद छ, सिस्नुपानीलाई ।

होस्टेलमा एकदिन शनिबार घरपरिवारबाट भेट्न आउनु हुन्थ्यो । तर स्कूलमा बदमासी गरेको खण्डमा त्यसदिन भेटघाटबाट वञ्चित हुनुपर्दथ्यो । साथै दिनभरि 'डार्क रुम' मा बिताउनु पर्ने सजाय भोग्नु पर्दथ्यो । त्यो डरले नचाहिँने काम गर्न सधैं दुई कदम पछि नै पाइला सर्थ्यो जुन 'डार्क रुम' को राम्रो पक्ष थियो ।

एकपटक, एक समय होस्टेलमा खोकी लागेकोलाई 'हल्स चकलेट' दिने गरियो । स्कूलभरि एक कान दुई कान मैदान भइहाल्यो । त्यसपछि त खोकी लागेर जचाउँनेहरूको (राम सरको कोठामा) लाम लाग्न थाल्यो । दिनदिनै लाइन भन बढ्न थाल्यो । परिणाम साँच्चै खोकी लागेकाहरूले समेत हल्स खानबाट वञ्चित हुनु प्यो ।

खाने तलिकामा हप्ताको दुईचोटी मासु, एकदिन फलफूल र एकपल्ट जेरी दिने चलन थियो । मनपर्ने मिठाई भएकोले जेरी दिने दिन याद हुन्थ्यो । अहिले पनि त्यसलाई 'खान्न' भन्न सकिदैन, देखेपछि खाउँखाउँ लाग्छ । हाल स्कूल सञ्चालन भएको जग्गा किन्दा ठूलो आर्थिक संकट परेको थियो । जसको कारण धेरैको पैसा दिन बाँकी भएको थियो । जेरी साहुले आएर विद्यार्थीहरूले ठूलो मिहेनतका साथ जितेका शिल्डहरू सबै उठाएर लगेको घटना पनि बिसर्न सकिदैन । कुनै कुनै शिल्डमा त सुन पनि जडित थिए ।

एकजना आदरणीय गुरु जसले एकदमै राम्रो पढाउनु हुन्थ्यो । म उहाँको कक्षामा सधैं ध्यान लगाएर मन दिएर सुन्थे ।

उहाँले एकदमै सरल भाषामा बुझिने गरेर विषयवस्तुमा सललल अबिरल बग्नु हुन्थ्यो । उहाँको एउटै बानी थियो पढाएको बेला 'बुभ्यो भन्या ?' भनेर सोध्ने । एकदिन मेरो पढाइमा बिल्कुलै ध्यान थिएन । के विचार आयो कुन्नि उहाँले 'बुभ्यो भन्या ?' भन्नुभएको गन्दै बसँ । त्यो ४८ औं चोटीमा गएर अन्त भयो । आदरणीय गुरुले यसलाई अन्यथा लिनुहुने छैन, बच्चा बेलाको सानो बुद्धि सम्भरेर क्षमा गरिदिनु हुनेछ भन्नेमा म विश्वस्त छु ।

त्यतिखेर भानुभक्त स्कुलमा हुने 'अनअल स्पोर्टस डे' उपत्यकामा उदाहरणको रूपमा लिइन्थ्यो । धेरै दिनको तयारीका साथै स्कुललाई भव्य रूपमा सिँगारिन्थ्यो । वातावरण पुरै खेलकुदमय हुन्थ्यो । हाउस अनुसारको रंगमा गंजीहरू रंगाइन्थ्यो । मार्च पास्ट, पिरामिड र विभिन्न खेलकुदमा भाग लिन । टेनिस सुज धोएर सुकेपछि सेतो बनाउन चकको प्रयोग गर्थ्यौं त्यस दिनका निमित्त । एउटै मात्रै सपना पुरा भएन विद्यार्थी जीवन कालमा त्यो हो खेलकुदमा पुरस्कारको रूपमा एउटा कप जित्ने । सबैभन्दा ठूलो आकर्षण थियो पुरस्कार वितरणको निमित्त त्यतिबेलाका अधिराजकुमार ज्ञानेन्द्र र धिरेन्द्रको सवारी । त्यतिबेला यो कुरा ठूलो प्रतिष्ठाको विषय थियो ।

वर्षको फाइनल जाँचपछि मीन पचासको जाडो विदा शुरु हुनु एकदिन अघि स्कुलको प्राङ्गणमा शिवरात्रीमा भै 'क्याप फायर' को आयोजना हुन्थ्यो । स्कुलमा भएका काम नलाग्ने स्टेशनरी, जाँचको कापीहरू निकालेर थुपारिन्थ्यो । सबैजना स्कुल नजिकको रानीवनमा गएर रुखका हाँगाहरू बटुलेर ल्याउँथ्यौं । साथीहरूमा सानोतिनो कुरालाई लिएर भगडा पर्नु स्वभाविक हो । भगडा परेपछि एक आपसमा बोल्दैथ्यौं । एक अर्कालाई इनेमी भन्थ्यौं । साथीहरूलाई थाहा हुन्थ्यो को कसको इनेमी भनेर । 'क्याम्प फाइर' को दिन नबोल्ने साथीहरूलाई अरु साथीहरूले ल्याएर नमिल्ने साथीहरूबीच हात मिलाउन लगाइन्थ्यो । यो 'क्याम्प फाइर' को अति रोचक तथा सकारात्मक पक्ष थियो । भोलिपल्ट सबैजना आ-आफ्ना घरमा जान्थ्यौं खुसी खुसी । मनमा एक प्रकारको आनन्द आउँथ्यो शत्रुविहीन भएकोमा, सबैसित मित्रता कायम भएकोमा ।

अर्को उल्लेखनीय कार्यक्रम थियो वर्षमा एकचोटी गरिने 'अनअल पिक्निक' । यो दिनको पर्खाइमा सबै विद्यार्थीहरू हुन्थे । प्रायः गोकर्णको जंगलमा लगिन्थ्यो, खुबै रमाइलो गरिन्थ्यो । मृगहरू स्वच्छन्द रूपले जंगलमा घुमेको दृश्य दर्शनिय थियो । भित्रभित्रसम्म पुग्दथ्यौं, कहिलेकाही बाघ पो आउने हो कि भनेर डर पनि लाग्दथ्यो । अहिले त्यहि ठाउँ पुग्दा त्यतिबेलाको सुनौला

पलहरूको याद आउँछ । आपसी भाइचारा बढाउने यस्ता खाले कार्यक्रम त्यतिबेला कमै स्कुलमा मात्रै हुन्थे ।

स्कुलमा जहिले पनि 'मिलिटरी स्टाइल' को कपाल काट्नु पर्ने नियम थियो । लामो कपाल पार्ने रहर सबैलाई थियो । कपाल कसैको लामो देखेमा हजामले गाली खानुपर्दथ्यो, बिचरा हजामले किन गाली खाओस्, सबै कपाल ठुटो बनाइ दिन्थ्यो । दसैं विदामा एकचोटी भने अलि लामो कपाल राखेर पछाडि गोलकट स्टाइलले कपाल काट्न पाउँदा औधि खुसी लाग्दथ्यो ।

यो कुरा भन्दा अहिलेका विद्यार्थीहरूले बिल्कुलै विश्वास गर्दैनन् होला । स्कुलमा 'को इजुकेसन' भएपनि केटा र केटी विद्यार्थीहरूमा कुराकानी गर्ने चलन बिल्कुलै थिएन । बोलिचाली सुरु भएको भनेको एस.एल.सी. मा सबैजना उत्तिर्ण भएर त्यसको खुसियालीमा पिक्निक गएदेखि मात्र हो । अहिले आफैलाई विश्वास लाग्दैन, सायद लोक लाज डरको कारण हो कि ? यो कुरा मैले अहिलेसम्म बुझ्न सकेको छैन ।

होस्टेलमा हुँदा 'क्लोथिङ्ग मिस' (श्रीमती राम कुमारी श्रेष्ठ) ले मलाई आफ्नै छोरा जस्तै माया गर्नुहुन्थ्यो । हरेक दिन विहान कपालमा तेल लगाइदिने, नड लामो भएमा काटिदिने, राम्ररी नुहाएको छ छैन ख्याल गर्नु हुन्थ्यो । मेरो मुमा र उहाँ ज्यादै मिल्नु हुन्थ्यो क्यारे सायद त्यसैले पनि होला । म सानै हुँदा आमाको मायाबाट बञ्चित हुन पुगें । त्यो दुखद खबरले मभन्दा बढी उहाँ दुखित हुनुभयो । मेरो अनुहार देख्यो कि उहाँ रुन थाल्नु हुन्थ्यो । कैयौं दिनसम्म पनि । कम उमेरमा मिठो खान, खेल्न अनि पढ्न पाएपछि अरु के चाहियो र ? आमाको ममताको महत्व अलि ठूलो भएपछि बल्ल अनुभव भयो ।

स्वर्ण जयन्ती स्तम्भको डिजाइन भएर त्यसको निर्माणको शुरुवात पनि भइसकेको छ । जसको आर्थिक जिम्मा भूतपूर्व विद्यार्थीहरूले लिनु भएको छ जुन ज्यादै स्वागतयोग्य छ । आफूलाई योग्य बनाउने विद्यालयको विकासमा आफू सबल भइसकेपछि सक्ने योगदान दिनु कर्तव्य पनि त हो । यसकार्यमा सहभागी हुन सबैलाई अनुरोध पनि गर्न चाहन्छु ।

स्कुलका सहपाठीहरूमा श्री राजेशकाजी श्रेष्ठ एकपल्ट मन्त्री पनि भइ हाल नेपाल चेम्बर अफ कमर्सको अध्यक्ष पदमा आसिन हुनुहुन्छ । श्री प्रज्वल श्रेष्ठ एयरलाइन्स व्यापारमा भने श्री सुवर्ण अवाले नेपाल वायुसेवा निगममा बरिष्ठ पाइलट हुनुहुन्छ । श्री महेन्द्रवीर अधिकारी, श्रीमती वरुणा के.सी. र निगम रिमाल हाल संयुक्त राज्य अमेरिकामा कार्यरत हुनुहुन्छ । श्री प्रकाशजंग

राणा र म आफै होटल व्यवसायमा संलग्न छौं । श्री महेश्वरानन्द वैद्य औषधि क्षेत्रमा भने किशोर राणा व्यापारमा व्यस्त हुनुहुन्छ । श्रीमती सोनी गोर्खाली र रोशनी गोर्खाली अध्यापन क्षेत्रमा आफ्नो ज्ञान बाँडीराख्नु भएको छ । लक्ष्मी सैजु सरकारी अफिसर छन् भने शरद नेपाल हाइड्रो पावरमा संलग्न हुनुहुन्छ । प्रवीण मास्के र ठाकुरप्रसाद शर्मा इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सीमा लागेर देश विकासमा योगदान दिइरहनु भएको छ । स्कुल सकेपछि धेरै वर्ष भेटघाट हुन पाएन सबैजना आ-आफ्नो कार्यक्षेत्र तथा परिवारमा व्यस्त भएकोले । तर हाल आधुनिक सञ्चार क्षेत्रले सबैलाई एकसुत्रमा बाँधिदिएको छ ।

म अहिले गर्व गर्दछु कि म भानुभक्त मेमोरियलको एक विद्यार्थी हुँ । मैले जीवनमा पाएको सफलता त्यहाँ आर्जन गरेको विद्याको ठूलो हात छ । यहाँका सम्पूर्ण आदरणीय शिक्षकवृन्दमा विशेष गरी शम्भुप्रसाद रेग्मी ज्यू, श्री राजकुमार ठकुरीज्यू, श्री बासुदेव गजुरेलज्यू, श्री शैलेन्द्र खनालज्यू, श्री जगन्नाथ देवकोटाज्यू, श्री मोहनी अधिकारीज्यू, श्री रामकृष्ण बस्नेतज्यू, श्री सुरेश आले मगरज्यू, श्री कमल रत्न तुलाधरज्यू प्रति जिन्दगीभर नतमस्तक रहनेछु । हामीलाई अंग्रेजी पढाउनु हुने भुमा लामा मिस, विज्ञान पढाउनु हुने श्रीमती रजनी सिग्देल मिसले आफ्नो नश्वर शरीर त्याग गर्नु भएकोले उहाँहरूप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जलि व्यक्त गर्दछु । संसार परिवर्तनशील छ, अनित्य छ यो सत्य हो । तैपनि दुःख लाग्दछ कि असमयमै विद्यालयले उहाँहरू जस्ता सक्षम शिक्षिकाहरूलाई गुमाउनु पर्दा ।

स्वर्ण वर्षको उपलक्ष्यमा अतुलनीय योगदान दिनु भएका भूतपूर्व शिक्षकहरू, कर्मठ कर्मचारीहरूका साथै स्कुलबाट पहिलो चोटी एस.एल.सी. दिने विद्यार्थीहरूको पनि सम्मान गरिएको थियो । आफू स्वयम् पनि उक्त सम्मानको भागीदार हुन पाएकोमा गौरवान्वित महसुस भइराखेको छ । त्यसको निमित्त स्कुल प्रशासनलाई मुरीमुरी धन्यवाद दिन्छु । जीवनका अविस्मरणीय क्षणहरू मध्ये एक यो पनि थियो । त्यसैले होला धेरै कोसिसका बाबजुद आँखाबाट दुई थोपा खुशीका आँशु बग्नबाट रोक्न सकिनँ । अन्तमा, आदरणीय नि.प्रधानाध्यापक श्री बम बहादुर मोत्तानज्यू लगायत सम्पूर्ण शिक्षक वर्ग कर्मचारी वर्ग र विद्यार्थीहरूमा स्वर्ण जयन्तीको उपलक्ष्यमा हार्दिक बधाई ज्ञापन गर्दै विद्यालयको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दछु ।

## मेरो देश

प्रतिष्ठा नेवा: ८ 'ग'

मेरो सर्वस्व, मेरो जन्मभूमि  
विश्वले चिन्ने यो शान्तिभूमि  
पुर्खाको रगतले सिँचिएको यो भूमि  
सगरमाथाको देश मेरो जन्मभूमि ॥  
प्राकृतिक सुन्दरताले भरिपूर्ण यो देश  
सौन्दर्यका धारा बग्छन् यहाँ अशेष  
कहिल्यै नरोकिने पाइलाहरूको भूमि  
शान्तिको सन्देश फैलाउने मेरो जन्मभूमि ॥  
कहिल्यै पछि नहट्ने  
मात्र अगाडि बढिरहने मेरो देश  
समुन्द्रको सतहदेखि  
सगरमाथाको टुप्पोसम्म चढिरहने मेरो देश ॥  
अटल, अमर अविनाशी यो भूमि  
गौतमबुद्ध जन्मिएका यो शान्ति क्षेत्र भूमि  
आँखाको नानीमा झल्किने यो ज्ञानभूमि  
स्वतन्त्रताको प्रतिक मेरो नेपाल जन्मभूमि ॥  
हरियो वनले हरियाली प्रदान गरेको भूमि  
शीतल सड्लो पानीले भिजेको यो भूमि  
घामले न्यानो प्रदान गरेको यो भूमि  
जुनले शीतल प्रदान गरेको मेरो जन्मभूमि ॥  
वीर नेपालीको हो यो शानभूमि  
बाहुबली योद्धाहरूको यो रणभूमि  
अपार हिम्मत र ज्ञानको यो साधनाभूमि  
सबैभन्दा प्यारो मलाई यो जन्मभूमि ॥  
सागरको काखमा नरहेपनि  
जीउँदो हिमाल भएको यो भूमि  
अनुकरणीय देश यो विश्वमा  
भगवान समान् पूज्य मेरो जन्मभूमि ॥  
काललाई पराजय गर्ने मेरो यो भूमि  
शत्रुको माथ ताक्न पछि नहट्ने यो भूमि  
स्वर्गको टुक्रा यो मेरो शान्तिभूमि  
प्रकृतिको प्यारो मेरो यो कर्मभूमि ॥

## आमा

अनिता थारु ५ 'घ'

नौ महिना कोखमा राखी  
आमा तिमीले जन्म दियौ ।  
सन्तान सुखी बनाउन  
दुःख, पीडा तिमीले लियौ ।  
आमा तिमी जननी हौ  
हामीलाई माया गर्ने  
आमा तिमी जननी हौ  
हाम्रो पालनपोषण गर्ने ।  
ठेस लागे मभन्दा नि  
बढी तिमी रुन्थ्यौ ।  
एकान्तमा मेरो लागि  
साथी सरह हुन्थ्यौ ।  
जति सन्तान भए पनि  
माया सबलाई बराबरी ।  
जन्म दिने आमा भुल्न  
सकिदैन कसै गरी ॥

## अभावको देश

आँचल महर्जन १० 'क'

खानाको अभावले भोकाएको छ मेरो देश  
मेट्न नसकिएको तुष्णाले छटपटाएको छ मेरो देश  
गरिबहरूको अर्धनग्न शरीरले ढाकिएको छ मेरो देश  
दुःख र पीडाको भूमरीमा रुमल्लिएको छ मेरो देश ॥  
कुपोषणले ग्रस्त नाबालकको भविष्य के होला ?  
पढाइबाट बञ्चित छात्रले 'विद्यालय के हो' भनी सोध्ला  
लास बनेका रोगीहरूको जहानलाई कस्तो भयो होला ?  
न्याय नपाएर भौँतारिरहेकाको दुखेसो कसले सुन्ला ?  
यतिका समस्या भएपनि नेपालीहरू रमाएकै छन्  
दुःख परेकालाई सहयोग गरी नेपाली हाँसेकै छन्  
श्रम गर्नेहरूको शोषण गर्दै धनाढ्यहरू बाँचेकै छन्  
अनैतिक काम गरेर पनि इज्जत र पैसा कमाएकै छन् ॥  
तर मेरो देश भने भोको छ, माया, ममताको भोको  
इच्छा अभ्रै अघुरो नै छ, विभेद हटाउने धोको  
हरिया वनजङ्गल र सेतो हिउँले भरनु छ फेरि  
मातृभूमिलाई तृप्त बनाउनु नै छ आफू मर्दा खेरि ॥  
बेरोजगारलाई रोजगार देऊ, मजदुरलाई हक  
कर्म गर्नेलाई सम्मान देऊ, अत्याचारीलाई दण्ड  
निर्दयीलाई माया देऊ, अभागीलाई साथ  
यसरी नै अधि बढौं, मिलाई हातमा हात ॥

## परिवार

किनारा रेग्मी ५ 'ग'

परिवार समाजको सबैभन्दा सानो सामूहिक एकाइ हो । कुनै पनि घरमा एकभन्दा बढी सदस्यहरू बस्दछन् भने त्यसलाई हामी परिवार भन्दछौं । एउटै परिवारका सदस्यहरू आपसमा अनुशासनभित्र रहेर एक अर्काका लागि प्रेम अनि सुख, दुःख बाँड्छन् ।  
परिवार विद्यार्थी जीवनको पहिलो विद्यालय हो । जहाँ संस्कार र संस्कृति सिक्छिन् । कोसँग कसरी बोल्ने, के बोल्ने, कस्तो व्यवहार गर्ने, कसरी काम गर्ने, कसरी आदर गर्ने जस्ता कुराहरू विद्यालय आउनुभन्दा पहिले नै बुझिएको हुन्छ । प्रत्येक मानिस सुख र शान्ति चाहन्छ, माया र साथ चाहन्छ । अनि आफ्ना र आत्मीय व्यवहार चाहन्छ । यी सबै कुरा पाउने प्रथम पाठशाला नै परिवार हो ।  
परिवार संयुक्त र एकल गरी दुई प्रकारका हुन्छन् । संयुक्त परिवारमा हजुरबुबादेखि नातिनातिनीसम्मका सदस्यहरू हुन्छन् भने एकल परिवारमा आमा, बुवा र तिनका अविवाहित छोरा-छोरी मात्र हुन्छन् । वास्तवमा परिवार भनेको सामूहिक जीवनमा सुरक्षा, खानपान, स्वास्थ्य, शिक्षा, प्रेम, दया, माया, आदर, सहकार्य र एकताको केन्द्र हो । यस्ता राम्रा गुण भएको परिवारलाई हामी आदर्श परिवार भन्दछौं ।

## अर्न्तवार्ता



- ठाकुर प्रसाद शर्मा

विद्यालय जीवनमा अब्बल दर्जामा आफूलाई चिनाएका ठाकुर प्रसाद शर्मा अहिले फुल ब्राइट कन्सल्टेन्सीमा कार्यरत छन् । भानुभक्तमा अध्ययन गरेका भूतपूर्व विद्यार्थीहरूको सङ्गठनको अध्यक्ष समेत रहेका शर्मा विद्यालयले विद्यार्थीमा चरित्र र संस्कारको गहिरो छाप पारिदिनुपर्ने विचार व्यक्त गर्दछन् । प्रस्तुत छ उनैसँग हामीले गरेका कुराकानीहरू:-

**भूतपूर्व विद्यार्थीको रूपमा भानुभक्तलाई फर्केर हेर्दा र यस विद्यालयले तपाईंको जीवनमा पारेको असरबारे केही शब्द बताइदिनुस् न ?**

☞ भानुभक्तले मेरो जीवनमा धेरै ठूलो प्रभाव पारेको छ । मैले ४ कक्षासम्म आफू जन्मेको जिल्ला नुवाकोट मै पढेको हुँ । जब म २०२६ सालमा काठमाडौं आएँ तब १ कक्षामा भानुभक्तमा भर्ना भएँ । त्यतिबेला हाम्रो अँग्रेजी कमजोर हुन्थ्यो । गाउँमा ४ कक्षामा मात्रै अँग्रेजी पढाइन्थ्यो । त्यसैले म १ कक्षामा भर्ना भएँ । मैले १ देखि १० सम्मै भानुभक्तमा पढेँ । त्यस दौरान मैले २ चोटी कक्षा Jump गरेँ मेरो पढाइको कारणले गर्दा त्यति बेलाका प्रिन्सिपल एस.डि. प्रधान अनि छात्रावास प्रमुख फ्रान्सिस यूजोन र देवकोटा सर लगायतले मलाई प्रेरणा दिनुभयो । कक्षा ६ बाट ८ मा जाँदा भानुभक्त पहिलो चोटी हाइस्कूल हुँदै थियो । त्यसकारणले पनि ६ बाट ८ जान मौका पाएँ । मैले त्यस ताका छात्रावासमा पढेर बसेँ । त्यसै भएर मैले त्यहाँ सिकेको अनुशासनले नै मलाई जीवनमा अगाडि बढ्न धेरै मद्दत गर्‍यो । विद्यालयमा सिकेको कुराहरूले मलाई जीवनमा मिहिन्ती, सहनशील र सबैलाई आदर र माया गर्ने बानी बसाल्यो । र मैले जहिले पनि समयलाई कदर गर्ने बानी मैले विद्यालयबाट नै सिकेको हुँ । मेरा गुरुवर्गहरूको मार्गदर्शनले नै आज जीवनमा यहाँसम्म आइपुगेको छु जस्तो लाग्छ ।

**आफ्नो विद्यार्थी जीवनमा तपाईंले अहिले सम्म पनि सम्झने केहि घटना छन् भने बताइदिनुस् ?**

☞ मैले जहिले पनि सम्झने घटना भानुभक्तमा पहिलो दिन हो । मैले पहिलो दिनमै हाम्रो हेडमिसको भापड खाएको थिएँ । कुरा के थियो भने विद्यालय हाताभित्र जहिले पनि अँग्रेजी बोल्नु पर्ने थियो र हाल्फ टाइमा र ब्रेक टाइमा क्लासरुम जान नपाइने थियो । मलाई थाहा थिएन र म क्लासरुम पुगेको थिएँ । र हामी ३, ४ जनालाई हेडमिसले बोलाएर भापड हान्नु भएको थियो । मेरो गुरुवर्गहरूसँग सधैं राम्रो

सम्बन्ध थियो । र अहिले आएर सम्झदा गुरुवर्गहरूसँगको सम्बन्ध र त्यसको प्रगाढता नै सम्झन्छु । अहिले पनि साथीहरू भेट हुँदा त्यसबेला गरेको बदमासी र गुरुवर्गहरूसँग विताएका रमाईला पलहरू नै ज्यादा सम्झन्छु ।

**विद्यालयको पढाइ सकेपछि के गर्नुभयो ?**

☞ मैले एस.एल.सी. ७६ % ल्याएर पास गरे त्यस पछि म अमृत साइन्स कलेजमा भर्ना भएँ । त्यहाँबाट पनि अब्बल दर्जामा पास भएँ । त्यस पछ्याडि मैले कोलोम्बो प्लानमा सिभिल इन्जिनियरिङ्ग श्रीलंकातर्फ गएँ । मैले आई.एसी. पास गरे पछि घरको पैसामा पढ्न परेको छैन ।

**तपाईंलाई सफलता र सफल हुन के गर्नु पर्छ जस्तो लाग्छ ?**

☞ कुनै पनि चिज आउँछ भनेर हेलचेक्राई गर्नु हुँदैन । गान्धो विषयलाई अभि पढ्दै र मिहिनेत गर्नु पर्छ जति बढि मिहिनेत र निरन्तर पढ्दै गयो त्यति नै बढि जानिन्छ । सफलता भनेको आफूले कसरी जीवन राम्रोसँग र परिवारका साथ साथै अरुको जीवनमा सहयोग र योगदान पुऱ्यायो त्यसमा भरपर्छ र सफल हुन मिहेनत नै चाहिन्छ ।

**अहिलेका विद्यार्थी भाइ बहिनीहरूलाई के सन्देश दिन चाहनु हुन्छ ?**

☞ स्कूल भनेको Basic Foundation नै हो त्यसैले यसलाई कहिले पनि हेलचेक्राई गर्नु हुँदैन । हामीले विद्यार्थी जीवनमा रमाइलो पनि गर्नुपर्छ तर पढाइलाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्नुपर्छ । अहिले जमानामा पढाइले मात्र पनि पुग्दैन । हामी खेलकुद र समाजिक जीवनमा पनि अगाडि बढ्नु पर्छ । त्यसले पछि साथीहरूसँग Networking बढाउन सहयोग गर्छ । अहिले प्रतिस्पर्धात्मक जमानामा यी कुराहरू अवश्य नै चाहिन्छ र हामी राम्रो मानिस पनि हुन जरुरी छ ।

## हाम्रो भाषा

समिक्षा गौचन ५ 'घ'

संसारका सबै देशका मानिसहरूका आ-आफ्ना भाषा हुन्छन् । भाषा विचारको साटासाट गर्ने माध्यम हो । हामी आफूलाई लागेका कुराहरू बोलेर आफ्ना कुरा सुनाउँछौं । अरुले पनि हामीलाई बोलेर आफ्ना कुरा बताउँछन् । बोल्न नजान्नेहरू इसाराले आफ्नो कुरा प्रकट गर्दछन् ।

हाम्रो देशमा पनि थुप्रै जातिहरू बसोबास गर्छन् । तिनीहरूका पनि आ-आफ्नै भाषा छन् । नेवारहरू नेवारी भाषा बोल्दछन् । गुरुङ्गहरू गुरुङ्ग भाषा बोल्दछन् । यस्तै तामाङ्ग, मगर, राई, थारु, लिम्बु र शेर्पा जाति पनि आ-आफ्ना भाषा बोल्दछन् । आफ्नो जातिमा मात्रै बोलिने भाषालाई मातृभाषा भनिन्छ । मातृभाषा

भनेको पहिलो भाषा हो । मातृभाषा कुनै पनि बालबच्चाले आमाको काखबाट नै सिक्दछन् ।

नेपाली भाषा हामी सबै नेपालहरू बोल्दछौं । सबै नेपालीहरूको विचार आदान-प्रदान गर्ने माध्यम नेपाली भाषा हो । हरेक देशका आ-आफ्ना राष्ट्रभाषा हुन्छन् । हाम्रो देशको राष्ट्रभाषा नेपाली हो ।

नेपाली भाषामा थुप्रै पुस्तकहरू लेखिएका छन् ती पुस्तकहरू विशेषगरी कविता, कथा र निबन्धका छन् । पुस्तक लेख्ने व्यक्तिलाई लेखक भनिन्छ । हाम्रो देशमा पनि भानुभक्त आचार्य, मोतीराम भट्ट र बालकृष्णा जस्ता लेखकहरू थिए ।

## आमा र छोरा

किशाका थापा ५ 'क'

जब बच्चा आमाको कोखबाट यस धर्तीमा जन्मन्छ तब उसले विभिन्न अवस्थाहरू पार गर्नुपर्छ । जस्तै: बाल्य अवस्था, युवा अवस्था, वयस्क अवस्था, बृद्धा अवस्था आदि । यी अवस्थामध्ये बाल्य अवस्था ज्यादै सम्भन योग्य अवस्था हो । मेरो भाइ अहिले एक वर्षको भयो । ऊ ज्यादै अनभिज्ञ छ । राम्रो, नराम्रो भोक, तिर्खा, तातो, चिसो आदिको बारेमा उसलाई केही पनि थाहा छैन । कुनै समयमा मेरो अनभिज्ञपन पनि त्यस्तै थियो होला । यस अवस्थामा हामीलाई नजिकबाट बुझि आवश्यकता पूरा गरिदिने व्यक्ति हाम्री आमा नै हुन् । आफू विरामी पर्दा समेत आफ्नो ख्याल नगरी रातदिन हामीलाई नै ध्यान दिनुहुन्छ, हाम्री आमा । त्यसैले आमा हाम्री भगवान हुन् । उनले लगाएको गुण सायद म जिन्दगीभर तिर्न सकिदैन होला । म सधैं मेरो आमाको गुणको ऋणी हुँ ।

## भोको देश

सुबोध थापा ५ 'क'

भोको छ मेरो देश

भोकै छन् यहाँका मानिस

अँध्यारो छ मानिसको भविष्य

उज्यालोतर्फ लान अब म के गरूँ साथी ?

अब म के गरूँ ?

विकासको प्यासी यो मुलुक

नयाँ घामको पर्खाइमा रहनेछ

अन्धकारको बीचमा भएको यो सहर

नयाँ उज्यालोको प्रतिक्षामा रहनेछ

भूकम्पले ध्वस्त पारेको यो ठाउँ

राहतको बाटो हेरिरहनेछ

आसै आसामा बगेका ती आँशु

जिन्दगीको गन्तब्यमा सेलाइजालान्

आँशुको धाराले खोला बगे

उदासीले गर्दा बादलले ढाक्यो

नयाँ विहानीको लामो प्रतीक्षा पछि

पनि देश भोकै भयो ।

## अन्तर्वार्ता



- डा. दिव्या सिंह शाह

ग्रान्डी तथा टिचिङ्ग हस्पिटलको नेफ्रोलोजी विभागकी प्रमुख एवं नेपाल किडनी फाउण्डेसनकी अध्यक्ष रहेकी डा. दिव्या सिंह शाह स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यमा व्यस्त भइरहने नारी व्यक्तित्व हुन् । सामाजिक योगदानबाट जीवनको सार्थकता एवं सन्तुष्टि मापन गर्ने गर्नुपर्दछ भन्ने उनै डा. दिव्या सिंह शाहसँगको हाम्रो कुराकानी:-

भूतपूर्व विद्यार्थीको रूपमा भानुभक्तलाई फर्केर हेर्दा तपाईंले अहिले के सम्भन्नु हुन्छ ?

- ☞ भानुभक्तमा मेरो ज्यादै रमाइलो समय बित्यो । खेलकुदमा भाग लिएको, कक्षा कोठामा भएका घटनाहरु, गुरु तथा गुरु आमासँग बिताएका समयहरु र साथीभाइसँगका समय बढी याद आउँछ । आज म जति पनि confident person छु त्यो बनाउनमा भानुभक्तको ठूलो योगदान छ । यहाँ रहँदा मैले विभिन्न क्रियाकलापहरु जस्तै नृत्य, खेलकुद लगायतका कार्यक्रममा भाग लिन पाएँ र त्यसले मेरो सम्पूर्ण व्यक्तित्व



विकासमा ठूलो योगदान पुऱ्याएको छ । कक्षा ३ मा भानुभक्त भर्ना भएँ र कक्षा ३ देखि नै मेरो पढाइ राम्रो थियो । विशेष गरी कक्षामा कविता भन्ने र पाठहरु पढ्ने काममा अगाडि रहन्थेँ । भानुजयन्तीको आसपासमा हामीलाई नर योजन सरले सगीत सिकाएको पनि म सम्भन्छु । त्यतिबेला हुने Inter School Competition मा म सधैं प्रथम हुन्थेँ । Athletics, High Jump, Table Tennis जस्ता खेलहरू मलाई मन पर्थे । म सम्भन्छु, कक्षा आठमा पढ्दा मेरो कक्षामा ७२ जना विद्यार्थीहरू थिए ।

त्यतिबेला विद्यार्थी र शिक्षकबीचको सम्बन्ध कस्तो हुन्थ्यो ?

- ☞ हाम्रो शिक्षकहरूसँग एकदमै राम्रो सम्बन्ध हुन्थ्यो । मलाई

सबै शिक्षक शिक्षिकाहरूले असाध्यै माया गर्नुहुन्थ्यो । सोधेको कुरा सिकाउने र अठेरो पर्दा सहयोग गर्ने उहाँहरूको बानी थियो । तर त्यसबेला एउटा मन नपर्ने कुरा चाहिँ केटा र केटीबीच खासै बोलचाल हुँदैनथ्यो । बोली हालेपनि जिस्काउने चलन थियो ।

स्कूले जीवनपछि कसरी अगाडि बढ्नु भयो ?

- ☞ एस.एल.सी.पछि मैले अमृत साइन्स क्याम्पसबाट आइ.एस्सी. गरे । त्यसपछि भारत गएर एम.बि.बि.एस. गरे । त्यतिबेला मलाई हिन्दी बोल्नु आउदैनथ्यो । तर म अतिरिक्त क्रियाकलापमा राम्रो थिएँ । त्यतिबेला प्रायः मेडिकलका साथीहरूलाई पढ्ने बाहेक अरु काम आउदैनथ्यो । त्यसैले मैले छिट्टै धेरै साथी बनाएँ । र हिन्दी पनि सिकेँ । त्यहाँ पनि मैले साँस्कृतिक कार्यक्रममा भाग लिएँ । यिनै क्रियाकलापहरूले मेरो आत्मविश्वासलाई बढाएको जस्तो मलाई लाग्छ ।

तपाईंलाई सबैभन्दा मनपर्ने विषय के थियो ?

- ☞ मलाई स्कूले जीवनमा मनपर्ने विषय Mathematics थियो । त्यसमा मेरो जहिले पनि ९० भन्दा माथि नै आउन्थ्यो । हामीलाई Mathematics पढाउने नरेश सरले जहिले पनि गाह्रो-गाह्रो प्रश्न सोध्नुहुन्थ्यो । त्यसले गर्दा नै हामी धेरै अब्बल भयौँ ।



तपाईंलाई एउटा राम्रो विद्यार्थी हुन के कस्तो गुणहरू हुनुपर्दछ जस्तो लाग्दछ ?

- पढाइ एकदमै जरुरी छ। तर त्यसो भन्दैमा सधैंभरि पढिराख्ने पनि होइन। एउटा निश्चित समय निर्धारण गरेर पढ्ने बानी बसाल्नुपर्छ। त्यसपछि अर्को महत्वपूर्ण गुण भनेको अनुशासन नै हो। जीवनमा नियम मान्ने बानीले धेरै प्रगति गर्न सकिन्छ। जसले राम्रो व्यवहार र सोच राख्दछ ऊ अगाडि निश्चित रूपमा नै बढ्छ र सफल हुन्छ। पछि जीवनलाई फर्केर हेर्दा मैले कसलाई के सहयोग गरें, समाजलाई कति दिएँ र कति अर्थपूर्ण ढंगले जीवन बिताए भन्ने कुरा महत्वपूर्ण हुन्छ। हामीले पढ्दा नम्बरका लागि मात्रै पढ्नु हुँदैन। जसले नम्बरको लागि पढ्छ उसले परीक्षामा त राम्रो गर्ला तर जीवनमा राम्रो गर्छ नै भन्ने छैन। सबैभन्दा महत्वपूर्ण Consistency नै हो। हामीले जीवनमा सबै कुरालाई सन्तुलन गरेर अगाडि बढ्नुपर्छ। Discipline र Punctuality महत्वपूर्ण कुरा हुन्।

विद्यार्थीले आफ्नो भविष्यको लक्ष्य कसरी निर्धारण गर्नुपर्छ जस्तो लाग्छ ?

- हाम्रो पालामा त त्यति धेरै क्षेत्रहरू थिएनन्। मेरो Mathematics राम्रो भएपनि मलाई सानैदेखि डाक्टर बन्नुपर्छ भन्ने नै थियो। तर अहिले त धेरै क्षेत्रहरू भइसकेका छन्। जुनसुकै क्षेत्र उत्तिकै राम्रा छन्। परिश्रम गरेर काम गर्दा सबै क्षेत्र राम्रै छन्। आफूले काम गरेको क्षेत्रमा खुसी हुनुपर्छ र अब्बल हुन पर्छ। पहिला जस्तो डाक्टर, इन्जिनियर बन्नुपर्छ भन्ने नै छैन, जुनमा आफ्नो इच्छा हुन्छ त्यसलाई नै आफ्नो क्षेत्र बनाउन सकिन्छ।

तपाईंको बिचारमा कस्तो जीवन 'सफल जीवन' हो ?

- सबैभन्दा पहिलो कुरा समाजलाई के दिए भन्ने नै हो। जीवनको खुसी अर्को मुख्य पाटो हो जुन व्यक्तिगत, सामाजिक तथा विधागत हुन्छ। जीवन मेहनत, खुसी, अनुशासन तथा यिनै कुराहरूको निरन्तरता हो र उक्त जीवन नै सफल जीवन हो जस्तो लाग्दछ।

## छोडी जाने बेला

गरिमा ढकाल १० 'क'

भनिन्छ समयलाई कसैले रोक्न सक्दैन। यो आफ्नै सुरमा चलिरहन्छ। म पाँच कक्षामा हुँदा भानुभक्त स्कूल आएको तर अहिले दश कक्षा पुगी विद्यालय छोडी जाने बेला आइसक्यो। कति चाँडो बित्यो ६ वर्षको समय ? अहिले सम्झदा हिजो भर्खर विद्यालय आएको जस्तो लाग्छ। यो ६ वर्षको समय मैले एकदम रमाइलो साथ बिताएँ।

दश कक्षामा आउनुभन्दा पहिला म एस.एल.सी.पछि के के गर्ने होला भनेर साच्चैँ। तर जब म दश कक्षामा पुगे मलाई यो विद्यार्थी जीवन छोडी जान मन छैन। मेरा लागि जीवनकै अमूल्य जीवन हो विद्यार्थी जीवन। सायद मैले समयलाई रोक्न सक्ने भइदिएको भए, म फेरि पनि पछाडि गएर त्यो रमाइला दिनहरू बिताउँथेँ होला।

भानुभक्त स्कूल एउटा स्कूल मात्र नभएर एउटा ज्ञानको मन्दिर हो, जहाँ गएर हामी धेरै कुरा सिक्न पाउँछौँ। हामीले यहाँ गएर एउटा सुन्दर उज्वल भविष्य निर्माण गर्न सक्छौँ। यहाँका गुरु, गुरुआमाहरू भगवान् सरह हुनुहुन्छ, जो जहिले पनि विद्यार्थीको मद्दत गर्न तत्पर हुनुहुन्छ। उहाँहरूले हामीलाई सही बाटो हिड्न सिकाउनुभयो। उहाँहरूले हामीलाई गाली गर्नुहुन्थ्यो, सजाय दिनुहुन्थ्यो, यो सबै हाम्रै भलाइका लागि गर्नुहुन्थ्यो। मलाई अझै पनि याद छ, गृहकार्य नगर्दा, नपढ्दा हामीहरूले गुरु गुरुआमाबाट पाएको गाली, अहिले बुझ्दा उहाँहरूले जे

गर्नुभयो सबै हाम्रा लागि नै गर्नुभयो जस्तो लाग्छ।

मेरा साथीहरूको बारेमा कुरा गर्नुपर्दा मसँग उनीहरूलाई व्याख्या गर्न एक शब्द पनि छैन। मैले यस्ता साथीहरू पाएको छु, जसले मेरो हरेक सुख, दुःखमा साथ दिन्छन्। उनीहरू सधैं मलाई खुशी राख्छन्। उनीहरूले मेरो गलत कुरालाई देखाएर त्यसलाई सच्याउन मद्दत गर्छन्। सायद पछि पनि मैले यस्तै साथी पाउँछु कि पाउँदिनँ थाहा छैन। हामी साथीहरू हरेक दिन रमाइलो साथ बिताउँथ्यौँ। रमाइला गफहरू गथ्यौँ। अरुलाई जिस्काउँदै, गीत गाउँदै खेल्दै हाम्रो दिन बित्यो। साथीहरूसँग बिताएको हरेक पल मसँग एउटा ठूलो सम्झना बनेर रहिरहनेछ।

अब यी सबै रमाइला पल बितिसके। मेरो स्कूल, मेरा साथीहरू, मेरा गुरु गुरुआमाहरू मेरोलागि एउटा परिवार जस्तै थियो। विद्यार्थी जीवनमा बिताएका यी हरेक पलहरू सधैं भरी मसँग रहिरहनेछन्। म ती पल चाहेर पनि भुल्न सकिदैनँ। स्कूलमा एकलै आएको थिएँ, अहिले सबैसँग मित्रता गाँसी जाँदैछु। यदि फेरि पनि त्यो रमाइलो विद्यार्थी जीवन फर्केर आउने भएको भए ? तर के गर्नु फर्केर नआउने खोलाजस्तै रहेछ, यो विद्यार्थी जीवन। एक न एक दिन यो रमाइलो जीवन छोडी जानपर्ने रहेछ। म जहाँ गए पनि मेरो सम्झनामा सधैं रहनेछ भानुभक्त विद्यालय।

## भारतको नाकाबन्दी

सौरभ न्यौपाने ८ 'घ'

नेपाल एक विधाताले विश्वभरिकै सुन्दरतालाई जम्मा पारेर छप्लकै खन्याएको मुलुक हो । प्राकृतिक सम्पदा र सौन्दर्यले भरिपूर्ण यो देश भूपरिवेष्टित राष्ट्र हो । चीन र भारतजस्तो विशाल देशले घेरिएको यो देश नेपाल अनेकौं दुःखकष्टले भरिएको देश हो । वि.स. २०७२ साल बैशाख १२ गते आएको विध्वंसकारी भूकम्पले नेपालको स्थिति तहसनहस पारेको कुरा हामीलाई अवगत नै छ । उक्त भूकम्पमा परेर लगभग दश हजार नेपालीहरूको मरण भएको थियो । मरण सँगसँगै धेरै मानिसहरू घाइते पनि भएका थिए । उक्त भूकम्पले नेपालको विकासक्रम र विकास क्षेत्रमा बाधा पुऱ्याएको लागेको थियो । भूकम्प लगत्तै नेपालमा असोज ३ गते संविधान आएको थियो । संविधान आएसँगै हाम्रो छिमेकी राष्ट्रले देखाएको असन्तुष्टीले पूरा नेपाल दुःखी बनेको थियो । पछि हाम्रो छिमेकी राष्ट्र भारतले गरेको अनिश्चित नाकाबन्दीले देशमा पेट्रोलियम पदार्थको हाहाकारले देशमा सडकट खडा भएको थियो । त्यसैगरी, भारतको नाकाबन्दीले देशका कर्णधार मानिएका विद्यार्थीको जीवनमा केही नराम्रा धब्बा र दाग परेको थियो । पेट्रोलियम पदार्थको हाहाकारले देशमा भएका स्कूल र कलेज बस उचित तरिकाले चलन पाएका थिएनन् । केही महिना स्कूल र कलेजहरू बन्द भएका थिए । अस्पतालमा पनि औषधिको अभाव भएको थियो । पूर्वदेखि पश्चिमसम्म अस्पतालमा औषधिको अभावले विरामी वृद्ध, बालबालिका र गर्भवती महिलाहरूले धेरै दुःखपूर्ण समय भोगेका थिए । देशमा स्वास्थ्य क्षेत्रको बेहाल भएको थियो । मन्त्री तथा नेताहरू समस्याको हलतर्फ उचित तरिकाले बढेका थिएनन् ।

साथसाथै, नाकाबन्दीले देशको वित्तीय क्षेत्रमा पनि कालो भण्डा टाँसेको थियो । आर्थिक वृद्धिदर ऋणात्मक थियो । सबै नाकामा हजारौं मालबहाक गाडीले भरिएको थियो । ग्याँसको बुलेट र पेट्रोलियम पदार्थको ट्याङ्कर नेपाल भित्रिन सकेका थिएनन् । भारतले नाकाबन्दी खोल्ने कुरा गरेको थिएन । नेपालमा सबै समानको मूल्यमा वृद्धि देखिएको थियो । सबै नेपालीले कष्टपूर्ण जिन्दगी गुजारिरहेका थिए । देशमा अशान्ति र कोलाहलमय वातावरणको सिर्जना भएको थियो । दिनदिनै समाचारमा झडप र नाकाबन्दीको कुरा गुन्जरहेको थियो ।

नाकाबन्दी सँगसँगै नेपालमा कालोबजारीले पनि जरो गाडेको थियो । यहाँ पेट्रोल र डिजेल लिन घण्टौं लाइन बस्नुप्यो । पेट्रोल र डिजेलको पनि मूल्य बढेको थियो । घरदेखि लिएर

कार्यालयसम्म पेट्रोल र डिजेलको बेचबिखन भएको थियो । १ लिटरको सय रुपैया पर्ने पेट्रोलको रु ५०० तिर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भएको थियो । डिजेलको अवस्था पनि उस्तै थियो । रु १४०० पर्ने एक सिलिण्डर ग्याँसलाई रु ८००० सम्म बेच्ने र किन्ने काम भएको थियो । त्यसैगरी नाकाबाट छिरेका ग्याँसका बुलेट, पेट्रोलर डिजेलका ट्याङ्कर बाटोमै हराउने गर्थे । खाना पकाउन मानिसहरूले दाउरा, बिजुलीबाट चल्ने इन्डक्सन चुलो प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भएको थियो ।

अतः नेपालको लागि वि.स. २०७२ साल कालो वर्षको रूपमा परिचित भएको छ । अहिले भारतको नाकाबन्दीको प्रभाव विस्तारै हट्दै गएको छ । तर मधेश पार्टीको असहमतिले देशमा अशान्ति र कोलाहलमय वातावरण हट्न सकेको छैन । अब हाम्रा देशका मन्त्रीहरूले पनि आफ्नो देशका लागि प्रेम देखाउनुपर्छ । सहमति र वार्ताबाट नै समस्याको हल गर्नुपर्छ । देशमा अशान्ति हटाउनुपर्छ । देशमा बढ्दै गएको विसंगतिलाई अन्त्य गर्नुपर्छ । छिमेकी राष्ट्रलाई सहयोग र सहयोग पाउने आशा राख्नुपर्छ । देशलाई विकसित र उच्च स्तर र स्थानमा राख्नुपर्छ । यस घटनाबाट नेपालले स्वाभिमानी र आत्मनिर्भर बन्ने प्रेरणा लिएर अघि बढ्नुपर्छ, भन्ने पाठ सिकाएको छ ।

## भानुको सम्झना

सदिक्षा लामिछाने ५ 'ग'

जन्मिए भानुभक्त १८७१ साल आषाढ २९ गते गाउँमा  
नेपालकै तनहुँ, चुँदी रम्घा भन्ने ठाउँमा ।

भयो भेट घाँसीसँग, जाग्यो उत्सुकता मनमा भानुलाई  
यो घाँस काटी के गछौं ? घाँसी तिमि भन मलाई  
दिए जवाफ घाँसीले हाँस्दै हाँस्दै भानुलाई

दुई चार पैसा कमाई कुवा खनाउँछु गाउँलाई ।

पाएर प्रेरणा घाँसीकै गरे अनुवाद 'रामायण' नेपाली भाषामा सारा  
लेख्दै गए कविता र काव्य बन्दै गए नेपाली मुटुका तारा ।

संघर्षको सञ्जालमा पर्दा पनि गरे भानुले अद्भुत

हुन्छ सधैं सम्झना उनको, नेपाल आमाका हुन् सपूत ॥

## चील र परेवी

आयुषी शर्मा ७ क

हामीले धेरैजसो आकाशमा हेर्ने भन्ने विभिन्न चराहरू देख्छौं । कुनै चराले अर्को चराको शिकार गर्छ । हामीलाई राम्ररी थाहा छ, चीलले जहिलेपनि परेवाहरूको शिकार गर्छ । ती दुबै चराहरूसँग हामी राम्ररी परिचित छौं । ल, अब चीलले किन परेवाको शिकार धेरै गर्छ भनेर म भन्छु है त ।

कुनै बेला चील र परेवाका धेरै मिठा स्वर हुन्थे ती सबै जना मिलेर बस्थे । चील र परेवा दुबै शाकाहारी थिए । ती मध्ये अस्लेशा नामक एउटी परेवी र रकी नामक चील सबैभन्दा राम्रो गाउँथे । अस्लेशा धेरै सुरिला र मिठास भरिएका शान्त गीत गाउँथी भने रकी पश्चिमी अँग्रेजी गीतहरू गाउँथी । ती दुवै जना मिल्ने साथी थिए ।

अस्लेशा नरम स्वभावकी परेवी थिई भने रकी अलि कठोर स्वभावकी थियो । ती दुई जनाको स्वभाव गीतमा उत्रन्थ्यो ।

एक दिनको कुरा हो । रकी र अस्लेशा दुबैले एउटा गीतको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सोचे । ती दुबै जनाले थाहा नपाई एउटै ठाउँमा कार्यक्रम गर्ने भए । तर, ती दुई जना चौरमा पुगेपछि

चाहिँ कसको कार्यक्रम गर्ने भन्ने कुरामा कुरा मिलेन । दुबै जना पछि गर्न मानेनन् । भगडा गर्न थाले । एक जना उठी चुनाव गर्ने भन्यो । अस्लेशा र रकी माने । मत दिने क्रममा अस्लेशालाई मत बढी पन्यो र उसले पहिले कार्यक्रम गर्ने मौका पाई ।

त्यो देखेर रकी भने रिसायो । ऊ रिसले चुर भयो । कार्यक्रमपनि गरेन । उसको मनमा बदलाभाव बस्यो । उसले अस्लेशालाई घरमा बोलायो र केही गफ गर्‍यो । एकछिनपछि उसलाई भोक लाग्यो कि भनेर चना ल्यायो । उसले एक मुठी चना लिई उसको घाँटीमा पुग्ने गरी कोच्यो र उसको घाँटी रेट्यो । अस्लेशा चिच्याएको सुनेर वरिपरिका मानिस त्यहाँ आए र तुरुन्तै उसलाई अस्पताल लगे । उसको घाँटीबाट आवाज निस्कियो तर घुरघुर मात्र । उसले गाउन सकिन । मानिसहरूले रकीलाई कडा दण्ड दिए । तापनि उसले कहिले दुःख मानेन र अर्को पिढीलाई पनि परेवाहरूलाई घृणा गर्न नै सिकायो । हुँदाहुँदा उसले परेवाहरूको शिकार गर्न पनि सिकायो । त्यसैले अहिले चील चिच्याउन सक्छ तर परेवा सक्दैन । घुरघुर मात्र गर्छ र चीलले परेवाको शिकार गर्छ ।

### छोरी

अस्मिता भट्ट ८ 'घ'

सगरमाथा चढिसके हवाईजहाज उडाइसके  
छोराभन्दा छोरी अहिले कति अधि बढिसके ।  
परिवार पाल्दछन्, घरको काम सम्हाल्छन्  
आमा, छोरी, नन्द, सासु सबैको भूमिका निभाउँछन् ॥  
पढाइमा पनि अहिले छोरीले नै टपिसके  
एम.ए., बि.ए. पास गरेर जागिर खान थालिसके ।  
छोरी, चेली बेचिने जमाना गए  
छोरी भनेर हेप्ने मानिसलाई देखाउन सफल भए ।  
देश चलाउने राष्ट्रपति पनि छोरी नै बनिसके  
अब जे काममा पनि छोरोलाई हराइसके ।  
शिर झुकाएर हैन, शिर उठाएर हिड्छन् अहिले  
अबदेखि छोराछोरीमा भेदभाव नगरौं है कसैले ।

### प्रकृति

सुबिन रेग्मी ६ 'ख'

खोलानाला, नदीनाला, जङ्गल र वन  
कस्तो कुरा हो साथी लोभ्याउने मन  
जङ्गलको हावापानी कति राम्रो छ नि  
यति राम्रो छ है साथी सकिदैन भनी ।  
प्रकृतिको ईसारामा खोलानाला बग्दछन्  
एकैनास बगेर कहाँ-कहाँ पुग्छन् ।  
देश हाम्रो नेपाल प्रकृतिले भरिएको  
जताततै खोलानाला र जङ्गल छरिएको ।  
चारैतिर हरियाली वन र जङ्गल  
प्रकृतिको काखमा बस्दा खुसी हुन्छ दिल  
रुख भारपात प्रकृतिको उपहार  
कति राम्रो छ साथी प्रकृतिको मुहार ।

## अन्तर्वार्ता



- दयाराम अग्रवाल

बैंक तथा सञ्चार माध्यममा कार्यरत दयाराम अग्रवाल जीवन र जगत्लाई आत्मसात् गर्दै प्रगतिपथमा लम्किए गरेका एक व्यक्तित्व हुन् । विद्यालयीय जीवन भानुभक्तमा बिताएका अग्रवाल आफूलाई समाजसेवीका रूपमा पनि चिनाउन चाहन्छन् । उनै अग्रवालसँग हामीले गरेका कुराकानीका अंशहरू:-

**Ex Student** रूपमा तपाईंले भानुभक्तमा के कस्ता कुराहरू अनुभव गर्नुभएको थियो ? र, तपाईंको आफ्नो विद्यार्थी जीवनकालमा स्कूल कस्तो थियो र त्यो सँग सम्बन्धित रमाईला कुरा भए भन्नुहोला ?

मैले आफ्नो भानुभक्तमा कक्षा ६ बाट पढाइ सुरु गरे र २०३७ सालमा एस.एल.सी. दिएँ । त्यस बेला प्रिन्सिपल हुनुहन्थ्यो वासुदेव गजुरेल । त्यो बेला हाम्रो स्कूल ज्यादै कडा थियो । गुरुहरू भनेपछि हामी असाध्यै डराउथ्यौँ र उपद्रो ज्यादै कम गर्थ्यौँ । त्यो सम्झँदा अहिलेको बच्चाहरूले धेरै स्वतन्त्रता पाएका छन् जस्तो लाग्छ । मलाई अहिले के लाग्छ भने स्कूल भनेको strict नै हुनु पर्छ जसको कारणले हामीलाई जीवनमा धेरै कुरा achieve गर्न सजिलो हुन्छ । भानुभक्तमा पढ्दा त्यस्तो नराम्रो सम्झना भने कुनै छैन । त्यसबेला खेलकुदमा भाग लिएको र विभिन्न साँस्कृतिक कार्यक्रमहरू म सम्भन्धु । त्यस बेला काठमाडौँको सबैभन्दा राम्रो स्कूल मध्ये हाम्रो स्कूल पनि पर्दथ्यो । हामीलाई कक्षा १० मा वासुदेव सरले तिमीहरूका छोराछोरी पछि यो स्कूलमा पढाउछौँ कि पढाउदैनौँ भनेर सोध्नुभयो, र हामीले एक स्वर सबै जनाले पढाउँछौँ भन्यौँ । त्यस बेला त्यति राम्रो थियो हाम्रो स्कूल ।

त्यस बेला शिक्षक र विद्यार्थीको सम्बन्ध कस्तो हुन्थ्यो ? साथी भाई बीचको सम्बन्ध र **Batch Mate** सँग कस्तो हुन्थ्यो ?

त्यस बेला हामी सबैले गुरुवर्गहरूलाई असाध्यै आदर गर्दथ्यौँ । र सायद त्यसबाटै सिकेर होला आजसम्म पनि म आफू भन्दा ठूलो मान्छेलाई ज्यादै आदर गर्छु । शिक्षकहरूलाई देख्दा हामी टाढै बाट सजग भई हाल्थ्यौँ । मैले चाहि कहिले पनि विद्यार्थी जीवनमा त्यस्तो नराम्रो सजाय पाइँन । एक जना विज्ञान पढाउने वाइदेल सर हुनुहन्थ्यो । उहाँले जहिले पनि ज्वरो आयो भन्दा खै खै तँलाई कहाँ ज्वरो आयो भन्नु हन्थ्यो । त्यति बेला सबैभन्दा ठूलो सजाय भनेको औँलाको बीचमा पेन्सिल राखेर घुमाईन्थ्यो ।

भानुभक्त स्कूलले तपाईंको जीवनमा कस्तो प्रभाव पारेको थियो ?

सबै विद्यार्थीको जीवनमा उसले पढ्ने विद्यालयको केही न केही असर त परेकै हुन्छ यदि विद्यालय पढाइ राम्रो छ भने त्यसले उसको जिवनमा सकारात्मक प्रभाव त पर्छ नै । अहिले धेरै मान्छेहरू आफ्नो बच्चाको भविष्य माथि खेलवाड गरिरहेको मलाई लाग्छ । अहिले विद्यालय छान्दा लहै लहै मा छान्नेको जस्तो मलाई लाग्छ । तर विद्यालय राम्रो भएन भने त्यसले जीवनमा नकारात्मक असर पार्छ । म अहिले जे छु त्यो विद्यालयको जगले नै गर्दा भएको हो । यसको ठूलो श्रेय भानुभक्तलाई जान्छ ।

तपाईंले आफ्नो क्षेत्रको बारेमा जानकारी दिनुहोस् ?

म विगत २१ वर्ष देखि नेबिल बैंकसँग सम्बन्धित छु । विगत ५ वर्षदेखि टेलिभिजनमा पनि संलग्न छु । साथ साथै आफ्नो व्यापार पनि गर्छु र साथ साथै धेरै समय समाज सेवामा खर्चन्छु । मैले पढेर मिडियामा लागेको होइन मनमा एउटा Passion भएर लागेको हो । हामीले हिमालयन टेलिभिजन, आफ्नो नेपाल, आफ्नो गौरव भन्ने टेलिभिजन कार्यक्रम चलाउँछौँ । र मलाई गर्व छ यो नेपालको पहिलो मारवाडी कार्यक्रम हो । मैले एकचोटि यस कार्यक्रमको लागि चर्चित उद्योगपति राजेश काजी श्रेष्ठको अन्तर्वार्ता लिएको थिएँ । उहाँ चाहिँ भानुभक्तको पहिलो एस.एल.सी., २०३४सालको हुनुहुन्छ । त्यति बेला मलाई मनमा एउटा भूतपूर्व विद्यार्थीले अर्को भूतपूर्व विद्यार्थीलाई अन्तर्वार्ता लिएको जस्तो लागिरहेको थियो ।

अहिलेका विद्यार्थीलाई तपाईंले आफ्नो विचार भन्नुपर्दा सफलता के हो ? र सफल हुन के गर्नुपर्छ जस्तो लाग्छ ?

'Success is an issue, where dedication is required' म पढेरभन्दा परेर बढी जानिन्छ भन्ने विश्वास राख्छु । पढेर पनि आफ्नो ज्ञान उपयोग त हुन्छ । तर कुनै पनि काम गर्दा

नयाँ काम छ भनेर डराउनु हुँदैन । मेरो लागि मिडियाको काम अत्यन्तै नयाँ छ तर मैले हात हाले । नयाँ ठाउँमा हात हाल्दा पनि हामी successful हुने गछौं ।

अहिले २०७३ सालमा आएर भानुभक्तलाई हेर्दा सरले कसरी हेर्नु हुन्छ ?

☞ भानुभक्त अहिले आएर हेर्दा पहिलाको जस्तै काठमाडौंको one of the best स्कूल भन्ने मान्यता जुन थियो त्यसलाई अबै अगाडि बढाउनु जरुरी छ । कुनै पनि संस्थाले ५० वर्ष मनाउनु चानचुने कुरा होइन । भानुभक्तले पनि आफ्नो मिहिनेत र सबैको सहयोगले यहाँसम्म आएको छ । र यसलाई अबै परिस्कृत बनाउन जरुरी छ । नयाँ सोच र नयाँ विधिबाट शिक्षालाई अगाडि लैजादै विद्यार्थीको भविष्य उज्वल बनाउन यो विद्यालय अगाडि बढ्न आवश्यक छ ।

तपाईं कसरी बैकिङ्ग र मिडिया सेक्टरमा प्रवेश गर्नुभयो ?

☞ मेरो बुवा पहिला नेबिल बैंकको डाइरेक्टर हुनुहुन्थ्यो र कानूनतः जब उहाँको कार्यकाल सकियो उहाँले मलाई छान्नुभयो र म बैकिङ्ग क्षेत्रमा त्यसरी प्रवेश गरे । मिडिया

मलाई सुरु देखिनै इच्छा थियो मैले मारवाडी कार्यक्रम चलाउनुभन्दा अगाडि जसले चलाउनु हुन्थ्यो उहाँले छाड्नु भएपछि मैले चलाउनु सुरु गरेको हुँ । र मलाई लाग्छ कुनै पनि काम धैर्य र कडा मिहिनेतका साथ गरेमा अवश्य नै अगाडि बढ्न सकिन्छ ।

तपाईंको अरु रुचि र खाली समय कसरी बिताउनु हुन्छ ?

☞ प्राय खाली समयमा आफ्नो कार्यक्रम कसरी राम्रो बनाउने बारेमा सोच्छु र आफू मारवाडी भएको कारणले समाज सेवामा बढी समय दिन्छु । २०७२ सालको महाभुकम्प पछि मैले धेरै ठाउँमा गई राहत कार्यक्रम संचालन गरेको छु ।

अहिले भानुभक्तको विद्यार्थीलाई तपाईं भुतपूर्व विद्यार्थीको नाताले के भन्न चाहनु हुन्छ ?

☞ सबैभन्दा पहिला नयाँ पिढीमा एकले अर्कालाई सहयोग गर्ने बानी बसाल्नु पर्छ । सबैभन्दा पहिला हामी सबैले we are humans भन्ने सोच्नु पर्छ । first be a good human and you will always be the god यो भनाई चाहिँ मलाई अति चित्त बुझ्छ । र जीवनको सफलता मार्केसिटले मात्र देखिउँदैन । हामी मिहिनेत गर्दै राम्रो विचार लिएर अगाडि बढ्नु पर्छ ।

## सपना

शैली बज्राचार्य ७ 'क'

एकादेशमा एउटा केटो थियो । ऊ पढाइमा सधैं उत्तीर्ण हुन्थ्यो । तर ऊ घमण्डी र छुच्चो थियो । ऊ कहिल्यै पनि अरुलाई सहयोग गर्दैन थियो । उसलाई एकलै बस्न मन लाग्थ्यो । उसको यस्तो व्यवहार देखेर सबैजना ऊबाट टाढै बस्थे ।

ऊ सहरमा बस्थ्यो र धनी परिवारबाट थियो । ऊ एक राम्रो र महँगो विद्यालयमा पढ्थ्यो । ऊ चार कक्षामा पढ्थ्यो ।

ऊ सधैं आफ्नो आमासँग सुत्थ्यो । एक रातको कुरा हो, जब ऊ सुतिहरको थियो । तब चर्को पानी परिरहेको थियो र मौसम चिसो चिसो भएको थियो । त्यसैले गर्दा उसलाई एउटा नराम्रो सपना आयो ।

सपनामा ऊ विद्यालयबाट घर फर्कदै थियो । अचानक उसले आफ्नो घरबाट आफ्नो आमाले चिच्याएको आवाज सुन्यो ।

ऊ घरभित्र पस्यो । अचानक ऊ त्यहाँबाट अर्कै संसारमा पुग्यो । त्यो ठाउँ अनौठो थियो । त्यहाँ कोही पनि थिएन । उसले एउटा बाटो देख्यो । ऊ त्यहीँ बाटो हिँडी रह्यो । अचानक त्यो बाटो उसले कतै देखेको छ, जस्तो लाग्यो । त्यो त उसको घरको अगाडि भएको बाटो जस्तै लाग्यो तर उसको वरिपरि त अर्कै संसार थियो । ऊ त्यो बाटो हिँड्दै गयो । ऊ एउटा घनघोर जङ्गलमा पुग्यो । त्यो जङ्गलमा कोही थिएन । अचानक भ्राडीबाट एउटा बाघले उसलाई भ्रम्ट्यो । उसलाई ठूलो चोट लाग्यो । पछि एकजना मानिस आएर त्यो बाघलाई भगायो र जङ्गलमा नै अलप भयो । ऊ सपनाबाट ब्यूँभियो ।

त्यो त सपना मात्र रहेछ । उसले बुझ्यो कि हामीले सधैं अरुको सहयोग गर्नुपर्छ । त्यो दिनदेखि उसले सधैं अरुलाई सहयोग गर्‍यो । त्यो सपना उसले कहिल्यै पनि बिर्सन सकेन ।

## मेरो देश, राम्रो देश

अनुदिता अधिकारी ८ 'घ'

हाम्रो राष्ट्र हाम्रो गर्व हो। हाम्रो पहिचान हो। हाम्रो सबैभन्दा ठूलो आत्मबल र सहारा हो। राष्ट्रले आफ्नो नागरिकको खातिर धेरै ठूलो सुरक्षा दिएको छ। राष्ट्र, हाम्रो विश्व पहिचानको मुहान र आत्मखुसीको आनन्दको हो। हामी यस राष्ट्रको भूमिमा जन्मेका हौं। यही भूमिमा हुर्केका हौं र यही भूमिमा आफ्नो जीवन अर्पण पनि गर्ने छौं।

यस भूमिमा जन्मेका छौं। त्यसैले यस भूमिप्रति भावना भनेको राष्ट्रियताको भावना हो। यस भावना हरेक नागरिक र एक राष्ट्रका लागि महत्वपूर्ण छ। यस भावना त सब नागरिक भित्र आउँछ तर यो त्यो भावनालाई हामीले कुनै न कुनै कर्मबाट उल्लेख गर्न सिकनुपर्छ।

यस राष्ट्रियताको भावनाले आफ्नो राष्ट्रलाई जहिल्यै अमर राख्छ। एक नागरिकमा यदि असल राष्ट्रियताको भावना छ भने, त्यो

नागरिक आफ्नो देशको हित गर्न कहिल्यै पछि हट्दैन। आफ्नो छाती फुलाई, सहिष्णुताका साथ हामीले आफ्नो बलियो कदम उठाउनु पर्छ। आफ्नो राष्ट्रको साथ दिई सदा असल काम गर्नुपर्छ।

यस राष्ट्रियताको भावनाले हामीलाई एक कठोर विश्वास दिई, आफ्नो देशका लागि केही गर्न आँट दिन्छ। यही गरेमा हामीले आफ्नो पसिना र मिहीनेतका साथ आफ्नो देशलाई विकासको खुड्किलामा टेकाउन सक्छौं। यो गरेमा हाम्रो देश विकास हुन्छ र विश्व परिचित भएर आफ्नो देशको गौरव बढाई दिन्छ।

हाम्रो देश हाम्रो शान हो। हाम्रो वीरता र योगदानको भाका हो। त्यसैले हामीले हाम्रो देशलाई अहित कर्म गरेर कहिल्यै भुक्त दिनु हुँदैन। हाम्रो राष्ट्र हाम्रो जीवनको आरम्भ र अन्तिम दुबै हो। त्यसैले आफ्नो राष्ट्रको योगदान सम्झी हामीले हामी भित्र राष्ट्रियको भावना जहिल्यै जगाई राख्नु पर्छ।

## समावेशी लोकतन्त्र

अनुनय गर्तोल ८ 'घ'

विश्वका राष्ट्रहरूको सरकार सञ्चालन गर्ने सिद्धान्त फरक फरक हुन्छन्। मुख्यतः राष्ट्रहरूले दुई सिद्धान्तलाई प्राथमिकता दिन्छन्। ती दुई सिद्धान्त राजतन्त्र र लोकतन्त्र हुन्।

राजतन्त्र भन्ने शब्द राज र तन्त्र शब्द मिलेर निर्मित शब्द हो। यो सद्धान्त पछ्याउने राष्ट्रमा राजाको शासन हुन्छ र राजपरिवारका सदस्यहरू कानुनभन्दा पनि माथि हुन्छन्। लोकतन्त्रमा भने यस्तो शासन प्रणाली पाइँदैन। यस प्रणालीमा सबै एक समान हुन्छन्। कानुनलाई नै सर्वोत्कृष्ट मानिन्छ।

१६ औं अमेरिकी राष्ट्रपति अब्राहम लिङ्कलन पनि लोकतन्त्रका गीत गाउँदै हिँड्ने मध्ये एक थिए। उनका अनुसार लोकतन्त्र भनेको जनताले, जनताको निम्ति बनाएको शासन प्रणाली हो। उनले दासप्रथालाई अमेरिकाबाट जर्बैबाट उखेलेर लोकतन्त्रको परिचय दिए।

लोकतान्त्रिक सरकारका उच्चपदका व्यक्तिहरू जनताद्वारा नै निर्वाचित हुन्छन्। आम जनताले आफ्ना समस्याहरूको समाधान खोज्ने उपयुक्त व्यक्तिलाई छान्छन्। फलस्वरूप, त्यस व्यक्तिले

आम जनताका समस्याहरूको समाधान खोज्छ। लोकतान्त्रिक सरकारलाई छड्के रुपमा जनताले नै चलाइरहेका हुन्छन्। यस सरकारको बोट पनि जनताकै मनोकाङ्क्षा अनुसार हुन्छ। जब उम्मेदवारहरू भोट माग्दै हिँड्छन्, उनले आम जनताको मागहरूलाई पूरा गर्ने दिने वाचा गर्छन्। एक इमान्दार उम्मेदवारले आफ्ना वाचाहरू पूरा गर्छन् र जनताका मागहरूलाई संसदसामु प्रस्तुत गर्दछ। कानुन बनाउने वा संसोधन गर्ने क्रममा ती सबै मागहरूलाई पूरा गरिन्छ। यसो भयो भने जनता कानुनप्रति खुसी हुन्छन् र राष्ट्र शान्तिसाथ चलिरहन्छ।

देश विकास गर्न नेता तथा मन्त्रीहरूको एकलो प्रयास काफी हुँदैन। देशवासीहरूको मेलमिलाप पनि अति आवश्यक हुन्छ। लोकतान्त्रिक प्रणाली भयो भने मात्र जनता र नेतालाई हातमा हात मिलाएर काम गर्ने पृष्ठभूमि बन्छ। समावेशी लोकतन्त्र सारै नै महत्वपूर्ण हुन्छ।

तसर्थ: समावेशी लोकतन्त्रको देशको चौतर्फी विकासलाई सम्भव बनाउँछ।

# शिक्षामा अमेरिकी दर्शन

## Progressivism in Education

निर्मला आचार्य (सिगदेल)

### १ विषय प्रवेश:

प्रगतिवादी शिक्षा धेरै अगाडिदेखि सूत्रपात भई परिष्कृत हुँदै आएको शिक्षा प्रणाली हो। यो प्रणाली अत्यन्त उपयोगी सावित भएकाले संसारका विभिन्न देशहरूमा प्रयुक्त भएको देखिन्छ। यसको विकास अमेरिकामा भएको हो। यद्यपि प्रगतिवादी दर्शनका विषयमा अनेकथरी धारणा भने अन्य देशमा पनि पाइन्छन् तथापि यस दर्शनको पूर्ण विकास भने अमेरिकामा भएकाले यसलाई अमेरिकी दर्शन पनि भन्ने गरिन्छ।

शिक्षा क्षेत्रमा रहेर चर्चा गर्नु पर्दा परम्परावादी शिक्षा ज्यादा औपचारिक मात्र भएको शिक्षण सिकाइ निष्क्रिय रही कार्यक्षमता र दक्षतामा वृद्धि नभएको अनुशासन भने ज्यादा कडा भएको र सिकाइ प्रक्रिया बढी घोकन्ते भएकाले यसमा परिवर्तन गर्नु पर्छ भन्ने आवाज जोडदार रूपमा उठे।

अमेरिकी समाजमा पनि शिक्षामा आमूल परिवर्तन नगरी देश विकास हुन सक्दैन भनेर आवाज उठ्न थाले। तर ठोस कार्य कसरी गर्ने भन्ने समस्या भने छुट्टै थियो। यसै सन्दर्भमा देशमा भएका विज्ञानको दिनानुदिन बढ्दो प्रगति, औद्योगिक क्रान्तिको मारले गर्दा समाज सञ्चालन प्रक्रियामा नयाँ नियमको आवश्यकतालाई समेत ध्यानमा राखी शिक्षाविद् दार्शनिक, समाजशास्त्री विद्वान् हरूले लेख लेखन थाले। यसै प्रसङ्गमा जोन डिवेले कजयर्था या त्फयचचयध भन्ने पुस्तक नै प्रकाशित गरे। त्यसमा नयाँ शिक्षानीति, शिक्षण विधि, शैक्षिक स्वरूप निर्माण गर्न शिक्षा विद्हरूलाई प्रेरित गरिएको छ पाइन्छ। विद्यार्थीहरूको क्षमता, रुचि, बौद्धिकस्तर अनुसार शिक्षकले पठनपाठनको योजना गर्न जान्नु पर्छ। अर्थात् एउटै कक्षामा पढ्ने विद्यार्थीको बौद्धिकस्तर समान हुँदैन। कतिपय विद्यार्थीहरू अत्यन्त प्रतिभाशाली हुन्छन्, कतिपय मध्यमखालका हुन्छन्, कतिपय भने निम्न प्रतिभाशाली हुन्छन् तसर्थ शिक्षकले यी तीनै थरीलाई उपयुक्त हुने पाठयोजना तयारगरी पढाउनु पर्छ भन्ने जस्ता अति उपयोगी प्रक्रियाको वर्णन त्यस पुस्तकमा गरिएको छ। तसर्थ पाठ्यक्रमको निर्माण गर्दा मध्यममार्गको नै अबलम्बन गर्नु पर्दछ।

यति मात्र होइन, राष्ट्रको लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गर्न पनि शिक्षकले प्रयास गर्नु पर्छ। साथसाथै विद्यार्थीले पनि आफू कुन क्षेत्रमा काम गर्ने हो तदनुकूल पठनपाठनमा ध्यान दिनु पर्छ भन्ने जस्ता राष्ट्रिय विकासोन्मुख विचार राखेर सीप र दक्षता हासिल गर्न प्रयत्नशील हुनु पर्छ भन्ने जस्ता अत्यन्त उपयोगी

विचार त्यहाँ डिवेले सुझाएका छन्।

अतः समाज निरन्तर प्रगतितर्फ लम्किरहन्छ र समाजका आवश्यकतामा पनि परिवर्तन भैरहन्छ। तसर्थ समाजको तात्कालिक आवश्यकता परिपूर्ति गर्न शिक्षाप्रणाली पनि समाजको अनुकूल परिवर्तन भैरहनु पर्छ। अन्यथा शिक्षित जनशक्तिले चाहेजस्तो काम गर्न सक्दैन। देशको आवश्यकतालाई हृदयङ्गम गरी पाठ्यक्रममा पनि समयानुकूल परिवर्तन गर्दै जानु पर्छ। कुनै पनि पाठ्यक्रम स्थिर रूपमा रहन सक्दैन र पाठ्यपुस्तक पनि स्थिररूपमा रहन सक्दैन। तसर्थ शिक्षाविद्हरूले व्यक्तिको प्रगति, समाजको प्रगति र देशकै प्रगति हुने शैक्षिक कार्यदिशा अवलम्बन गर्नु पर्छ, यही नै शिक्षामा अपनाइने प्रगतिवाद हो। शिक्षा परम्परागत नैतिक दार्शनिक धारणाबाट प्रभावित हुनु हुँदैन। शिक्षा पाठ्यक्रममा विषयवस्तु तोकेका आधारमा र शिक्षक विज्ञ हुनु भन्ने आधारमा दिइनु हुँदैन तर शिक्षा विद्यार्थीका व्यक्तिको इच्छा, आकांक्षा र चाखमा आधारित हुनु पर्छ। शिक्षा बालकले त्यतिवेला मात्र सिक्छ जब उसले आवश्यकता महसुस गर्छ नकि अरु कसैले सिक्नु पर्दछ भनेका भरमा मात्र सिक्छ। त्यस्तै सिकाइ जहिले पनि समस्या समाधान विधिबाट सिकाउनु पर्छ। यसो गर्दा बालकलाई विषयवस्तु छनोट गर्न र सिकाइप्रति क्रियाशील बनाउन मद्दत गर्दछ। यस्तो विधि अपनाउदा बालकले थुप्रै अनुभवहरू बटुल्दछ र अनुभवलाई व्यवस्थित गर्दछ। यसले गर्दा जीवनमा आइपर्ने अनेकथरि समस्या समाधान गर्न र जटिलतम वातावरणमा पनि आफूलाई परिवर्तन गर्न बालक समर्थ हुन्छ।

### २ प्रगतिवादी शिक्षामा शिक्षकको भूमिका

प्रगतिवादीहरू शिक्षामा बालकको इच्छा रुचि र क्रियाकलापलाई मुख्य रूपमा लिन्छन् त पनि शिक्षकको भूमिका वा दायित्वलाई कम महत्वको ठान्दैनन्। शिक्षकले बालक वा विद्यार्थीलाई चरित्रवान्, दक्ष, कर्मठ र क्रियाशील बन्न प्रेरणा दिनु पर्दछ। स्वयं शिक्षक पनि आफ्नो कर्तव्यबाट कहिल्यै चुक्नु हुँदैन। नैतिकवान्, विद्वान् र मिलनसार हुन विद्यार्थीलाई प्रेरणा दिनु पर्छ। प्रगतिवादी शिक्षकहरूको भूमिका व्यावहारिक दृष्टिकोणको हुन्छ र हुनु पर्छ किनकि पढेका शिक्षित व्यक्तिले समाजमा गई काम नै गर्नु पर्दछ काम नगर्ने हो भने पढेको कामै लाग्दैन तसर्थ भनिन्छ **“ज्ञानं भार क्रियां विना”** अर्थात् व्यवहारमा काम नलाग्ने ज्ञान त केवल भारी मात्र हो। वास्तवमा शिक्षकले समाजमा उत्पन्न हुने समस्याहरूको समाधानका लागि आफूले समेत रुचि लिँदै

विद्यार्थीहरूलाई आकर्षित र प्रेरित गर्नु पर्दछ। यदि मानव जीवनमा कुनै समस्या नहुने हो भने प्रगतिवादी शिक्षकको भूमिका निरर्थक नै हुन्छ। यी कुरालाई हृदयङ्गम गर्दा प्रगतिवादी शिक्षामा शिक्षकको सारै ठूलो भूमिका रहन्छ।

### ३ प्रगतिवादी शिक्षामा विद्यार्थीको भूमिका

प्रगतिवादी शिक्षामा विद्यार्थीको भूमिका ज्यादै महत्वपूर्ण हुन्छ। राष्ट्रले मागेको दक्ष जनशक्ति भनेकै विद्यार्थी हुन्। दक्ष जनशक्तिविना देशको विकास हुनै सक्दैन। उनीहरूलाई दक्ष र क्रियाशील बनाउन दक्ष शिक्षक चाहिन्छन्। विद्यार्थी नै नहुने हो भने दक्ष शिक्षक नै चाहिँदैनन्। तसर्थ शिक्षकको भन्दा पनि महत्वपूर्ण स्थान विद्यार्थीकै हुन्छ। त्यसैले विद्यार्थीको चाहनपूर्ण गर्न शिक्षकले दत्तचित्त हुनु पर्दछ। कुनै पनि विषयलाई विद्यार्थीले आँखा चिम्लेर स्वीकार गर्दैनन्। युक्तियुक्त कुरामात्र उनीहरू स्वीकार्छन्।

दार्शनिक डिवेका अनुसार शिक्षा योजना केन्द्रस्थानमा हुन्छन्। विद्यार्थीहरूलाई आधार बनाई पाठ्यक्रमको निर्माण गर्नु पर्छ। छात्रकै रुचि र आवश्यकता अनुसार शिक्षणविधिको तर्जुमा गर्नु पर्छ। विद्यार्थीलाई आफ्नो रुचि अनुसारको कार्यको छनोट गर्न दिनु पर्छ। यसरी उनीहरूले छानेको विषयको प्रयोग गर्ने, पूरा गर्ने र आफ्नो चरित्र निर्माण गर्ने पूर्ण स्वतन्त्रता विद्यार्थीहरूलाई नै दिनु पर्छ भनेर प्रगतिवादी शिक्षाका अगुवा डिवे भन्छन्। तसर्थ प्रगतिवादी शिक्षामा विद्यार्थीको अत्यन्त महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ भन्न सजिलै सकिन्छ।

### ४ प्रगतिवादी शिक्षामा विद्यालयको भूमिका

विद्या आर्जन गर्ने ठाउँ विद्यालय हो। विद्या पढ्न खोज्ने व्यक्तिहरू विद्यालय भर्ना हुन्छन्। विद्यालयमा व्यवस्थितरूपमा विद्या प्रदान गरिन्छ। तर सबै विद्यार्थीहरूको रुचि र आकांक्षा भने एकै किसिमको हुँदैन। तसर्थ विद्यालयले सबैथरि विद्यार्थीको चाहना अनुसारको विद्याप्रदान गरी सबैथरीलाई सन्तुष्ट पार्नु एक चुनौतिपूर्ण कार्य हुन जान्छ। तै पनि विद्यालयले सबैथरी विद्यार्थीलाई सन्तुष्ट पार्न प्रयत्न गरिरहेको हुन्छ।

विद्याआर्जन पछि विद्यार्थीहरू कर्मक्षेत्रको खोजीमा हुन्छन्। उनीहरूको कर्मक्षेत्र भनेको समाज नै हो। समाजमा एक्कासी गएर काम गर्न अफ्यारो होला भनेर विद्यालय मै कतिपय अभ्यास उनीहरूलाई गराइन्छ। विद्यालयमा विभिन्न समुदायका व्यक्तिहरू, विभिन्न भाषा भाषिका भएका र संस्कृति एवं रहनसहन पनि विभिन्न नै भएका व्यक्तिहरू भर्ना भएका हुन्छन् तिनीहरूको व्यवहार र रीतिरिवाज पनि विभिन्न नै हुन्छ। यसरी वृहत् समाजका सम्पूर्ण पक्षहरूको प्रतिनिधित्व विद्यालयमा पढ्ने

विद्यार्थीहरूले नै गर्ने भएकाले विद्यालयलाई एउटा सानो स्वरूपको समाज हो भनी स्वीकार गर्नु स्वाभाविक नै हुन्छ। अतः समाजमा आइपर्ने जटिल समस्याहरूसँग जुध्न सक्ने क्षमता विद्यालयले नै विद्यार्थीहरूमा विकास गर्छ।

त्यतिमात्र होइन विद्यार्थीहरूले स्वेच्छाले सिक्न खोजेको सीप सिकाउन जान्ने दक्ष शिक्षकहरूको व्यवस्था गर्नुका साथै व्यवस्थापनका लागि पनि विद्यालयले प्रशासनिक कर्मचारीहरू नियुक्त गरेको हुन्छ। यसरी कक्षाकोठा सरसफाइ, वस्नेमेच वेञ्चहरू र शिक्षकले पढाउदा उपयोग गर्ने बोर्ड आदिको व्यवस्था पनि पूर्णरूपमा विद्यालयले नै गर्छ। विद्यालय मै पुस्तकालय पनि हुन्छ र त्यसमा कक्षा सञ्चालन नभएको वखत विद्यार्थीहरू स्वतन्त्ररूपमा त्यही वसेर अध्ययन गर्छन्। यसरी विद्यालयको पठन पाठनमा महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ।

यसरी विद्यालयले छात्रछात्राहरूको पढाइको सम्पूर्ण व्यवस्था मिलाउनुका साथै विद्यार्थीहरूलाई आफ्नो बौद्धिक विकास गर्न प्रशस्त अवसर प्रदान गर्दछ। यतिमात्र होइन विद्यालय मै अतिरिक्त क्रियाकलाप पनि गराइन्छन्। अतिरिक्त क्रियाकलाप अन्तर्गत कुनै सामाजिक विषयमा वादविवाद प्रतियोगिता गराउने, नाटक खेलाउने, निबन्ध लेखन प्रतियोगिता गराउने, कविता प्रतियोगिता गराउने आदि गराइन्छ। यसले पढाइ सकिएपछि समाजमा गई व्यवहार गर्न र काम गर्न विद्यार्थीहरूलाई अति सजिलो हुन्छ।

यतिमात्र होइन विद्यार्थीहरूले विद्यालयीय समाजमा नै एक अर्का बीच, एक अर्काका अधिकार, विचार, अनुभव, सहयोग आदिको आदर सम्मान गर्न सिक्छन् र आफ्नो कर्तव्यलाई समझदारीपूर्वक निर्वाह गर्न सिक्छन्। अतः विद्यालय भनेको विद्याको मन्दिर त हुँदैहो, त्यसको अतिरिक्त पढेको विद्यालाई सामाजिक कार्यमा कुशलतापूर्वक प्रयोग गर्न सिकाउने र जीविका चलाउन पनि सिकाउने धाम पनि हो। त्यसैले विद्यालयको भूमिका प्रगतिवादी शिक्षामा अति नै धेरै छ भन्न सहजै सकिन्छ।

### ५ निष्कर्ष

जोन डिवेले विकास गरेको प्रगतिवादी दर्शन शिक्षा प्रणालीमा अत्यन्त उपयोगी सावित भएकाले संसारका विभिन्न देशहरूमा यो प्रणाली प्रयोग भएको देखिन्छ। यस दर्शनले शिक्षामा शिक्षक, विद्यार्थी र विद्यालयको भूमिकालाई प्राथमिकतामा राखेको हुन्छ। कुनै पनि देशको विकासमा दक्ष जनशक्तिको आवश्यकता हुन्छ र त्यस्तो दक्ष जनशक्ति निर्माणमा प्रगतिवादी शिक्षाले विशेष भूमिका खेल्दछ। नेपालको सन्दर्भमा पूर्ण रूपमा यो पद्धतिमा आधारित प्रयोग गरेमा निश्चय पनि नेपालमा उत्पादित विद्यार्थी संसारका जुनसुकै भागमा गई सफलतापूर्वक कार्य सम्पादन गर्न सक्ने छन्।

## मेरो देश

अंशु मगर ८ 'ड'

सुन्दरताले भरिपूर्ण मेरो देश  
तराई, पहाड र हिमाल मिलेको मेरो देश  
विभिन्न धर्म भएको मेरो देश  
सबैलाई एक मान्ने मेरो देश ।  
यो मेरो प्यारो देश  
छन् यहाँ विभिन्न भेष  
सुन्दरताले भरिपूर्ण मेरो देश  
विविधताले भरिपूर्ण मेरो देश ।  
हिमालले घेरेको मेरो देश  
विभिन्न फूलहरूले रङ्गोको मेरो देश  
बुद्धले जन्म लिएको मेरो देश  
सबैलाई आदर गर्न सिकाउने मेरो देश ।  
सबैभन्दा प्यारो मेरो देश  
सबैभन्दा सुन्दर मेरो देश  
विभिन्न धर्म भएको मेरो देश  
तराई, पहाड र हिमाल मिलेको मेरो देश ॥

## मोतीका दाना

आकृति पाण्डे ८ 'घ'

सानामा साना मोतिका दाना चम्केको देखेर  
साथीमा भाइ चम्कनुपर्छ ज्ञानगुण लिएर ॥  
आजको मेहेनत, आजको ज्ञान भोलिको खजाना  
अल्छी नगरी पढ्नु छ हामीले साथी हो यो जान ॥  
नराम्रा बानी त्याग्नु छ आजै भोलिको सम्मान  
हे साथीभाइ एक आपस मिलि बन्नु छ महान् ॥  
बाबाआमाको सपना हेर पूरा है गर्नु छ  
असल नागरिक भइ यो देशलाई काँधमा लिनु छ ॥  
केही राम्रा काम गरेर मात्र संसार त्याग्नु छ  
छाडेर जाँदा इतिहासमा नाम हाम्रो राख्नु छ ।

## हिमाल टलेन

आश्रिया रिजाल ८ 'घ'

कति ढले घरहरू कति ढले जन  
हिमाल मेरो बाँकी नै छ खुशी नै छ मन ।  
ढले सबै विदेशीलाई लोभ्याउने सम्पदाको धन  
हिमाल मेरो बाँकी नै छ खुशी नै छ मन ॥  
ढले हाम्रो धरहरा र काष्ठमण्डप सबै  
सबै हात ढलेनन् है बाँकी छन् है अभौँ ।  
अदृश्य त्यो भूकम्प खै कहाँ लुक्यो  
हिमाल र बाँकी धनले हामीलाई पुग्यो ।  
कति गए गुरु हाम्रा कति गए चेला  
हिमाल मेरो बाँकी नै छ फेरि होला भेला ।  
कति ढले कस्तुरी र मृग वन्य जन्तु सबै  
माटो मेरो बाँकी नै छ लोभ गर्दिन कतै ।  
कति आमा रोएका छन् रित्तिपर काख  
धीरताको मूल फुटाऊ भगवान हाम्रो साथ ॥  
कति गए आमा बुबा कति गयो धन  
हिमाल मेरो बाँकी नै छ खुशी नै छ मन ॥

## भूकम्प

निकिता कार्की ८ 'ख'

भूकम्प त आयो लौ शनिबारको दिन  
सबैथोक लग्यो यसले डरै नमानिकन ।  
ठूला ठूला घर भत्काउने काम यसले गर्‍यो  
धेरै जना मानिसको ज्यान यसले लग्यो ।  
रोडपति, करोडपति सबै एक समानका  
भूकम्पले पनि देखाएछ लौ काम कमालका  
अबदेखि बलिया बलिया घर पनि बनाऔँ  
आफूलाई शक्तिशाली भूकम्पबाट पनि जोगाऔँ ।  
अब बुझौँ ठूला ठूला घर नबनाऔँ  
देश विकासका लागि सबैजना जुटौँ  
मानिसहरूले के गर्ने हो देश विकास गर्न  
अब धेरै वर्ष लाग्दैन नेपाल विकसित हुन ।

## निलो स्याल

सभ्यता अर्थात् ७ 'क'

एकादेशमा एउटा ठूलो जङ्गल थियो । त्यहाँ धेरै स्यालहरू थिए । ती स्यालमध्ये एउटा स्याल अल्ल्छी थियो । ऊ अरुले गरेको कामको फाइदा आफूले लिन खोज्यो । एक दिन त्यो स्याललाई अरु स्यालहरूले आफ्नो समूहबाट निकालिदिए । त्यसपछि त्यो स्याल हिँडेरहेको थियो ।

हिड्दा हिड्दा ऊ एउटा गाउँमा पुग्यो । त्यो गाउँमा एउटा ठूलो घर थियो । त्यो घरमा उसले केही खान पिउनलाई पाइन्छ कि भनेर भित्र पस्यो । त्यहाँ दुईवटा कुकुरहरू रहेछन् । त्यो कुकुरहरूले उसलाई लखेटे । भाग्दा भाग्दा त्यो स्यालले एउटा ठूलो भाँडा देख्यो । ऊ त्यहीँ भाँडाभित्र लुक्न भनेर गयो । त्यसपछि कुकुरहरूले स्याललाई नभेटेर घर फर्के । स्याल त्यो भाँडाबाट बाहिर आउँदा निलो भएको थियो । किनभने त्यहाँ निलो रंग राखिएको थियो । ऊ त्यहाँबाट बाहिर निस्कँदा अन्य पशुपन्छीहरू डराएर यताउता भाग्नु थाले । स्याल छक्क पस्यो । उसले आफ्नो छाँया नदीमा हेयो । त्यहाँ एउटा निलो रंगको जनावर थियो र त्यो त्यहीँ स्याल थियो । उसले यसको फाइदा उठायो । उसले सबै पशुपन्छीलाई

बोलाएर भन्यो, “मलाई भगवानले पठाउनु भएको हो । तिमीहरूले जति मलाई खानेकुरा दिन्छौं त्यति नै तिमीहरूको रक्षा हुन्छ । यसपछि सबै जनावरहरू उसलाई मिठा मिष्ठान ख्वाउने गर्थे ।

एक दिनको कुरा हो, पूर्णिमाको रात थियो । अन्य स्यालहरू कराउन थाले । उसले आफूलाई रोक्न नसकेर कराउन थाल्यो । त्यो आवाज अरु स्यालहरूले सुने र त्यो स्याललाई चिने । त्यसपछि उनीहरू त्यो स्याललाई पाठ पढाउने विचारले उसलाई टोक्न थाले । त्यस रातपछि त्यो स्याल सुधियो । ऊ अरुलाई ठग्ने काम गर्न छोड्यो । ऊ त्यस पछि मिहिनेती पनि भयो ।

शिक्षा: हामी सधैं मिहिनेती हुनुपर्छ । हामीले सधैं राम्रो कार्य मात्रै गर्नुपर्छ । अथवा नराम्रो कामको फल हामीले नराम्रो नै पाउँछौं ।

### देशको अवस्था

जेसिका ढुङ्गाना ८ 'ग'

बुझ मेरो पीडा, पुछ मेरो आँशु

यस भोको देशमा कसरी म बाचू ?

भाषण दिन्छन् नेताहरू विकास गछौं भनी

तर कोही माग्छन् कोही भने प्रशस्तै धनी ।

न तिर्खा मेट्ने पानी न ज्योति छर्ने बत्ती

भोको पेट अन्धकारमा बाँचौला म कति ।

प्राकृतिक सौन्दर्यमा सुन्दर शान्त विशाल

नाश भयो त्यही पनि, कठै भ्रष्टचारमा नेपाल ।

फोहोर मैलाले थुप्रिएको, भेदभावले पुरिएको देश

एकदिन गर्नेछु म सपनाको नेपालमा प्रवेश ।

जब बदलिन्छ नेपालीको सोच, विचार र कर्म

तब मात्र नेपालले कमाउने छ धर्म ।

एकजुट भई सबै, गरे राष्ट्रभक्ति

नेपाल र नेपालीको उच्च हुनेछ शक्ति ॥

### देशको स्थिति

पूजा पौडेल ८ 'घ'

जलस्रोतको धनी देश लोडसेडिडको खानी

कहिल्यै पनि सुधिएन यी नेताका बानी ।

सधैं भरी अभाव भयो पिउन हामीलाई पानी

खै ? कसरी बित्ला हाम्रो लामो जिन्दगानी ।

सधैंभरि बन्द हडताल अनि खिचातानी

अब त सुधार हे नेता तिम्रो आनी बानी ।

गरिबलाई एउटै पिर के लाउनी के खानी ?

खै ? कसरी राम्रो हुन्छ देशको जिन्दगानी ॥

नेताहरू सधैं लाग्छन् सत्ता बचाउने खेलमा

सोभा साभा जनताहरु विचरा पर्छन् जेलमा ।

कुन दिन पर्छन् यी नेताहरू फोहोरी भेलमा

देश विकास हुन्छ हजुर हामी सबको मेलमा ।

अझै पनि जीवित छ अन्धविश्वास र विसङ्गति

सबै मिली कार्य गर्नु भने सप्रिनेछ मति ।

केही गर्न नसक्ने भए हाम्रा देशका राष्ट्रपति

अब त देश विकास गरेर लागौं अग्रगति ।

## शिक्षा

सबिना कार्की १० 'ख'

शिक्षा शब्द आफैमा अर्थपूर्ण छ । शिक्षा विनाको जीवन हुन्छ कागजको रिबन जस्तै जसको औचित्य जीवनमा खासै लामो समयसम्म रहँदैन । शिक्षा विनाको मानिस लुलो हुन्छ । अनि उसको विचार कहिल्यै दब्लो हुन सक्दैन । उसले आफूलाई सधैं अरुभन्दा तल पाउँछ । शिक्षाको बारेमा जति सुकै गुणगान गाए पनि त्यो अपूरे रहन्छ । शिक्षा जन्मदेखि मृत्युपर्यन्त अविस्मरणीय हुन्छ । र शिक्षाको बारेमा ज्ञान नहुने मानिस कसै मात्रामा होलान् किनकि ज्ञान आफैमा शिक्षा हो ।

शिक्षा आफ्नैमा एउटा सिमित कुरा होइन । यसलाई पाउने माध्यमहरू धेरै छन् । जुन एउटा हामी हाम्रो बाल्यावस्थादेखि नै विद्यालय गएर वा घरको वातावरणबाट प्राप्त गर्ने मन्दिर हो । जुन मन्दिरबाट हामीले हाम्रो भविष्यमा सफल र अब्बल हुनका लागि चाहिने ज्ञान, सीप र अनुभवका धरोहर निर्माण गर्दछौं । शिक्षा भनेको अमूल्य चिज हो जुन माध्यमबाट हामीले हाम्रो पहिचान बनाउन सक्छौं र समाजमा आफ्नो उच्च स्थान बनाउन

सक्छौं । शिक्षाले हामीलाई हाम्रो मात्र विकास नभई समाज र राष्ट्रको पनि विकासमा डटेर लाग्नुपर्छ भन्ने कुरा सिकाउँछ ।

शिक्षा हाम्रो सम्पति हो । हामीसँग शिक्षा छ भने हामीले आफ्नो शिर ठाडो पारेर स्वाभिमानी बनि अघि बढ्न सक्छौं । शिक्षाले हामीलाई सत्यको बाटोमा हिडाउने र साँचो कुरा निर्धक्कसँग गर्ने अनि कहिले कसैसँग नहिचकिचाई बोल्न सिकाउँछ । शिक्षाले ज्ञानको भोक शान्त पार्दैन अझै यसले नयाँ कुरा सिक्न उत्सुकता गराउँछ ।

त्यसैले शिक्षा अनन्त समयसम्म रहिरहन्छ । यसको जति नै गुणगान अथवा व्याख्या गरेपनि कहिल्यै सकिँदैन ।

### सुनको अण्डा दिने कुखुरा

सबल रेग्मी ७ 'क'

एउटा गाउँमा रामे भन्ने मान्छेको ५ वटा कुखुरा थियो । ती मध्ये एउटा कुखुराले ठूलो अण्डा दिन्थ्यो र त्यसलाई पहिलो रङ्ग लगाएर सुनको अण्डा भनेर बेच्छ्यो । ऊ सधैंभरी यस्तै गर्थ्यो र त्यही पैसाबाट आफूलाई चाहिने सामान किन्थ्यो । त्यो कुखुरालाई कसैले देखेको थिएन । त्यसैले सबैले रामेलाई सुनको अण्डा दिने कुखुरा कता छ भनेर सोध्थे । तर रामे कसैलाई देखाउँदैन थियो ।

एकदिन एउटा व्यापारी मानिस रामेको घरमा पुग्यो । उसले रामेसँग सुनको अण्डा दिने कुखुरा छ भन्ने हल्ला गाउँमा सुनेको थियो । तर उसले नपत्याएर आफै अनुसन्धान गर्न आएको थियो । त्यो व्यापारीले कुखुराको एक लाख दिन्छु भनी रामेलाई लोभ्यायो । धनको लोभमा रामेले हुन्छ भनी त्यो कुखुरा व्यापारीलाई दियो । त्यसपछि व्यापारी आफ्नो बाटो लाग्यो र रामे एक लाखले के गर्ने सोचि रहेको थियो ।

त्यो दिन रामे त्यही कुरा गरी सुत्थ्यो । भोलि पल्ट बिहानै रामे बजारमा अर्को कुखुराको अण्डा लगेर बेच्न जाँदै गर्दा उसलाई प्रहरीले पक्रियो र ७ वर्ष खोरमा हाल्यो । अनि उसले ठगेको मान्छेको पैसा फिर्ता गर्‍यो ।

### प्रकृतिको सेरोफेरो

आश्रया न्यौपाने ७ 'घ'

हिमाल, पहाड, नदी र खोला  
यो प्रकृति त कति सुन्दर होला  
हावा र पानी अनि शीतल छायाँ  
नेपाललाई गरेको छ प्रकृतिले माया ।  
जीवजन्तु पशुपन्छी अनि हामी मानव  
भगवानदेखि लिएर दुष्ट दानव  
यो भिर, त्यो पाखा र यी नदीका घाट  
बनेका छन्, सबै प्रकृति नै बाट ॥  
प्रकृति नै हो त्यो जो बन्छ हाम्रो गाँस  
प्रकृति नै हो त्यो जो बन्छ हाम्रो वास  
प्रकृति नभए के हुन्थ्यौं होला हामी  
भन्न हुँदैन यो त ब्राह्मण त्यो त कामी ॥  
गर्जिनेछ आकाश फोहोर गर्थ्यौं भने  
आउनेछ पहिरो हिमाल पहाड खने  
यो त प्रकृति हो जे पनि गर्न सक्छ  
समय आएपछि ज्यान समेत लाग्छ ॥

## सम्भनाका भाव लहर

सबिता सुबेदी १० 'ग'

भानुभक्तमा बिताएका ६ वर्ष मेरो मानसपटलमा अविस्मरणीय भएर सञ्चित भएका छन्। रमाइलोसँग तर मेहनती र अनुशासित भएर ६ वर्ष बिताएको थाहा भएन। छैठौँ वर्षमा भने आइरन गेट भन्ने हावाले भने सचेत गरायो तर एक कुशल व्यक्तिको निर्देशनमा मष्तिस्कविहीन रोबोटले त कति काम गर्न सक्छ, भने यस विद्यालयका परिपक्व, अनुभवी, दक्ष, कुशल र मेहनती शिक्षकको सहयोगमा राम्रो गर्न सक्छु भन्ने आत्मविश्वास ममा छ। राम्रो काम गर्दा स्यावासी दिने र बदमासी गर्दा सजाय दिने ती हातहरूको स्पर्श आज मबाट टाढिँदै जाँदै छन्। यसैमा दुःखी छु म तर उहाँको प्रेरणाबाट प्रेरित पनि छु म सुनौलो भविष्य निर्माण गर्न।

जसरी पानीको सम्बन्ध हिमालसँग छ, त्यस्तै भावनात्मक मेरो सम्बन्ध भानुभक्त, यहाँका शिक्षकहरू र साथीभाइसँग छ। भानुभक्त विद्यालयमा प्रशासन र शिक्षकले एक परिपक्व र दुरगामी अभिभावकले खेल्ने भूमिका खेल्छ। विद्यार्थीलाई गर्नुपर्ने रेखदेख र सहयोग अतुलनीय छ। पूर्ण र सफल जीवन प्राप्तिका लागि नैतिक सदाचारिता, इमान्दारिता, कर्तव्यपरायणता जस्ता गुणको विकास गराउने, प्रतिभा प्रस्फुटन गराउने अतिरिक्त क्रियाकलाप, सशक्त व्यवहारिक शिक्षा भनेकै वास्तवमै यही जस्तो लाग्छ, मलाई।

एउटा बगैँचाभित्र रहेका विभिन्न बोटबिरुवाको राम्रोसँग हेरविचार गरेर, चाहिएको मलजल दिएर मालीले एउटा राम्रो फूलमा परिवर्तन गर्छ। त्यसैगरी शिक्षकहरूले पनि विद्यार्थीलाई त्यस्तै हेरविचार र मलजल दिएर एउटा सुन्दर फूल वा असल व्यक्तित्व बनाउनुहुन्छ। हामी सानोतिनो चार वर्षको हुँदा आमाबुवाले विद्यालय पठाउनु भयो पढ्नको लागि तर शिक्षकहरूले हाम्रो हात समातेर ब्यन्त्रम, क ख ग घ लेख्न नसिकाउनु भएको भए आज कक्षा १० सम्म पुगिदैनथ्यो होला।

जन्मदिने आमा बुवाभन्दा पनि कर्म दिने ठूलो हुन्छ भने भैं मेरो जीवनमा पनि आमाबुवा पछिको ठूलो हक शिक्षकको छ, जसको कारणले गर्दा म आज यहाँ पुग्न सफल भएको छु। एस.एल.सी. परीक्षाको परिणाम आउना साथ म सबैभन्दा पहिला शिक्षककोमा जान्छु र आफ्नो परीक्षा परिणाम देखाएर गर्वसँग भन्छु, "हेर्नु सानो छुँदा हजुरले हात समातेर लेख्न सिकाउनु भएको परिणाम।" भानुभक्तमा बिताएको सबै सम्भनाहरू लिएर केही समयपछि विदा हुन्छु तर भानुभक्तले र यहाँको शिक्षकहरूले म माथि दिएको योगदान र मिहिनेत कहिले खेर जान दिन्न र एक असल र ठूलो व्यक्ति बनेर देखाउने छु भविष्यमा।

### अल्छी नबन

भूमिका गौतम ७ ग

अल्छी नबन साथीहरू  
सधैं स्कूल जाऊ  
ठूलो मानिस बनेर  
देशको विकास गराऊ।  
आजका हामी कोपिला हौं  
भोलिका उज्याला तारा  
मुटुभित्र माया राखी  
हटाऔं अत्याचार।  
अल्छी नगरी पढ साथी  
ठूलो मान्छे बन्नु छ।  
पढी लेखि ज्ञानी बनी  
देशद्रोही मेट्नु छ॥

### कुकुर

सुदर्शन बहादुर सिंह ७ 'क'

सबैको घरको पाले पहेरेदार  
भुक्छ सधैं दिन या बार॥  
कालो सेतो रंग सबै मिलेको  
भुक भुक गर्दै डराएर भुकेको॥  
शिर छ निउरी रहेको पुच्छर छ ठाडो  
मान्दैन कहिल्यै घाम अनि कहिल्यै जाडो॥  
कहिले सिकार गर्न जान्छ कहिले खान्छ भात  
अरुसँग जाँदैन त्यो चाहिन्छ मालिकको साथ॥  
हड्डी चपाउन सजिलो अनि पानी पिउँन गाह्रो  
भाइबहिनी जस्तै मान्छु म मेरो कुकुरलाई प्यारो॥  
कहिल्यै जान्छ जङ्गलतिर कहिल्यै सुत्छ घरमा  
कुनै काम विग्रेको छ भने आउँछ घर डरै डरमा॥

### फूलबारी

सुबिका कार्की ७ 'ड'

मेरो विद्यालयको फूलबारीमा  
कति धेरै फूल।  
फूल टिपी मैले गरें  
एउटा ठूलो भूल।  
पुतली र मौरीहरू  
खेल्छन् भई हुल।  
फूलबारीमा फूल्छन् है  
रङ्गबिरङ्गी फूल॥

## भानुभक्तका मिठा सम्झना

एलिशा भुसाल १० 'क'

जीवन विभिन्न घटनाक्रमको एउटा उत्कृष्ट सङ्गम हो । मानिसको जीवनमा विभिन्न खुड्किलाहरू आउँछन् । समयसँगै ती खुड्किला पार गरेर मानिस अगाडि बढ्छ । जन्म भएपछि व्यक्तिले विभिन्न काम, योगदान, पढाइ, लेखाइ गर्दै मृत्युको मोड आउनु अघि सबै पूरा गर्ने सपना राखेको हुन्छ । यसरी नै उसको जीवनको सुरुवात हुन्छ । जीवनको रथ विद्यालयबाट सुरु हुन्छ । विद्यालय यस्तो प्राङ्गण हो जहाँ हाम्रो जीवनको अमूल्य समय बित्दछ; त्यो हो बाल्यकाल । हरेक बच्चालाई आफ्नो प्यारो घर र आमाबुवा छोडी नयाँ ठाउँ, नयाँ मानिस बीच कहाँ आउन मन लाग्छ र ? तर समय बित्दै जाँदा विद्यालय नै उसको सबैभन्दा प्यारो स्थल बन्न पुग्छ ।

जानी नजानी यस भानुभक्तमा आठ वर्षको लामो यात्रामा म यस विद्यालयसँग यस्तो गाँसिएछु कि आज वियोगको घडी बिलम्ब नगरी मतिर लम्किरहेको देख्दा आज कताकता मनमा असहजताको भावना आएको छ । हुन त यस विद्यालयमा म पहिलो पटक २०६५ साल कक्षा तीनमा भर्ना हुन आएकी थिएँ । विद्यालय देख्ना साथ मनमा अर्कै खुल्लुली भएको थियो । प्रवेश परीक्षा दिँदा ज्ञानध्वज लामा सरले यति मिठो भावले हसाँइ प्रश्न सोध्नुभएको थियो कि त्यो क्षण मेरो आँखामा झलझली आइरहन्छ । हेर्दाहेर्दै कक्षा ३, ३ बाट ४, ४ बाट ५ गर्दा गर्दा विद्यालयमा अन्तिम वर्ष पनि बिताएर पराई हुने क्षण आयो । सानो छँदा त कहिले ठूली हुन्छु भन्ने मनमा उत्सुकता जाग्थ्यो भने अहिले चाहिँ फेरि बाल्यकालमा फर्किन पाए हुन्थ्यो जस्तो लाग्छ ।

यहीँ वर्ष २०७२ साल अर्थात् हाम्रो एस.एल.सी. परीक्षा, हाम्रो जीवनको पहिलो ढोका । भन्दा खेरी नै डरको भावना उत्पन्न हुन्छ । त्यही पनि एस.एल.सी.लाई पर राखी यस विद्यालयमा बिताएका रमाइला अविस्मरणीय क्षणको कुरा गर्ने हो भने भनि नसक्ने छन् । यस विद्यालयमा मैले पढ्न लेख्न सिकें, रमाइलो गरें र कहिले काहीं उटपटाइ काम गरी दण्ड पनि पाए । त्यसै गरी भानुभक्तमा प्रायः विद्यार्थीहरूले टाइ तल लाउने चलन थियो, त्यसै गर्दा मलाई निर्मला म्याडमले, “एलिशा, टाइ अप” भन्दै

गाली गर्नुहुन्थ्यो । त्यो सम्झदा धेरै खुसी लाग्छ । भानुभक्तका गुरुहरूसँग हाँसी रमाइलो गरी ज्ञान आर्जन गर्न पाउनु मेरो लागि भाग्यको कुरा हो । बम बहादुर सर, केशव सर, रञ्जन सर, ज्योतिष सर लगायत अन्य शिक्षकहरू मलाई सफलताको मार्ग तर्फ डोच्याउन जीवनको महत्व बुझाउनु भएकाले प्रेरणाको स्रोत बन्न पुग्नु भएको छ । यदि यस भानुभक्त विद्यालयमा राम्रा गुरुहरू र हाँसिला साथीहरू नभएको भए सायद मेरो बाल्यकाल जीवन, एक अँध्यारो कोठामा गमक्क परी बसेको व्यक्ति सरह हुन्थ्यो होला ।

मेरा प्यारा साथीहरूको बारे भन्ने हो भने पूजा, गरिमा र प्रकृति अत्यन्त मिल्ने साथी हुन । मन खिन्न हुँदा हँसाउने, सहयोग गर्न तयार रहने र मीठा कुराले प्रेरित गर्ने साथी हुन् । पछि स्कूल आउँदा प्रत्येक कक्षामा सिसिटिभि देखा लौ है अब चाहिँ नियम कडा हुने भन्ने मनमा तर्क आयो । स्कूलमा बिस्तारै परिवर्तन भएको देख्दा अझ खुसी लाग्यो । कक्षामा मेरो दाइ छ प्रतिक जो मसँग सबैभन्दा धेरै मिल्छ ।

एस.एल.सी. हो तर देशमा आएका विभिन्न चुनौती (भूकम्प र नाकाबन्दी) ले गर्दा पढाइमा असर परेको छ तर जस्तो सुकै परिस्थितिमा पनि गुरुहरूले परिश्रम गरी पढाउनु भयो र हामी मिहिनेतले पढ्यौँ । पढ्ने विद्यार्थी जस्तोसुकै परिस्थितिमा पनि नडराइ पढ्छ र सफल भएर देखाउँछ । मेरो पनि एस.एल.सी.रिजल्टमा के आयो ? भनी प्रश्न आउँदा, “अ, मेरो रिजल्टमा भूकम्प आयो” भन्ने स्थिति कसैको नआओस् । त्यसैले जस्तो सुकै परिस्थिति आए पनि पढाइलाई पछि नसानु । अगामी एस.एल.सी.विद्यार्थीहरूलाई आफ्नो स्कूल जीवन रोमाञ्चक बनाउन तर पढाइमा पनि उत्तिकै ध्यान देऊ भन्न चाहन्छु । जीवनमा रमाइलो पनि गर्नुपर्छ तर सिमित रूपमा । त्यसैले भाइबहिनी हो, राम्रोसँग पढी पछि भानुभक्तको नाम राख्नुपर्छ ।

अन्त्यमा, शिक्षा दिने काम स्कूलमा समाप्त हुन्छ तर शिक्षा लिने काम जीवनबाट सुरु हुन्छ । त्यसैले जीवनमा शिक्षा लेउ र अरुलाई दिने काम पनि गर ।

## अन्तर्वार्ता

**भानुभक्त मेमोरियल विद्यालयले नर्सरीदेखि नै गोठमेल गर्दै आएको एक छात्र प्रतिभा हुन्- विशांक राणा । उनी पढाइमा मध्यमस्तर कै भए पनि खेलकूदमा भने राष्ट्रिय स्तरका छन् । उनीसँग हाम्रो भलाकुसारी :-**



- विशांक राणा

तिमीलाई यस खेल क्षेत्रमा लाग्न कस्ले प्रेरणा दियो ?

मलाई यस खेल क्षेत्रमा लाग्न मेरो मामु शान्ति र दिदी खुशबुले प्रेरणा दिनु भएको हो । साथ साथै बुवा विनोद रानाले पनि खेल क्षेत्रमा लाग्न धेरै-धेरै सहयोग गर्नु हुन्छ । मेरो स्कूलका सम्पूर्ण शिक्षक शिक्षिकाहरुको माया र सुभावले अघि बढ्ने मलाई धेरै नै प्रेणा मिलेको छ ।

तिमीले अहिलेसम्म कराँतेमा पाएको सफलता बारे भन्न ?

मैले अहिले सम्म करातेमा पाएको सफलता ५ वर्षको उमेरमा बलयाक वेल्ससम्म पुगेर त्यसपछि पाँचौ राष्ट्रिय गेममा स्वर्ण पदक जितें त्यसपछि वर्षे पिच्छे हुने राष्ट्रिय गोजुरियो ओसोकाइ कराँते प्रतियोगितामा सहभागी हुँदै गएँ । छैठौँमा स्वर्ण र कास्य दुवै जितें भने सातौँमा आएर कास्य पदकमा नै चित्त बुझाएँ । आठौँ भरखरै सम्पन्न स्याडजाको वयरघारीमा सम्पन्न खेलमा स्वर्ण पदक जित्न सफल भएँ । स्कूल स्तरीय कराँते प्रतियोगितामा पनि सहभागी भै मेडल जित्न सफल भएको छु । भानुभक्त मेमोरियल उच्च मा.वि.को ५० औँ वार्षिक उत्सव मनाउँदा साता व्यापि खेलकूद कार्यक्रम आयोजना भएको थियो । यसमा पनि सहभागी भै विभिन्न विद्यामा पदक जित्न सफल भएँ ।



कराँतेमा २ वटा गोल्ड, कराँतेमा ३ वटा टर्फि, फुटबलमा १ वटा गोल्ड, फुटबलमा १ वटा सिल्भर, रनिडमा १ वटा गोल्ड र बेट प्लेयर को टर्फि जित्न सफल भएँ । पछिल्लो र धेरै चर्चित सफलता २०७३ वैशाख २४-२६ सम्म मलेशियाको इको पेराकमा सम्पन्न १३ ओकानावा गोजुरियो अन्तराष्ट्रिय कराँते च्यापियन सिपमा नेपालका

तर्फबाट सहभागी भै स्वर्ण पटक जित्न सफल भएँ । नेपाल र नेपालीको शिर उच्च बनाउने काम गर्न सफल भएँ । अन्तराष्ट्रियमा पनि यो मेरो पहिलो सफलता हो ।

तिम्रो सफलताको श्रेय कसलाई दिन्छौ ?

मेरो सफलताको श्रेय म मेरो बुवा विनोद राना र मामु शान्ति के.सी.लाई दिन चाहन्छु । किनभने उहाँहरुले दिनु भएको म प्रतिको योगदान, सहयोगले गर्दा नै आज सफलताको सिद्धिहरु चढ्दै छु । हुन त मैले गर्नु पर्ने अझै धेरै बाँकी नै छ । म पूर्ण रुपमा सफल पनि भैसकेको त

छैन । अझै धेरै सिद्धिहरु चढ्न बाँकी नै छन् ।

आफू जस्तै खेलाडी बन्न चाहने भाइ बहिनीहरुलाई के भन्न चाहन्छौ ?

म आफू जस्तै खेलाडी बन्न चाहने भाइ बहिनीहरुलाई सधैं मिहिनेत गर, जुन काम गछौ त्यसमा समर्पित बन भन्न चाहन्छु ।

विशाक रानाको आमाको रूपमा तपाईंलाई सबैभन्दा राम्रो लाग्ने विशाकको गुणहरू के - के छन् ?

हरेक आमाका लागि त आफ्नो छोराछोरीको हरेक गुण राम्रो नै लाग्छ । तर पनि सबै भन्दा राम्रो गुणहरू भन्न पर्दा सबैसँग मिल्न सक्ने, बाँडेर खाने, सकेको सहयोग गर्ने, सबैलाई लिडर सिप गर्न सक्ने गुण मन पर्छ ।

आफ्नो छोरा खेल क्षेत्रमा लागेकोमा तपाईं के भन्नु हुन्छ ?

सानैदेखि छोरा बाबुको सिको गर्दै खेल क्षेत्रमा लाग्यो । खेलनु पर्छ आफ्नो सुरक्षा र स्वास्थ्यको लागि जस्तो लाग्थ्यो पहिले पहिले म गृहिणी साथ साथै व्यवसायी महिला पनि हुँ । मेरो समय घर र व्यवसायमा नै जान्छ । मानिसको जीवनमा खेलले स्वास्थ्यमा ठूलो भूमिका खेलेको हुन्छ भन्ने लागेर विहानै ४:४५ मा नै उठेर विशाकलाई खेल जान सहयोग गर्ने गरेको छु । उसको खेल सामाग्रीदेखि लुगा मिलाएर विशाकलाई उठाएर बाबासँग खेल्न पठाउने गरेको छु । बाबु कराँते खेल्छ, आउँछ उसको खाना खाजा तयार पार्नु मेरो दैनिकी भएको छ । यो भन्दा माथि केही पनि सोचेको थिइनँ मेरो आफैँ व्यवसाय सम्माल्दै व्यस्त थिए । विस्तारै विशाकले राष्ट्रिय हुँदै अन्तर्राष्ट्रिय कराँतेमा स्वर्ण पदक जित्न सफल भयो । त्यसपछि पो वल्ल थाहा भयो कि छोरा कराँतेप्रति यति समर्पित भएको रहेछ भन्ने कुरा नेपाल र नेपालीलाई विश्व सामुन्ने चिनाउने माध्यम भनेको खेल नै रहेछ भन्ने बुझे खेल क्षेत्र सुधार हुनु पर्छ, खेलाडीलाई खेलाडी हुँ भनेर बाँच्ने वातावरण होस्, भन्न चाहन्छु ।

पढाइलाई तपाईं कति महत्व दिनु हुन्छ ?

म पढाइलाई धेरै नै महत्व दिन्छु किन भने शिक्षा भनेको यस्तो किरण हो जस्तो सुकै अध्यारोलाई पनि उज्यालोमा परिवर्तन गर्न सक्छ । खेलमा लाग्न चाहे जुन क्षेत्रमालाई शिक्षा आवश्यक छ, शिक्षाको ज्योति विना केही काम गर्न सकिदैन त्यसैले म शिक्षालाई धेरै महत्व दिन्छु ।

विशाक पढेर ठूलो मान्छे होस् जस्तो लाग्छ कि खेलकुदमा नै केही गरौं जस्तो लाग्छ ।

हरेक आमा बाबुको एउटा सपना हुन्छ । आफ्ना छोरा छोरीले पढेर ठूलो ओहोदाको व्यक्ति बनोस् भन्ने । तर म मेरो छोरा छोरीलाई यस्तै वन भनेर दवाव दिदिँन, उनीहरूको आफ्नो इच्छा हो । पढाइ त अनिवार्य नै छ । बाँकी उनीहरूको इच्छा हुन त म पनि एउटा सामाजिक संस्थामा आवद्ध भएर काम गरिसकेको छु मेरा संस्था पोखराको साहारा क्लब हो । जसमा मैले कार्य समितिका का.स. (संस्थापक का.स.) भएर काम गरे यो संस्था पनि कुशल खेलाडी उत्पादन गर्ने संस्था हो । खेलवाट पोखरालाई खेलकुद सहरको रूपमा चिनाउन सफल भएको छ । साहारा क्लब चर्चित खेलाडी भएर पनि वाचन सकिन्छ, भन्ने थुप्रै उधारणहरू छन् नाम दाम र इज्जत कमाउन सकिन्छ । कुशल खेलाडी हुन सक्यो भने संसारले चिन्नेछन्, खेलाडी बने पनि सर्पोट गर्ने नै छु । पढेर ठूलो मानिस बन्छु भने पनि सर्पोट गर्ने छु । पछि विशाकले देशको परिस्थिति हेरी विचार गर्ने छ भन्ने आशा गरेको छु ।

## मेरो जन्मभूमि

सुरक्षा भट्ट ८ 'ग'

मेरो देश मेरो गौरव  
जन्मभूमि नेपाल  
सानै भएपनि छ यो  
सुन्दर, शान्त र विशाल ।  
शिरमा हिराजस्ता शिखर  
बोक्ने मेरो देश  
यी पङ्क्तिबद्ध हिमालले  
दिन्छ एकता र मिलनको सन्देश ।  
छातीभरी सजाएको छ  
पहाड, तराई र टारी  
रसाउँदै बग्छन् खोलानाला  
सजाउँदै खेतवारी ।  
भौगोलिक, प्राकृतिक विविधताको दृष्टिले  
निकै सम्पन्न देश  
डाँफे मुनाल, चराचुरुङ्गिले पनि  
रच्छन् सुन्दर परिवेश ।  
वीर पुर्खाको पवित्र रगतले  
सिँचिएको यो देश  
भिन्न भाषा, धर्म, चाड  
अनि भिन्दाभिन्दै भेष ।  
कति गाऊ गुणगान यो भूमिको  
गाउँदा गाउँदै थाक्छु  
यस अनुपम माटोको हित गर्न  
देवतासँग आँटिला हृदय र परिश्रमी हात माग्छु ।  
जस्तोसुकै भएपनि मेरो भूमि  
मलाई अलका र जेरुसलम जस्तो लाग्छ,  
यहाँ सुख, शान्ति र प्रगतिको मूल  
फुटाउने इच्छा जाग्छ ।

## हार, उपहार हो जीवन

सत्यसा खड्का ८ 'क'

सुखीको लागि फूलैफूलको फूलबारी हो जीवन  
दुःखीको लागि काँडैकाँडाको घारी हो जीवन ।  
सङ्घर्ष नै सङ्घर्षले भरिएको भोला हो जीवन  
निरन्तर रुपमा बगिरहने एउटा खोला हो जीवन ।  
दुःख र सुख मिलेर बनेको एउटा कथा हो जीवन  
धनीलाई रमाइलो र गरिबको व्यथा हो जीवन ।  
रमाइला-रमाइला दिनहरूको सङ्गम हो जीवन  
कहिले पानी त कहिले घाम हो जीवन ।  
नयाँ कुरा सिक्दै गरिने सफर हो जीवन  
चुनौती नै चुनौती भएको सानो घर हो जीवन ।  
सम्पन्न व्यक्तिहरूलाई रमणीय पलको भण्डार हो जीवन  
भाग्यले हेपिएकाका लागि ठूलो भार हो जीवन ।  
खेलमा भैं कहिले जीत त कहिले हार हो जीवन  
जिउन जाने भगवानले दिएको उपहार हो जीवन ।

## जीवन बोध

आश्रिया रिजाल ८ 'घ'

कोही भन्छन् जीवन यो फूलफूलैको रानी  
कोही भन्छन् जीवनमा हुनुपर्छ राम्रो बानी ।  
कोही भन्छन् जीवनमा कति दुःख भोग्ने  
कोही भन्छन् जीवनमा हाँसी हाँसी जिउने ।  
कोही भन्छन् जीवनमा गर्नुहुन्न भूल  
कोही भन्छन् जीवन हो प्राकृतिक मूल ।  
कोही भन्छन् जीवनमा गर्नुपर्छ राम्रो काम  
मरेपछि अमर राख्नुपर्छ आफ्नो नाम ।  
कोही भन्छन् जीवन यो दुई दिनको सपना  
यही सपनामा गर्नुपर्छ हामीले धेरै रचना ।  
म त भन्छु जीवनमा हाँसी हाँसी जीउनु  
मर्ने बेलासम्म केही योगदान दिनु ।

## भूकम्प

अम्बेशा काफ्ले ६ 'ड'

०७२ सालमा भूकम्प आयो  
घर, सहर सबै ढलायो  
मन्दिर अनि धरहरा पनि  
नेपाललाई ढलायो अनि ।

मानव दानव सबैलाई  
तर्सायो यसले  
घरबाट बाहिर अनि पालमा  
बस्न पायो यसले ।

०७२ सालदेखि अहिलेसम्म  
पनि आइरहेको छ यो  
तर्साउन तर्साइसक्यो  
अब धेरै भो ।

स्वयम्भूको गुम्बा अनि  
धरहरा पनि  
ढलाएर गयो आज तर  
आउनेछ फेरि भोलि ॥

हल्लाएर गयो यसले  
सारा नेपाललाई  
ढलाएर छोड्यो यसले  
पुराना सम्पदालाई ॥

निर्माण गरौं हामी अब  
ढलेका सम्पदालाई  
विकास गरौं हामी सबै  
यो विशाल देशलाई ॥  
आऊ तिमी हामी सबै

निर्माण गर्न यो देश  
हामी सबै एउटै हौं  
के भयो लगाएर अर्कै भेष ॥  
हेप्ने छैन हामीलाई

अरु देशहरूले अब  
अहिले होइन तर  
जब देश विकास हुन्छ तब ॥

## साँस्कृतिक विविधता

सबिना घोरासाईने १० 'ख'

हिमालले सेतो दाँत देखाएर हाँस्छ

पहाड पनि तराईको धुनसँगै नाँच्छ ।

तराईका धानका बालाले छमछम घुघुरा बजाउँछन्

यी सबै भेगले नेपालको परिभाषा सजाउँछन् ।

हरेक दिनमा चाडपर्व भिन्नै छ नीति

छुट्टै छ धर्म अनि बेग्लै छ साँस्कृति ।

विविधता भए पनि सबको एउटै छ इतिहास

सिङ्गो भएर पूरा गर्नुछ पृथ्वीनारायण शाहको आस ।

शेर्पा, भोटे, मनाङ्गे आफ्नै छ शान

बाहुन, क्षेत्री, राई, लिम्बु पहाडका मान ।

धिमाल, यादव, सतार हुन् तराईका सार

यिनै हुन् साँस्कृतिक विविधताका मुख्य आधार ।

दसैं, तिहार, होली, तिजले सबलाई मान दिन्छ

लहोहार, इद, क्रिसमसले अहिंसाको मार्ग लिन्छ ।

भू-भाग छुट्टै भए पनि कायम छ धार्मिक सहिष्णुता

पर्यटनको मेरुदण्ड हो साँस्कृतिक विविधता ।

## मेरो देश

समृद्धि जवाली ५ 'घ'

विश्वमा धेरै देशहरू छन्

तर मलाई मेरो देश मनपर्छ

विश्वमा धेरै फूलहरू छन्

तर मलाई लालीगुराँस नै मनपर्छ

विश्वमा धेरै चराहरू छन् तर

मलाई डाँफे मनपर्छ ।

विश्वमा धेरै विद्यालयहरू छन्

तर मलाई भानुभक्त नै मनपर्छ ॥

## आदिकवि भानुभक्त

अनिता थारु ५ 'घ'

आहा! तनहुँ चुँदी रम्घा कति रमाइलो  
हुकँ भानुभक्त यहीं हेदैँ घाम घमाइलो ।  
खेल्यै यही पाखा पखेरामा घुम्दै नाँचै रमाएर  
सिके आफू सिकाएर अरुलाई शुद्ध चित बुझाएर ।  
थिए एक साथीजस्तै घाँसी दाजु गरिव  
लुगा भुत्रे भएपनि मन थिएन दरिद्र ।  
उनकै प्रेरणा पाई विचार आयो राम्रो काम गर्ने  
गरिव गुरुवाको लागि ज्यान दिन पछि नपर्ने ।  
लेख्दै गए राम्रा राम्रा काव्य बन्दै गए विद्वान  
कहिल्यै पनि गर्देनथे अरुको अपमान ।  
लेखे रामायण, प्रश्नोत्तर, बधुशिक्षा अनि भक्तमाला  
बसेर खेतका डिलमा हेरेर धानका बाला ।  
रिसराग नराख्ने कहिल्यै थिए साहै मिलनसार  
बाँड्दै ज्ञान बुझाउँथे सबलाई मान्छे हुनुको सार ।  
सबै साथी थिए उनका शक्त अनि अशक्त  
साहै गुणी थिए हाम्रा आदिकवि भानुभक्त ।

## सुन्दर नेपाल

सविन देऊला ७ 'क'

नेपालको सुन्दरता हिमालको हिउँ  
भरनाको कलकल यही देशमा जिउँ  
सिरसिर ताजा हावा स्वच्छ पहाडको  
मिठो स्वर कोइलीको नाच मयूरको ॥  
कालिजका भाले पोथी खेल्छन् चुच्चो जोडी  
मन हाम्रो खुशी हुन्छ डाँफेलाई हेरी  
मुनालको मोहिनीले मन हाम्रो तान्छ  
लुइँचेको फूर्ति हेर्दा जोस हाम्रो बढ्छ ॥  
प्रकृतिका सिर्जना यी सधैं राखौँ स्थायी  
चिडियाको घर बनाऊ हाम्रो देशलाई  
नेपालको सुन्दरता अझै पारौँ उच्च  
हामी जुटौँ, सधैं पारौँ यसलाई स्वच्छ ॥

## लुम्बिनी

मनिष पाठक ४ 'घ'

लुम्बिनी एउटा पवित्र तीर्थस्थल हो । यो गौतम बुद्धको जन्मस्थल पनि हो । यहाँ विभिन्न देशहरूले बनाएको गुम्बाहरू छन् । यी गुम्बाहरूमा सधैं पर्यटकहरूको घुइँचो लाग्ने गर्छ । नेपालको रमणीय तीर्थस्थल र पर्यटकीय स्थलहरू मध्ये लुम्बिनी अग्रपक्तिमा परिचित छ । गौतम बुद्ध लुम्बिनीमा जन्मिए । त्यसैले लुम्बिनी प्रसिद्ध भएको छ । विश्वमा बौद्ध धर्म मान्ने मानिस धेरै छन् । विश्वका धेरै देशहरूले लुम्बिनी क्षेत्रमा मन्दिर बनाउने योजना बनाएका छन् । शान्तिका अग्रदूत गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी ऐतिहासिक, साँस्कृतिक सम्पदा हो । त्यहाँ राजा अशोकाले बनाएको अशोका स्तम्भ पनि छ । यो मन्दिर सन् १९९७ मा विश्व सम्पदा सूचिमा परेको थियो । त्यहाँ मायादेवी मन्दिर र पुस्कनि पोखरी छन् ।

## राष्ट्र सेवा गर्नेछौँ

सविना पौडेल ८ 'घ'

हे आमा आज रोइरहेछौँ तिमी किन ?  
सन्ताप नगर, खुसीयालीका आउनेछन् दिन  
हृदयबाट डर र पीडा सबै मेटाइदेऊ  
आशाको किरण आज नै मुहारमा ल्याइदेऊ ।  
बढ्दो हिंसादेखि तिमी निराश नहोऊ  
भ्रष्टाचार र लालचदेखि तिमी चित्त नदुखाऊ ।  
चेतनाको ज्योति एक न एक दिन बल्ने नै छ  
अन्धकारलाई नाश गरी उज्यालो आउने नै छ ।  
आँसुको धारा आजै अनुहारबाट पुछिहाल  
सफलताको शिखर चुम्न आज तयार भइहाल ।  
आउँदैछौँ हामी तिम्रो सुनौलो भविष्य निर्माण गर्न  
आउँदैछौँ हामी कर्णधारहरू अत्याचारसँग लड्न ।  
तिम्रो चाहना पूरा गर्नेछौँ हामी  
असम्भवलाई सम्भावनामा बदल्नेछौँ हामी ।  
हर्ष र उमङ्ग सम्पूर्ण राष्ट्रमा छर्नेछौँ  
राष्ट्रलाई खुसी र सम्पन्न बनाउनेछौँ ॥